

Στέφανος Ἀνδρέου

Μεταξὺ Ἀχελώου καὶ Ἀράχθου

Ἀθήνα 1969

www.pentalofoto.gr

Πίνακας περιεχομένων

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	3
ΑΝΤΙ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ΕΝΑ ΓΡΑΜΜΑ.....	4
ΜΕΓΙΣΤΑ ΚΑΙ ΕΛΑΧΙΣΤΑ.....	9
ΠΡΟΞΕΝΙΕΣ-ΓΛΥΚΟΛΟΓΑ-ΓΛΥΚΟΤΡΑΓΟΥΔΑ.....	12
ΧΟΡΙΚΑ.....	15
ΟΝΟΜΑΤΟΛΟΓΙΑ.....	17
ΛΕΙΜΝΗΣΤΟΣ ΚΑΙ ΜΑΚΑΡΙΤΗΣ.....	21
ΣΥΜΒΟΛΑΙΟ.....	22
ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΑΙ.....	26
“ΝΤΕΡ ΜΠΥΡΓΚΕΡΜΑΪΣΤΕΡ”	28
“ΠΡΟ-ΠΟ”	32
Ο ΜΠΑΡΜΠΑ ΦΩΤΗΣ ΡΟΒΟΛΑΕΙ.....	34
Ο ΠΑΠΑ ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΣ.....	37
ΔΙΚΕΣ.....	43
ΕΠΙΔΗΜΙΑ.....	48
ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ.....	51

Π Ρ Ο Λ Ο Γ Ο Σ

Τὸ βιβλίον αὐτὸ γράφτηκε, γιὰ νὰ δοθῆ σὲ εὐρύτερο κοινὸ μιὰ σφαιρικὴ εἰκόνα ἀπὸ ἓνα τμῆμα τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, ποὺ αἰῶνες ἀγωνίζεται γιὰ τὴ βιολογικὴ καὶ ἔθνικὴ του ἐπιβίωση στὴ μεσοποταμία τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, μεταξὺ Ἀχελώου καὶ Ἀράχθου.

Προσπάθησα νὰ εἶμαι ὅσο τὸ δυνατόν ἀντικειμενικός, φωτίζοντας σύμμετρα τὰ στοιχεῖα ποὺ συνθέτουν τὴν προσωπικότητα τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, μιὰ καὶ ἡ ἱστορία, χωρὶς βαθύτερη μελέτη, ἀποδίδει στὴν ἴδια αἰτία - στὴν τραχύτητα τοῦ ἐδάφους ποὺ ζῆ - τόσο τὰ προτερήματά του, ὅσο καὶ τὰ ἐλαττώματά του, ἐνῶ συγχρόνως οἱ κοινωνιολόγοι καὶ οἱ θεωρητικοὶ τῆς περιφερειακῆς ἀναπτύξεως, ἐξ αἰτίας ἴσως τῆς τραχύτητος αὐτῆς τοῦ ἐδάφους - ποὺ ὡστόσο οἱ ἴδιοι δὲν τὸ πάτησαν ποτέ τους, -- εἴτε ἐδρεύουν στὴν Πάτρα, εἴτε στὰ Γιάννενα, αὐτοχαρακτηρίζονται «ἀναρμόδιοι» τοπικά, γιὰ νὰ τὸν βοηθήσουν ἀκόμα καὶ στὸ σημερινὸ του ἀγῶνα γιὰ τὴν ἐπιβίωσή του.

Ἀπέφυγα, ὅσο ἦταν δυνατόν, τὶς ἀναδρομὲς στὴν ἱστορία καὶ σὲ ἄλλα παρόμοια βοηθήματα, καθὼς καὶ τὸ νὰ γράψω ἐγὼ ἱστορία ἢ πραγματεία ὁποιουδήποτε εἴδους.

Προτίμησα νὰ δώσω στὸν ἀναγνώστη, αὐτούσια καὶ μὲ ὅσο τὸ δυνατόν μεγαλύτερη πιστότητα, διάφορα περιστατικά, ποὺ χαρακτηρίζουν τὴν ψυχικὴ καὶ πνευματικὴ δομὴ τοῦ λαοῦ τῆς περιοχῆς αὐτῆς, καὶ ποὺ σὲ συνεργασία μὲ τὰ στοιχεῖα τοῦ φυσικοῦ του περιβάλλοντος, διαμόρφωσαν τὰ ἦθη του, τὰ ἔθιμά του, τὴ νοοτροπία του, τὶς ἀδυναμίες του, τὶς πονηριές του, τὶς καλοσύνες καὶ τὶς κακίες του.

Ἄλλα ἀπ' αὐτὰ τὰ περιστατικὰ εἶναι πραγματικά. Ἄλλα, πάλι, εἶναι ἀνέκδοτες ἱστοριοῦλες, σκαρωμένες ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸ λαό, μὲ ὑπόβαθρο, στὸ βάθος τοῦ χρόνου, κάποιον πραγματικὸ γεγονός, ποὺ τὸ ἄλλαξε πολὺ ἢ λίγο ἢ καὶ τὸ συμπλήρωσε κάποια λαϊκὴ σκοπιμότης.

Τόσο τὰ πρῶτα, ὅσο καὶ τὰ δεύτερα, νομίζω, ὅτι ἐξυπηρετοῦν τὸ σκοπὸ ποὺ τάχθηκε, γιὰ νὰ γραφτῆ τὸ βιβλίον αὐτό.

Ἀθήνα Αὐγούστος 1969

**Α Ν Τ Ι Ε Ι Σ Α Γ Ω Γ Η Σ
Ε Ν Α Γ Ρ Α Μ Μ Α**

Τὸ παρακάτω παληὸ γράμμα, γραμμένο ἀπὸ κάποιον ὄρεινὸ Ἀκαρνανά, στάλθηκε πρὶν ἀπὸ ἀρκετὰ χρόνια, σὲ κάποιον ξάδερφό του, στὴν Ἀθήνα.

Μιὰ ἀπλὴ ἀνάγνωση, δίνει ἀνάγλυφο τὸ πορτραῖτο τοῦ ἀποστολέα, ποὺ νομίζω, ὅτι ἀνταποκρίνεται ἀπόλυτα στὴν τυχὸν ἐπιθυμία γνωριμίας μὲ τὸν ἀντιπροσωπευτικὸ τύπο τῆς περιοχῆς.

* * *

Ἐν.... Ὀκτωβρίου 193...

Ἀγαπητὲ ξάδερφε,

Υγείαν ἔχω καὶ υγείαν ἐπιθυμῶ καὶ γιὰ σένα.

Ἀποφάσ'σα νὰ σ' γράψω αὐτὸ τὸ, γράμμα, γιὰτὶ μὲ πῆρε ἡ φτώχεια ἀπ' τὰ μάτια κι' εἶμ' ἀπελπισμένος.

Ἄβρεχο, καθὼς ξέρ'ς τὸ καλοκαίρ', ξέρανε τὰ καλαμπόκια καὶ τὸ χινόπυρο πρῶιμο, ξεγέλασε τὰ χορτάρια καί, μέσα σὲ λίγες μέρες, μ' ἓνα βορροιά ἀπόρξε ἡ γῆς, κι' ἔμ'ναμε χωρὶς λιβάδια.

Μεγάλῃ δυστυχία φέτος γιὰ τ' κτηνοτροφία. Ἄλλοίμονο σ' ἐμᾶς, π' εἴμαστε ὀλοένα κρεμασμένοι στὸ σύννεφο! Εἶπανε πὼς θὰ μοιράσ'νε καλαμπόκι τ'ς ἴδιας ποιότητας γιὰ μᾶς καὶ γιὰ τὰ πρόβατα, ἀλλὰ δὲ βαρυσάει ξάδερφε, δὲν θὰ, γένη ποτές Ἑλληνικὸ ἐδῶ σ'ἐμᾶς: θὰ τὸ φέρ'νε τ'χρόν'τὸ καλοκαίρ', φόντες θὰ νᾶχουμε φοφῆσ' κι' ἐμεῖς καὶ τὰ πράμματα ἀπ' τ'πεινα καὶ θὰ γελάη κι' ἡ οἰκουμένη μὲ τὰ χάλια μας!

Ντρέπομαι νὰ σ'ζητήσω νὰ μ' στείλ'ς κανένα κατοστάρ'κο, γιὰ νὰ πετσώσω τὰ τσαρούχια μ'. Ξεπεράσανε τὸ χάλι ποῦχανε, ἀκόμα κι' ἐκεῖα π' φόρ'γα στὸ Μπιζάνι, τότενες π' τραυματίσαμε κι' οἱ δυὸ μας.

Ἄν σ' περσεύ' κανένα παλιόρ'χο, στείλτο γιὰτὶ ἔρχεται χειμῶνας. Ἔμαθα πὼς ἤφεραν σ' ν' Ἀθήνα δίκαννα φ'τνὰ καὶ καλά. Γράψε μ' πόσο τάχ'νε, καθὼς κι' ἂν ἀλήθεια εἶναι καλά, γιὰτὶ μ' χάρ'σαν ἓνα λαγόσκ'λο, μὴ ρωτᾶς τὶ καλό, καὶ θέλω νὰ βγαίνω στὸ κυνήγι. Ἄν, πάλι, εἶναι καλύτερες καὶ φτ'νότερες οἱ καραμπίνες, κανόνισ' ἐσύ, ὅπως καταλαβαίνεις.

Προχτές, εἶχαμε δημοτικὲς ἐκλοὲς καὶ βῆκε ὁ Γιῶργος ὁ Κ... πρόεδρος.

Κόπ'καν, καθὼς καταλαβαίνεις, τὴν τελευταία στιγμή, κατὰ τ'ς ἀλλ'νοὺς οἱ Νασαῖοι, ἐπειδῆς τ'ς ἔταξαν τὸ κοινοτικὸ βοῖδολεῖβαδο, κι' ἔτσ' ὁ ξάδερφός μας ὁ Χρῆστος ἔχασε τ'σφραῖδα

Ἔσκασαμε οὔλοι ἀπ' τὸ κακό μας κι' ὄχι, βέβαια, πὼς θὰ πάη χαμένος, ἀλλὰ ἔτσ' ἀπὸ καπρίτσο.

Γράψε μ' κανένα πολιτικό νέο. Τι γίνεται ό κυρ Χρῆστος⁽¹⁾ πές τ' οτ' ἔλαβα τ' κάρτα τ' με τὰ «χρόνια πολλὰ» γιά τ' γιορτή μ' και τὸν εὐχαριστῶ.

Νὰ τ' πῆς νὰ προσέχ' τὰ γενικὰ και νὰ μὴ χάν' τὸν καιρὸ τ' με τὰ ἀτομικὰ τ' καθενός.

Νὰ τ' τὰ πῆς μοναχὰ μαλακά, γιά νὰ μὴν πεισιμῶσ'. Πρέπ' νὰ τᾶχουμε καλὰ μ' αὐτόν, γιάτ' τ' χρόν' τελειώνει γυμνάσιο ὁ Κῶτσος και πρέπ' νὰ τὸν προχωρέσουμε π' θενά, σὲ καμμιά δ'λούλα τ'ς προκοπῆς. Εἰρ' ἔσῦ! Λέω πῶς μέχρι τότενες δὲν θ' ἀλλάξ' ἢ κυβέρνησ' και θὰ νᾶμαστε ἀκόμα στὰ πράμματα.

Διαβάζω σ' ν' ἔφημερίδα, πῶς ἡ Εὐρώπ' ἀναστατώνεται. Τι εἶναι αὐτὸς π' λένε Χίλτερ στ' Γερμανία; Ἄλιχτάει πολὺ ὁ διάλογος. Τὸν τρώει τὸ αἷμα τ' μ' φαίνεται!

Και τώρα τελείωσα, σὲ χαιρετῶ και χαιρετισμοὺς σ' ὄλ'ς τ'ς συγγενεῖς και φίλους.

Σὲ φιλῶ
ὁ ξάδερφός σου
Βασίλης

* * *

Ἡ ἐξάρτηση τῶν οικονομικῶν τοῦ μπάρμπα Βασίλη, καθὼς και τοῦ κάθε ξωμάχου, ἀπ' τὸ σύννεφο, γιά ὅποιον ξέρει τὰ πράγματα, εἶναι σταθερὴ και μόνιμη και γι αὐτὸ ἡ σχετικὴ περικοπὴ βρίσκεται σὲ πλήρη ἀνταπόκριση με τὴν πραγματικότητα.

Ὅσο γιά τὴν καρτερία του, ἀντικρυς στὴ συφορὰ τῆς καταστροφῆς τῆς σοδειᾶς του, εἶναι ἀπόλυτα συνεπῆς πρὸς τὸ θεοκρατικὸ δέος, πὸ ἐπιβάλλει σὲ κάθε ἀπλὸ ἄνθρωπο, ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, ὁ νεφεληγερέτης Δίας...

* * *

Γιά τὴν ἀνοργανωσιά, ὅμως, τοῦ κράτους εἶναι ἀυστηρός. Θεωρεῖ τὴ διοίκησή του, πὸ χωλαίνει, ὄχι ἐλληνικὴ, ἀλλὰ σὰ συνέχιση τῆς τουρκοκρατίας με τὴν ἀνατολίτικη νωχέλειά της και τὴ φροντισμένη ἀδιαφορία της πρὸς τὸ ὑπόδουλο στοιχεῖο.

Ἀποκλείεται γι' αὐτὸν μιὰ τέτοια διοίκηση νὰ εἶναι ἐλληνικὴ, γιάτ' ἔχει συνειδητοποιήσει τὸ γεγονός, ὅτι ὁ Ἕλληνας ἀξίζε γιά κάτι πιὸ ἐκσυγχρονισμένο και, ἴσως μιὰ και τὸν ἐνδιαφέρει μὴν τυχὸν γελοῦσε «ἡ οἰκουμένη με τὰ χάλια μας», πολὺ πιὸ πρὶν ἀπὸ μᾶς νὰ εἶχε ἐπισημάνει, ἀπὸ τότε, τὶς διεθνεῖς τάσεις πρὸς τὰ «εὐρύτερα διακρατικὰ πλαίσια» πὸ μᾶς ἀπασχολοῦν σήμερα, τόσο γιά τὴν οἰκονομία, ὅσο και γιά τὴ διοίκηση.

Μὲ ὅλα αὐτά, βέβαια, συσχετίζεται και ἡ κάποια εἰρωνεία του γιά τὶς ἐκδηλώσεις τοῦ κρατικῶ παρεμβατισμοῦ, πὸ προσπαθοῦσε νὰ ἐφαρμόση μιὰ πλατύτερη σοσιαλιστικὴ πολιτικὴ, πιὸ πλατεῖα κι' ἀπ αὐτὴ πὸ ὄνειρεύτηκαν οἱ μεγάλοι θεωρητικοὶ τοῦ σοσιαλισμοῦ, μιὰ πὸ ἀγκάλιαζε ὅμοια ἀνθρώπους και...

1 Ὁ Βουλευτῆς τῆς περιφέρειας

πρόβατα, σ' ένα είδος καθεστῶτος «σοσιαλισμοῦ τῶν ὄντων», ἀφοῦ μὲ τὸ κρατικὸ καλαμπόκι «τ'ς ἴδιας ποιότητος», ποὺ θὰ μοίραζαν, θὰ βολεύονταν δίκαια καὶ ὁμοίομορφα ἢ χειμερινὴ διατροφή καὶ τῶν δυό, ἀδιάβλητα καὶ χωρὶς φόβους ξεσυνερίσματος μεταξύ τους...

Ἄν, πάλι, πέρα ἀπ' αὐτὴ τὴν εἰρωνεῖα κάνει καὶ σωστὴ ἐκτίμηση τῶν ἀξιῶν καὶ χολοσκάει τὸ ἴδιο γιὰ τὸν ἐπικείμενο χαμὸ ἀνθρώπων καὶ προβάτων ἀπὸ τὴν πείνα, κανένας δὲν θὰ μπορούσε νὰ βρῆ λαθεμένη τὴν ἐκτίμησή του αὐτὴ, μιὰ καὶ βρῖσκεται μὲ θαυμαστὴ συνέπεια, πάνω στὴ γραμμὴ τοῦ «σοσιαλισμοῦ τῶν ὄντων», ποὺ προσπαθοῦσε νὰ τοῦ ἐπιβάλλῃ ἢ διοίκησέ του.

* * *

Τὰ τσαρούχια του, ποὺ ἤθελε «νὰ πετσώσῃ», σὰ δικαιολογία γιὰ τὸ κατοστάρικο φαίνεται ἐνδεικτικὴ, μιὰ καὶ τὸ πέτσωμα δὲν κόστιζε, καθὼς θυμόμαστε, παραπάνω ἀπὸ τριάντα δραχμές. Ὅσο γιὰ τὴ σύγκρισή τους μὲ τὰ τσαρούχια, ποὺ φόραγε τσολιᾶς στὸ Μπιζάνι, δὲν εἶναι, παρὰ πονηρὸ μονοπάτι, γιὰ νὰ φέρῃ τὸν παραλήπτη τῆς ἐπιστολῆς του στὸ χῶρο τῶν πολεμικῶν του ἀναμνήσεων, ὅπου ἢ συγγενικὴ ὑποχρέωση καὶ ἀγάπη, μαζί μὲ τὴν ἀναζωπυρωμένη ἐθνικὴ ἔξαρση καὶ μὲ τὴν εὐαισθησία τοῦ Ἀκαρνᾶνα, γιὰ τὴν ἱστορία ποὺ ἔγραψε, θὰ κινουσαν πιὸ εὐκολὰ τὸ χέρι τοῦ ξενιτεμένου πρὸς τὸ πορτοφόλι.

Ἀντίθετα, γιὰ τὰ παλιὰ ροῦχα δὲν ὑπῆρχε πρόβλημα. Μέσα στὶς ὑποχρεώσεις κάθε ξενητεμένου, ποὺ πρόκοψε, ἢ ἀποστολὴ στὸ χωριὸ τῶν παλιῶν ρούχων ἦταν καὶ εἶναι πρωταρχικὴ ὑποχρέωση.

Ἄλλωστε, τὰ τελευταῖα χρόνια, αὐτὸ τὸ πατέντο «ἐνισχύσεως τῶν δεινοπαθούντων» βιομηχανοποιήθηκε καὶ συστηματοποιήθηκε στὴν Ἀμερικὴ, γιὰ νὰ βοηθηθοῦν οἱ ὑπανάπτυκτοι τοῦ πλανήτη μὲ διανομές, ποὺ στὸν τόπο μας τοῦλάχιστον, γίνονταν κατὰ προτίμηση σὲ παραμονὲς ἐκλογῶν, ἐξασφαλίζοντας ἔτσι, ἀπὸ τὴν προεκλογικὴ ἀκόμη περίοδο, τὴν ἔναρξη τῆς ὑλοποιήσεως τῶν προγραμμάτων «ἐν δύσεως καὶ ὑποδήσεως» τῶν ψηφοφόρων, γιὰ νὰ μπορούν οἱ ἄντρες νὰ ὀργώνουν ἄνετα τὰ χωράφια τους φορῶντας παλιὰ σμόκιν καὶ οἱ γυναῖκες νὰ κάνουν μπουγάδα στὰ ρέματα, μὲ καπελάκια τῆς 5ης Λεωφόρου στὸ κεφάλι!...

* * *

Τὸ κυνήγι, φυσικὸ ἦταν νὰ τὸ σκεφθῇ ὁ καημένος ὁ μπάριμπα Βασίλης, ὄχι μόνον γιὰ νὰ μὴν πάῃ χαμένο τὸ λαγόςκυλο, ἀλλὰ καὶ γιὰ νὰ μὴ ξεμάθῃ νὰ «σιδηροφορῇ», ἐπαληθεύοντας ἔτσι καὶ τὶς περὶ «σιδηροφορούντων» πληροφορίες τῆς ἱστορίας, φροντίζοντας ἐπὶ πλέον, γιὰ καλὸ καὶ γιὰ κακό, νὰ εἶναι ἀρματωμένος, σιδηροφορεμένος, ἔτοιμος νὰ ἰκανοποιήσῃ καὶ μελλοντικὲς, ἴσως, ἀπαιτήσεις τῆς γιὰ νέες χρυσὲς σελίδες.

Βέβαια, καθὼς ἔμαθε ἀργότερα, στὰ χρόνια τῆς κατοχῆς, τὸ σίδηρο μόνον του ἀποδείχτηκε ἀνήμπορο γι' αὐτὴ τὴ δουλειά. Χρειάστηκαν κι' ἄλλα «εὐγενέστερα», μέταλλα καί, μάλιστα, σὲ εὐγενέστερα χέρια, γιὰ νὰ γραφτοῦν, μερικὰ χρυσωμένα ἱστορικὰ παραμῦθια τῆς ἀντίστασης. Ἀλλὰ τότε, στὰ χρόνια ποὺ γράφτηκε τὸ γράμμα

αυτό, ό Όρεινός Βάλτος, άπ' όλα τά μέταλλα, μονάχα τó σίδερο ήξερε, είτε σαν ύνι είτε σαν τουφέκι.

Ζητώντας πληροφορίες για τίς τιμές τών όπλων, ό μπάριμπα Βασίλης δέν είχε νά χάση τίποτα. Μιά ένημέρωση ήθελε ό άνθρωπος, στο κάτω κάτω τής γραφής, για τιμές και ποιότητες

Βέβαια χρήματα δέν ύπήρχαν. Είχε, όμως, ό Θεός!

Άλλωστε, στο γράμμα δέν ξεκαθαρίζεται καλά, άν ή έξουσιοδότηση του μπάριμπα Βασίλη στον ξάδερφο, «κανόνισε όπως καταλαβαίνης» περιορίζονταν μόνο στην έπιλογή μεταξύ δίκαννου και καραμπίνας ή ήταν πλατύτερη και έπεκτεινόταν και σε «μικρολεπτομέρειες», όπως λ.χ. ή καταβολή τής αξίας του, ή άποστολή του κ.τ.λ.

* * *

Μά θα ήταν άδικο, άν σ' αυτό το περιστατικό δέν σκεφτόμασταν λίγο και τον παραλήπτη ξάδερφο στην Άθήνα, που μπροστά στο πλάγιο αίτημα για τó τουφέκι, το πιθανώτερο ήταν να βρέθηκε σε κάποιαν άμηχανία.

Σε παρόμοιο αίτημα σοβαρού Βαλτινού κομματάρχη σ' έναν βουλευτή του και, μάλιστα, όταν ό τελευταίος βρισκόταν σε σύνοδο του Ο.Η.Ε. στην Άμερική, ή άπάντηση δόθηκε εύκολα :

- Βρέ Μήτσο, του άπάντησε, έδώ πασχίζομε για τον διεθνή άφοπλισμό και συ θέλεις τουφέκι;

Δέν ξέρω, όμως, πώς ξεπέρασε ό ξάδερφος τó αίτημα του μπάριμπα Βασίλη, γιατί ούτε σ' έποχή διεθνούς άφοπλισμού διατυπώθηκε, ούτε ό ξάδερφος διέθετε τή συνδυασμένη πείρα Βουλής και κολωνακιώτικου σαλονιού, για να ξεφεύγη από κάτι τέτοια, όπως ό βουλευτής.

* * *

Οί δημοτικές εκλογές, που χάθηκαν έξ αιτίας τής παραχωρήσεως τής κοινοτικής βοσκής, μάς συγκινούν όλους, όχι βέβαια γιατί χάθηκαν και έχασε τή «σφραίδα ό Χρήστος», αλλά σαν άποτέλεσμα άγαπημένου ψυχαγωγικού παιχνιδιού τών πολιτών τής άκαρνανικής ύπαίθρου, που μπορεί να συγκριθί σε άπόλαυση, μόνον, με τήν ψυχαγωγία, που τούς προσφέρει ή τελευταία παρτίδα μιās κοντσίνας, που βγαίνει στα είκοσιένα...

* * *

Είμαι, πράγματι, ενδιαφέρουσα ή σύσταση στον βουλευτή του «ύπέρ των γενικών καλών» και, μάλιστα, με ειδική συνταγή μεταβίβασής της, έτσι, που ούτε ό βουλευτής να θύμωνε, ούτε και να συμμορφώνονταν άπόλυτα στην ύπόδειξη, μη λάχαινε και έπεφτε ό Κώτσος, τώρα που κοντεύει να τελειώσει τó γυμνάσιο, σε καμμιάν ιστορική για τον τόπο άπόφαση του βουλευτή «περι άνευ έξαιρέσεως».

Οί ύποδείξεις του στόν βουλευτή καλές και άγιες, αλλά για «τς άλλ'νούς».

«Ξέρς έσύ» γράφει ό μπάρμπα Βασίλης στόν ξάδερφο, δηλαδή ξέρεις νά τά πής και νά τά καταφέρης.

Καί, βέβαια, ήξερε και νά τά είπη και νά τά συγκαιριάση όλα αυτά. Σάρκα από τή σάρκα του ήτανε κι' ό ξάδερφος, μέταλλο από τò μέταλλό του και, μάλιστα, μέταλλο δουλεμένο και τροχισμένο στο σιδεροφάγο άκόνι τής πρωτευουσιάνικης σκληρότητας.

* * *

Τέλος, ή άνησυχία του για τò αναστάτωμα τής Εύρώπης άπ' τόν «Χίλτερ», θεμελιώνει πιό στέραε εκείνο, που είπαμε και στην άρχή, για τή διακρατική αντίληφή του άπάνω στα σύγχρονα προβλήματα, και τόν σταίνει σε ψηλή πανευρωπαϊκή σκοπιά Εύρωπαϊου πολίτη άξιώσεων.

Βέβαια, και από τò ύφος του διεθνοϋ παρατηρητηρίου του, άκόμα, δέν παραλείπει νά κάνη τά προγνωστικά του για «τόν Χίλτερ» που «τόν έτρωγε τò αίμα του», μιá και ή πολιτική, είτε στο κοινοτικό πλαίσιο του χωριού του, είτε στο έθνικό, είτε στο διεθνές, δέν έπαυε νά είναι γι' αυτόν ή μοναδική του ψυχαγωγία.

* * *

Αυτά για τò γράμμα.

Θά μπορούσε κανένας νά γράψη κι' άλλες πολλές σκέψεις πάνω σ' αυτό.

Άφήνομε, όμως, και στόν αναγνώστη μας ένα περιθώριο, για νά κάνη τς δικές του σκέψεις και νά βγάλη τά δικά του σχετικά συμπεράσματα.

Μ Ε Γ Ι Σ Τ Α Κ Α Ι Ε Λ Α Χ Ι Σ Τ Α

Μιά μέρα, πού έπεφτε και στην περίοδο του πανηγυριού του Καρβασαρά, καθώς καθόμασταν σ' ένα δικηγορικό γραφείο, ό δικηγόρος, ό γραφιάς του και έγώ, μπήκε μέσα ένας γεροντάκος ξεσκούφωτος, με χιλιομπαλωμένα ρούχα και με άγγλίτσα, πού κρεμόταν από τή μέσα τσέπη του σακκακιού του.

- Έδω φκιάνετε τ' χτηνοτροφικού; ρώτησε.

- Ναι, μπάριμπα! του άπάντησε ό γραφιάς, πού κατάλαβε πώς ήθελε να κάμη αίτηση για κτηνοτροφικό δάνειο, παίρνοντας συγχρόνως μιá κόλλα χαρτί τής αναφοράς για να τήν γράψη.

Όταν τελείωσε και υπόγραψε ό γέροντας, ρώτησε τó γραφιά:

- Τι καν' ού κόπος σ' παιδάκι μ';

- Τίποτα, μπάριμπα, ό,τι θέλεις δώσε!

Τότε ό γέροντας, αφήνοντας πάνω στο τραπέζι του γραφιά ένα τσαλακωμένο χαρτινο δεκάρικο, είπε:

- Ο, τ' θέλεις κράτα παιδί μ'!...

* * *

Άναμφισβήτητα, θα πρέπει να αναγνωρίσωμε στο γέροντα πατέντο, για τó χειρισμό του πάνω στο λεπτό αυτό θέμα, γιατί λίγο πολύ, όλοι μας βρισκόμαστε σε άμηχανία, όταν μās αφήνουν στη διάθεσή μας να εκτιμήσωμε μόνοι μας τις ύπηρεσίες, πού μās προσφέρθηκαν.

Ποιος ξέρει ό δόλιος πώς, από τι και πόσο να είχε καή, κάποτε, από παρόμοια έπάφεση στη διάθεσή του και κατάληξε στη σοφή, πράγματι, λύση, πού έκτοτε τόν βγάζει από κάτι τέτοια μικρά άδιέξοδα.

Θα πρέπει, όμως, πρόσθετα, να του αναγνωρίσωμε και κάποιαν ικανότητα για τήν έφαρμογή του πατέντου και για τή σωστή εκτίμηση τών μεγεθών, πού παρεμβαίνουν στο περιστατικό, μιá και όλα μαζί τά λογάριασε πολú σωστά, μεταξύ ένός ελαχίστου μιās δραχμής και ένός μεγίστου έννέα.

* * *

Κατά τó βράδυ, βρήκα τó γέροντα να κάθεται μόνος, σ' ένα «πανηγυργιόπηκτο» κέντρο με λαϊκή όρχήστρα.

Τόν καλησπέρισα και τόν ρώτησα τι κάνει.

Με γνώρισε και με κάλεσε να καθήσω μαζί του.

Κάθησα και του έπιασα κουβέντα γύρω από τήν πρωινή εϋστοχη άπάντησή του.

Γέλασε με τήν καρδιά του και μου εἶπε:

- Ἀκόμα και στὸν ψῆφο μᾶς δέν'νε ἐδῶ κάτ' οἱ γραμματ'σμένοι με κάτ' τέτοια, μουντζουρών'νε μιὰ κόλλα χαρτί κι' ἅμα ἔρθ'νε οἱ ἐκλοές, μᾶς ἔρχονται στὸ χωριὸ γιὰ ψήφ'ς σὰ νὰ τ'ς χρωστᾶμε τίποτις.

Καὶ σὲ λίγο συνέχισε:

- Ἄφ'στα νὰ πᾶνε στὸ διάολο! Οὐλοένα μᾶς τ' λιούνε σὲ μιὰ κόλλα χαρτί, ἐδῶ κάτ'

- Πῶς γίνεται αὐτό, μπάρμπα; ρώτησα.

- Γιά, μου λέει, νὰ σ' δώσω νὰ καταλάβ'ς. Τ'ς τελευταῖες ἐκλοές, αὐτὸς οὐ διαολάητ'ς οὐ π' γράφ' τ'ς αἰτήσεις, μ' ἕνα πακέττο χαρτί ψ'λὸ τ'ς μηχανῆς, π' τὸ μέρασε σὲ κάτ' χαζοὺς στὸ χωριὸ γιὰ τ'γαρόχαρτο, πῆρε δῶδικα ψήφ'ς γιὰ τὸν ὑποψήφιο ποὺ ὑποστήρ'ζε. Τὸν εἶδα με τὰ μάτια μ'. Καὶ συνέχισε:

- Τέσσερα πράμματα πρέτ' νὰ φοβόμαστι ἐμεῖς οἱ χωριάτες:

Ρόδα, κουπί,

Πέννα, κουμπί!

Διαόλοι σὲ ξεμπλένε, ἂν μπλέξης με δαῦτα!

- Καλά, ρώτησα, τὸ «κουμπί» τί εἶναι;

- Τὸ χειρότερο ἀπ' οὐλα! μ' ἀποκρίθηκε: Πιάνει ἀπὸ ἀγροφύλακα κι δασοφύλακα, περνάει ἀπὸ χωροφύλακα κι φτάνει μέχρι δεσμοφύλακα. Πρέπ' νὰ ξέρ'ς, συνέχισε, ὅπως ἀκριβῶς τὰ λέει τὸ στοιχάκι, ἔτσ' πᾶνε με τ' σειρά, δηλαδή: καλύτερα νὰ μπλέξης με σουφεραίους πάρα με βαρκάρ' δεσ, καλύτερα καὶ με τ'ς δυὸ πάρα με γραμματ'σμέν'ς κι πάει γραμμὴ τὸ πράμμα. Κατάλαβες;

Ὅμολογῶ πῶς βροῖκα ἀρκετὰ ἐνδιαφέρουσα αὐτὴ τὴν κλιμάκωση, σὲ «μέγιστα καὶ ἐλάχιστα», τῶν προβλημάτων τοῦ πολίτη τῆς ἀκαρνανικῆς ὑπαίθρου.

* * *

- Ἔλα δῶ! φωνάζει ὁ γέροντας τὸ γκαρσόνι. Φέρε μας ἕνα πενηντάρ' οὔζο καὶ μὴ καλὸ μεζέ.

- Βλέπω, μπάρμπα, πῶς τὸ πίνεις τὸ οὔζακι! τοῦ λέω.

- Τί νὰ κάνω μωρὲ παιδάκι μ'; μου ἀποκρίθηκε: Μ' αὐτὸ ξεχρεώνεσαι ἀπ' οὐλα. Ἀπ' τὸ πλασματικό, ἀπ' τὸ μεσοπρόθεσμο, ἀπ' τὸ χτηνοτροφικό, ἀκόμα κι' ἀπ' τὸ χάρο, ἅμα εἶναι καὶ τὰ βιολιὰ τ'ς προκοπῆς!

Ἦπια ἕνα οὔζο καὶ σηκώθηκα νὰ φύγω.

- Ἐγὼ θὰ μείνου! εἶπε, περιμένω κι' τ'ς ἄλλ' νούς.

- Θὰ τὸ ρίξετε ὄξω ἀπόψε, μπάρμπα;

- Ἐ! Τί νὰ κάνουμε κι' ἐμεῖς! ἀποκρίθηκε: Κάτ' τέτοια περιμένουμε γιὰ νὰ ξεσκάσουμε λίγο. Ἄς πάη καὶ τὸ παλιάμπελο, δὲ χάθ' κε ὁ κόσμος, σὰν ξοδέψωμε κι' εἴκοσι τσ' ἕκατὸ «τὸ ἐλάχιστον» ἀπ' τὸ χτηνοτροφικό στὰ βιολιὰ!

* * *

Δέν ξέρω άν οί σύγχρονοι οίκονομολόγοι θά δέχονταν τή λύση τοῦ γέροντα, εἴκοσι τοῖς ἑκατό ψυχαγωγία καί ὀγδόντα τοῖς ἑκατό κτηνοτροφικές ἐπενδύσεις, σάν τήν «βελτίστην» λύση στό πρόβλημά του, καί τοῦτο ὄχι γιά τίποτ' ἄλλο, ἀλλά γιὰτί δέν εἶναι συμπέρασμα «μακροχρονίου οίκονομοτεχνικῆς μελέτης βάσει τῶν μακροοικονομικῶν καί μικροοικονομικῶν δεδομένων τοῦ προβλήματος»...

Αὐτός ὁ ἀπό «λαϊκοῦ ἐνστίκτου» συγκερασμός τῶν τάσεων μεγιστοποιήσεως τῶν ὠφελειῶν καί ἐλαχιστοποιήσεως τῶν θυσιῶν, πού δέν παραβλέπει τόν ἀνθρώπινο παράγοντα καί τοῦ ἀναγνωρίζει δικαιώματα στά περιττά τῆς ζωῆς, πού τήν ὁμορφαίνουν, ἴσως εἶναι ἀπαράδεχτος γιά τοὺς τεχνοκράτες τοῦ προγραμματισμοῦ, πού, φυλακισμένοι μέσα στό περίγραμμα τῶν δικῶν τους ἀριθμῶν, προσφέρουν μόνιμα καί ἀποκλειστικά θυσία στό βωμὸ τοῦ ἀπαραίτητου.

Π Ρ Ο Ξ Ε Ν Ι Ε Σ - Γ Λ Υ Κ Ο Λ Ο Γ Α - Γ Λ Υ Κ Ο Τ Ρ Α Γ Ο Υ Δ Α**ΠΡΟΞΕΝΙΕΣ**

Ἡ θειά Σταθούλα, στὰ δεκαοχτώ τῆς χρόνια, ἦταν μιὰ λυγερή καὶ σκιοτερὴ κοπέλα, πού, χωρὶς νὰ εἶναι πολὺ ὁμορφῆ, ἄρεσε σὲ πολλὰ παλληκάρια τοῦ τόπου τῆς.

Πήγαιναν κι' ἔρχονταν οἱ προξενιές. Ἡ τύχη ὁμως τᾶφερε ἔτσι, πού τ' ἀδέρφια τῆς διάλεξαν γιὰ γαμπρὸ ἓνα νοικοκυρόπουλο ἀπὸ κάποιον χωριουδάκι τοῦ Ξηρομέρου, τὴν Παλιοκατούνα, 12 ὥρες μὲ τ' ἄλογο μακριὰ ἀπὸ τὴ Βόνιτσα.

Βέβαια, τὸ γαμπρὸ δὲν τὸν εἶχε ἰδῆ ποτὲ ἢ Σταθούλα, ἀλλὰ αὐτὸ δὲν ἦταν λόγος νὰ μὴν τελειώσῃ γρήγορα τὸ προξενιό, μιὰ καὶ οἱ πληροφορίες τοῦ προξενητῆ ἦταν τόσο καλὲς κι' ὁ προξενητὴς γνωστὸς νοικοκύρης, τῆς ἐμπιστοσύνης.

Ἡ δόλια ἢ μάνα τῆς κάτι πῆγε νὰ πῆ γιὰ τὴν ἀπόσταση τῆς Παλιοκατούνας ἀπὸ τὴ Βόνιτσα, πού ἦταν μεγάλη καὶ θὰ ἦταν δύσκολο νὰ βλέπῃ ταχτικά τὴ Σταθούλα. Ἄλλὰ ἡ ἀπάντησή τοῦ μεγαλύτερου γιου τῆς, στὴν παρατήρησή τῆς αὐτῆ, τὴν ἀποστόμωσε ὁλότελα:

- Ν' ἀφίικουμε, μάνα, τέτοιον ν'οκοῦρ' ἐπειδὴς πέφτ' μακριὰ τὸ χωριό τ'; Ὅσο μακριὰ κι' ἂν εἶναι, μάνα, πέντ' ἔξ φορές, π' θὰ λεχωνιάσ' ἢ κοπέλα σ', θὰ σὶ πᾶμ' ἐμεῖς ἐκεῖ, Τὶ ἄλλο θέλεις;

Ἔτσι τέλειωσε τὸ προξενιό καὶ λογοστήθηκε ἢ Σταθούλα.

Τῆς εἶχαν περιγράψει γιὰ ὁμορφο τὸ γαμπρὸ, κι' αὐτὸ ἦταν φυσικό, ὅπως γιὰ κάθε κοπέλα τῆς ἡλικίας τῆς, νὰ ἐξουδετερώσῃ κάθε κρυφὴ ἐπιφύλαξη γιὰ τὴ συγκατάθεσή τῆς, πού, στὸ τέλος τέλος τῆς γραφῆς, δὲν τῆς τὴ ζήτησε καὶ κανέναν.

- Τὴν ἄλλη Κυριακὴ, εἶπε ὁ προξενητὴς, ἐρχόμαστε γιὰ τὰ δαχτυλίδια.

Ἡ ἄλλη Κυριακὴ ἔγινε παράλλη κι' ἢ παράλλη μιὰ ἀκόμα, πάνω ἀπὸ τὴν παράλλη. Κι' ἔτσι πέρασαν βδομάδες, μῆνες, ξάμηνα κι' ὁ ἀρραβωνιαστικὸς εἶχε νὰ φανῆ.

Ἀπάνω στὰ τρία χρόνια, ἓνα Σάββατο, κατὰ τὸ ἀπομεσήμερο, καταφθάνει στὴν πλατεῖα τῆς Βόνιτσας ἓνα λεφούσι καμιὰ εἰκοσαριὰ καβαλαραῖοι. Φέρμελες καὶ πισιλιά χρυσοκεντημένα, φουστάνελες ὀλόασπρες καὶ σελιάχια φορτωμένα μὲ ἀσημένια κουμπουρομάχαιρα, λαμποκόπαγαν ὅλα στὸ μαρτιάτικο ἥλιο.

Ἡ Σταθούλα, μὲ τὶς φιλενάδες τῆς, τοὺς κοιτάζανε, καθὼς κεντοῦσαν, ἀπὸ τὸ παράθυρο τοῦ σπιτιοῦ τῆς.

- Μωρέ, εἶπε ἢ Μαριὼ μιὰ φιλενάδα τῆς, μεγάλο συμπεθεριακό! Ποιὸς ξέρει γιὰ πού τραβᾶνε!

- Ποιὸς ξέρει! εἶπε κι' ἢ Σταθούλα ἀφηρημένη καὶ συνέχισε τὸ κέντημά τῆς.

Στὸ μεταξὺ οἱ καβαλαραῖοι ξεπέζεψαν κι' ἀφοῦ ταχτοποιήσαν καὶ δέσαν τ' ἄλογά τους, βάλαν μπροστὰ τοὺς γύφτους μὲ τὰ νταούλια, πού σέρναν μαζί τους, κι' ἄρχισαν ν' ἀνηφορίζουν μὲ τάξη. Μπροστὰ τρεῖς τέσσερες γερόντοι καὶ ξοπίσω οἱ ἄλλοι. Ἀνάμεσά τοὺς ξεχώριζε ἓνας ψηλὸς κι' ὁμορφος. Ὁ γαμπρός.

Εάφνου, μπαίνει στο σπίτι της Σταθούλας, τρέχοντας, ή Βασίλω, ή ξαδέρφη της, σκούζοντας:

- Μωρή Στάθω!... Έρχεται ο γαμπρός, μωρή!.. Κοσέψτε να είδοποιήσετε τ'ς άντρες! Πώ, πώ, Παναγία μ' τι γένεται, γιόμ'σε ο τόπος απ' τ'ς σ' μπεθέρ'ς.

Καί, μπαίνοντας στο δωμάτιο που καθόνταν τὰ κορίτσια, συνέχισε τὸ οὐρλιαχτό της:

- Τι κάθεται, μωρή Στάθω;... Έρχονται για γάμο, μωρή!.... Σήκ' κι' εἶναι κι' ὁμορφος, ὁ σκασμένος!

ΓΛΥΚΟΛΟΓΑ

Τὸ πῶς εἰδοποιήθηκαν οἱ άντρες, τὸ πῶς ξεπεράστηκαν οἱ θυμοὶ κι' οἱ παρεξηγήσεις, τὸ πῶς ἐτοιμάστηκαν φαγιά, κρασιά, νυφικά κι' ὅλα τὰ πρεπούμενα, ἕνας Θεὸς τὸ ξέρει.

Μετὰ τὸ μυστήριο, γλέντι τρικούβεργο, ὀλονύχτιο ὡς τὰ χαράματα, κι' ὕστερα ἡ ἐτοιμασία για τὴν ἀναχώρηση.

Δάκρυα χαρᾶς, ἀποχαιρετισμοί, φιλιὰ κι' οἱ συμπεθέροι, με τὴ νύφη μαζί, πὸν φόραγε τὸ νυφικό της, βέβαια, βρίσκονταν κιόλας καβάλλα στ' ἄλογα, ἔτοιμοι νὰ ξεκινήσουν.

Σὲ σημεῖο τοῦ κουμπάρου, πού, ἀκόμα και τώρα, αὐτὲς τὶς ὥρες αὐτὸς ἔχει τὸ γενικὸ πρόσταγμα, μιὰ μπαταριά ἔδωσε τὸ σύνθημα για τὴν ἀναχώρηση, με ταυτόχρονη ἀναγγελία τῆς ἐπίσημης παραλαβῆς και τῆς ὀριστικῆς κατοχῆς τῆς Σταθούλας.

Ἄμα ξεκίνησε τὸ συμπεθεριακό, μαντήλια και χέρια κουνιόνταν για ἀποχαιρετισμὸ κι' ἀπὸ τὰ μάτια τῶν γυναικῶν κυλάγανε δάκρυα, πὸν τὰ πλήθαιναν κι' οἱ τελευταῖες παραγγελίες τῆς νύφης δοσμένες με τὴν πίπιζα τοῦ Φουσκομπούκα:

«Ἀφήνω γειὰ στὴ γειτονιά, σ' ὅλα τὰ παλληκάρια!»

«Μάνα μου, τὰ λουλούδια μου συχνὰ νὰ τὰ ποτίζης!»

Ἦστερα ἀπὸ καμιὰ δεκαριά ὥρες, πλησίαζαν τὸ χωριό, πὸν φάνηκε, καθὼς δρασκέλιζαν ἕνα διάσελο.

- Τὸ βλέπ'ς, Κώτσαίνα, τὸ χωριό; ρώτησε ὁ γαμπρός.

- Τὸ βλέπω, Κῶτσο μ'! λέει ἡ Σταθούλα.

- Ἄϊ και σὰ φτάσουμ' ἐκεῖ στοὺν πῆρ' ὁ διάλογος τὸν πατέρα! τῆς εἶπε, μισογελώντας.

Κόκκαλο ἡ δόλια ἡ Στάθω. Δὲν εἶπε λέξη.

Ἦστόσο, πῆρε τὸ ὕφος τῆς καρτερικότητας και τῆς παραπονιάς, ἐκεῖνο τὸ ὕφος, πὸν παίρνει κάθε γυναίκα σὲ τέτοιες ὥρες, εἴτε τὴ λένε Πηνελόπη, εἴτε Ἄσπασία, εἴτε Λαΐδα, ἂν και ἤξερε καλά, πῶς στὴ γλῶσσα τοὺς τὰ λόγια τοῦ Κώτσου, ὄχι μόνον δὲν ἦταν προμήνυμα καμιᾶς μεγάλης συφορᾶς, μά, ἀντίθετα, διαβεβαίωση, πῶς θὰ γινόταν ἐκεῖνο πὸν περίμενε, ἐκεῖνο πὸν περίμεναν, τέτοιες ὥρες, με λαχτᾶρα, ὅλα τὰ κορίτσια τοῦ καιροῦ τῆς...

ΓΛΥΚΟΤΡΑΓΟΥΔΑ

Ένα πρᾶμμα δὲν μποροῦσε νὰ καταλάβῃ ἡ Σταθούλα. Τὶς περίεργες μεταμεσονύχτιες ἐξαφανίσεις τοῦ Κῶτσο.

Ἀναρωτιόταν ἡ δόλια: «Καλά, ἅμα γλεντάει μὲ τὰ νταούλια, ξέρω ποῦ βρίσκειται - καὶ χαλάλι του! Ἄντρας εἶναι, ν' κοκῦρς εἶναι, θὰ πιῇ καὶ θ' ἀκ'στῇ. Ἄμα χάνεται, ὅμως, ποῦ πάει;»

Ἐδῶ ποὺ τὰ λέμε, ζηλοτυποῦσε λίγο, ἄσχετα ἂν δὲν τόλμαγε νὰ τὸ μολογήσῃ οὔτε στὸν ἑαυτὸ της.

Μὰ ἡ ἀπάντηση στὶς ἀπορίες τῆς καὶ στὶς κρυφανησυχίες τῆς ἦρθε μόνη τῆς, σὰν ἔμαθε πῶς ὁ Κῶτσος πιάστηκε ἀπὸ τὸ μεταβατικὸ ἀπόσπασμα γιὰ ζωοκλοπές.

Ἀποσβολώθηκε ἡ καῦμενούλα.

Ἦταν ἀπὸ ἀστικὸ ἤσυχο σπίτι καὶ δὲν μποροῦσε τὸ εἶναι τῆς νὰ φορέσῃ τὸ πετσὶ τοῦ χτηνοτρόφου καὶ νὰ καταλάβῃ, πῶς ἡ ζωοκλοπὴ δὲν ἦταν κλοπὴ, ἀλλὰ μιὰ ἀπλὴ «σφαχτοδ' λειὰ» γιὰ λεβέντες.

Βγῆκε ὁ Κῶτσος ἀπὸ τὴ φυλακὴ, ξαναμπῆκε, ξαναβγῆκε, γιὰ τὸν ἴδιο πάντα λόγο, μὰ λίγο ἡ φυλακὴ, λίγο τὸ ξενύχτι, λίγο ἡ ἔλλειψη γιατροῦ, τὸν ἔστειλαν τρία χρόνια μετὰ τὸ γάμο του, στὸν ἄλλο κόσμο. Κι' ἡ Σταθούλα βρέθηκε χήρα, 24 χρονῶν, μὲ δυὸ παιδάκια.

Πάνω στὰ πέντε χρόνια τῆς χηρειᾶς της, βρέθηκε ἓνας ἤσυχος καὶ καλὸς ἄνθρωπος, ξαναπαντρεύτηκε, ἔκαμε κι' ἄλλα παιδιά, ἔζησαν καμιὰ τριανταριά χρόνια καὶ ξαναχῆρεψε ἡλικιωμένη πιά.

Ἦστερα ἀπὸ χρόνια, θὰ ἦταν πάνω ἀπὸ ἑβδομήντα ἡ θειὰ Σταθούλα, βρεθήκαμε κάποιον Πάσχα στὸ χωριό, ἀνήψια καὶ ἀγγόνια καμιὰ δεκαριά, ὅπου, ἓνα βράδυ, μαζεμένα ὅλα τριγύρω τῆς, ἀκούγαμε νὰ μᾶς διηγίεται μὲ πολὺ γοῦστο ὅλα αὐτά, ποὺ σᾶς εἶπα πιὸ πάνω.

- Καὶ δὲ μοῦ λές, θείτσα, τὴ ρώτησε ἓνας ἀπὸ μᾶς: Ποιὸν ἀπ' τοὺς δυὸ ἄντρες σου ἀγάπησες πιὸ πολὺ; Τὸν πρῶτο ἢ τὸν δεῦτερο;

- Χαμογέλασε, χᾶιδεψε μὲ ξέχωρη στοργὴ στὰ μαλλιά τ' ἀγγόνι τῆς τὸν Κῶτσο, ποὺ καθόταν δίπλα τῆς, ἔμεινε ἀμίλητῇ γιὰ λίγο κι' ὕστερα εἶπε:

- Τὶ νὰ σᾶς πῶ, μωρὲ παιδιά! Ἄμα ἔπιανε τὸ γλυκοτράγουδο κι' ἅμα ἔμπαινε πρῶτος στὸ χορὸ τ' τὰ σχώραγα οὔλα!

Χ Ο Ρ Ι Κ Α

Ἡ σκηνή θὰ παρίστανε τὸ δημοτικὸ σχολεῖο ἑνὸς χωριοῦ τῆς Ἀκαρνανίας, μὲ λίγα скаλάκια στὴν κεντρικὴ του πόρτα, μὲ κῆπο ἀπὸ λίγα ψωραλέα δεντράκια καὶ μὲ περίβολο ἀπὸ τοιχάκι χαμηλό, μισογκρεμισμένο.

Ἡμέρα βουλευτικῶν ἐκλογῶν, στὰ 189..

Μπροστὰ στὴν πόρτα τοῦ σχολείου, ποῦ ἦταν ἐκλογικὸ τμήμα, στεκόταν ἔνοπλος στρατιώτης, φρουρὸς τῆς «ἀβιάστου καὶ ἐλευθέρας θελήσεως τοῦ κυριάρχου λαοῦ», κι' ἀπ' ἔξω σὲ μικροομάδες οἱ χωρικοὶ ποῦ ὁ ἕνας «ἔσερνε» σὰν κομματάρχη τὸν ἄλλο, ἔτσι, ποῦ ἂν τοὺς ἔπαιρνε κανένας ἄπειρος ὑποψήφιος τοῖς μετρητοῖς καὶ λογάριαζε «δέκα ὁ Γιώργης καὶ δέκα ὁ Κώστας μᾶς κάνουν εἴκοσι», σίγουρα θὰ ἔβγαζε τὸν πληθυσμὸ τῆς περιοχῆς καὶ τοὺς ψήφους τῆς δεκαπλάσιους ἀπὸ τὴν πραγματικότητα, μὴν ξέροντας πὼς ὁ Κώστας, εἶναι μέσα στοὺς «καμιαδεκαριά», ποῦ σέρνει ὁ Γιώργης καὶ πὼς ὁ Γιώργης συμπεριλαμβάνεται στοὺς «πέντ' ἔξη», ποῦ τὸ «ἐλάϊστον» θὰ μπορούσε νὰ συνεισφέρει σ' ἕναν πολιτικὸ ἀγῶνα ὁ Κώστας...

Κάποια στιγμή, φάνηκε νὰ ἔρχεται κατὰ τὸ ἐκλογικὸ τμήμα ὁ γιατρός, ὁ κύρ' Χρῆστος, ὑποψήφιος βουλευτῆς τῆς περιφέρειας, πρῶν βουλευτῆς καὶ πρῶν ὑπουργός. Τὸν συνώδευε κουστωδία ἀπὸ κάθε λογῆς ἐκλογικὲς προσωπικότητες: κομματάρχες, σύνδεσμοι, ἐκλογικοὶ ἀντιπρόσωποι, σωματοφύλακες κ.ἄ.

Ὁ ἱστορικὸς τῆς ἐποχῆς δὲν ἀναφέρει ἂν, φθάνοντας ὁ κύρ' Χρῆστος στὸ σχολικὸ περίβολο, καλημέρισε τὸν κόσμο, μὰ θὰ πρέπει νὰ δεχτοῦμε πὼς θὰ εἶπε τοῦλάχιστο μιὰ γενικὴ καλημέρα, ὅσο κι' ἂν ἦταν σίγουρος γιὰ τὴν ἐκλογή του.

Στὴν ἐμφάνισή του οἱ χωριάτες ἀναμέρισαν λίγο, εἶτε ἀπὸ σεβασμὸ, εἶτε ἀκόμα καὶ γιὰ νὰ ἀποφύγουν τὸ βλέμμα του, ὅσοι ἀπ' αὐτοὺς θὰ τὸν μαύριζαν.

Φαίνεται πὼς τὰ σούρτα φέρτα τῶν στελεχῶν δὲν φέρναν εὐχάριστα νέα στὸν κύρ' Χρῆστο καὶ γι' αὐτό, σὲ τόνο αὐστηρό, εἶπε ἀργὰ ἀργὰ καὶ δυνατὰ, γιὰ νὰ τὸν ἀκοῦνε ὅλοι.

- Προσέξτε! Τὴ Δευτέρα δὲν θὰ εἶμαι μόνον βουλευτῆς· θὰ εἶμαι ὑπουργός Ὅποιος δὲν θὰ μὲ ψηφίση, θὰ μετανοιώση. Εἶμαι ἀποφασισμένος νὰ πατάξω κάθε ἕναν ἀπὸ σᾶς, ποῦ δὲν εἶναι δικός μου! Θὰ εἶμαι ἀμείλικτος. Ὅποιος δὲν μὲ ψηφίση, θὰ τὸν πατήσω χάμω, θὰ τὸν πατήσω στὸ λαιμό, στὸ ριζάφτι, θὰ τὸν πεθάνω!...

Καὶ τότε, ἕνας ἀπὸ τοὺς χωριάτες, ποῦ εἶχαν στὸ μεταξὺ κάνει κύκλο γύρω του, ἀρκετὰ ἡλικιωμένος μὲ ραβδὶ στὸ χέρι, τοῦ εἶπε:

- Ἄμ τί, κύρ' Χρῆστο μ'! Ἀλλοίμονο! Σπουδαγμένος ἄνθρωπος εἶσαι καὶ μάλιστα γιατρός! Ἀλλοίμονο! Δὲν ξέρ'ς ἐσύ, γιατρός πρᾶμμα, ποῦ νὰ μᾶς πατήσης γιὰ νὰ πεθάνουμε; Τόσα χρόνια σπούδαζες! Ἀλλοίμονο, ἀλλοίμονο!

Δὲν ξέρω, ἂν ὁ χορὸς τοῦ δράματος ἐπανέλαβε τὸ χορικὸ τοῦ κορυφαίου, δυνατὰ ἢ κρυφὰ ἀπὸ μέσα του, γιὰτι καὶ σ' αὐτὸ ἀπάνω ὁ ἱστορικὸς μας δὲν ἀναφέρει τίποτα.

Τὸ μόνον ποῦ μᾶς λέει, εἶναι, ὅτι ἐκείνη τὴ στιγμή, καθὼς τοῦ θύμισαν οἱ

χωριανοὶ χορὸ ἀρχαίου δράματος, τοῦ ἦρθαν στὸ νοῦ τὰ λόγια τοῦ νεκραναστημένου Δαρείου ἀπὸ τοὺς «Πέρσες» τοῦ Αἰσχύλου.

*«Ἡ ἀλαζονεὶά μεστῶνον τας καρποφορᾷ οὐλέθρου
στάχυ ὀποῦθε ὁ πολυδάκρυτος τρυγιέται θέρος».*

www.pentalofo.gr

Ο Ν Ο Μ Α Τ Ο Λ Ο Γ Ι Α

Μία ἐγκύκλιος τοῦ ἐπιθεωρητοῦ στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως καλοῦσε τοὺς δασκάλους τῆς περιφερείας καὶ τοὺς προέδρους τῶν σχολικῶν ἐφορειῶν στὴν Κατούνα, στὶς 15 Μαΐου τοῦ 193... ἡμέρα Κυριακή, σὲ εὐρύτερη σύσκεψη γιὰ διάφορα θέματα τῆς δουλειᾶς τους.

Πρῶτος πῆρε τὸ λόγο ὁ ἐπιθεωρητής.

Μετὰ τὰ καλωσορίσματα καὶ τὴν ἀπαραίτητη ὑπογράμμιση «τοῦ ρόλου τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ εἰς τὴν σύγχρονον κοινωνίαν» ἔφερε σὲ συζήτηση γιὰ πρῶτο θέμα «ὑψίστης σημασίας» καθὼς εἶπε, τὰ ἐπώνυμα τῶν μαθητῶν τῆς περιοχῆς.

- Τὰ ὀνόματα τῶν μαθητῶν, κύριοι, ἄρχισε νὰ λέη ὁ ἐπιθεωρητής, ἐπηρεάζουν βαθύτατα τὴν παιδικὴν τῶν ψυχὴν. Συνήθως τὸ παιδί αὐτοδιαμορφώνει τὴν προσωπικότητά του, ἐπηρεαζόμενον οὐκ ὀλίγον ἐκ τοῦ ἐπωνύμου του, τὸ ὁποῖον ἀνευθύνως διὰ βίου θὰ φέρη.

Μίλησε ἀρκετά, ἔφερε σχετικὰ ἐπιχειρήματα καὶ τελειώνοντας εἶπε:

- Εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ κρούσω τὸν κώδωνα! Τὰ ἐπώνυμα τῆς περιοχῆς σας πᾶν ἄλλο ἢ ἐποικοδομητικὰ τῶν προσπαθειῶν μας εἶναι, διὰ τὴν διαμόρφωσιν τῶν παιδικῶν ψυχῶν, ὡς θὰ ἔδει. Ἄναφέρω τινὰ ἐξ αὐτῶν...

Καὶ ἄρχισε νὰ διαβάζη μὲ ἔμφαση: «Μαχαίρας, Χαντζάρας, Κουμπούρας, Σουφλῆς, Μπαλντὰς, Καρφῆς, Φυσέκης, Τουφέκης, Ματσούκος.

Εἶναι τρομερό! Εἶναι τρομερό! εἶπε, διακόπτοντας τὴν ἀνάγνωση καὶ συνέχισε:

- Τσεκούρας, Πριόνας, Πιστόλας, Καραπιστόλας, Καρμανιόλας, Πρόγκας, Κοπίδης, Παλούκης. Αὐτὴ ἡ κατάστασις πρέπει νὰ σταματήσει. Πρέπει νὰ τοὺς βοηθήσωμε νὰ ἀλλάξουν ἐπώνυμα προτρέποντες τοὺς γονεῖς, ὅπως κινήσουν τὴν ὑπὸ τοῦ νόμου προβλεπομένην διαδικασίαν.

Ἄμέσως ὕστερα πῆρε τὸ λόγο ἓνας νεαρὸς πρωτοδιωρισμένος δάσκαλος ἀπὸ τὴν Κρήτη, ποὺ συμφώνησε γρήγορα γρήγορα μὲ τὸν ἐπιθεωρητὴ του μὴν τυχὸν προλάβη καὶ συμφωνήσῃ κανένας ἄλλος πιὸ νωρὶς καὶ δὲν μείνη γι' αὐτὸν μερίδιο ἀπὸ τὴν εὐνοια τοῦ προϊσταμένου του.

- Τσύριοι, εἶπε ὁ Κρητικὸς, ἀπὸ τῆς ἀναλήψεως τῶν καθηκόντων μου, λόγω τιμῆς, ἐπεσήμανα τὰ περιέργα ὀνόματα τῆς περιοχῆς, ντὲ λόγω, τσαὶ μάλιστα τὸ ἔγραψα καὶ τοῦ τσύρη μου τοῦ καπετὰν Μηνᾶ, ὁπού'ναι καπετάνιος στὰ Βορούζια τσῆ Κρήτης. Ἐπεσήμανα, τσύριοι, μὰ τσαὶ ἐμελέτησα. Θὰ ἠδύνατό τις, τσύριε Ἐπιθεωρητά, ὅπως χαρακτηρίσῃ τὰ ὑφ' ὑμῶν προαναφερθέντα ἐπώνυμα ὡς ἀνήκοντα, λόγω τιμῆς, εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν προερχομένων ἐκ τεμνόντων τσαὶ νυσσόντων ὀργάνων...

Μ' αὐτὸ τὸ τελευταῖο πιά, ἦταν σίγουρος πὼς τὸν ἔκοψε τὸν Ἐπιθεωρητὴ, ἐξασφαλίζοντας μόνιμα τὴν εὐνοιά του.

Μίλησαν κι' ἄλλοι δάσκαλοι ἀπ' τοὺς ξενωτοπίτες. Οἱ ντόπιοι σωπαίναν. Ὑστερα ἀπὸ πολλὴ κουβέντα, πῆρε τὸ λόγο κι' ὁ πρόεδρος τῆς σχολικῆς ἐφορείας Περδικακίου Βάλτου.

- Παραξενεύουμαι μ' αὐτὰ π' λέτε κύριε ἐπιθεωρητά! εἶπε. Τ'ς προάλλες, π' πέρασε τὸ περιοδεῦον συμβούλιο γιὰ νὰ τραβήξινε κληρο τὰ παιδιὰ, ὁ ταγματάρ'ς μᾶς εἶπε, πὼς ἔχουμε ὠραῖα ὀνόματα καὶ ἥρωϊκὰ καὶ μᾶς συγγά'ρ' κε κιόλας. Ἐσεῖς, τώρα, μᾶς λέτε ἄλλα...

Ἵστερα ἀπὸ τὸν Πρόεδρο Περδικακίου ξεθάρρεψαν κι ἄλλοι πρόεδροι κι ἄρχισαν νὰ μιᾶνε.

Ὁ πρόεδρος Τρικλίνου εἶπε, πὼς «μιὰ τέτοια δ' λειὰ ἔκαμε ἀπὸ χρόνια, ὁ δάσκαλος τ'ς Ἀλευράδας, π' πῆρε οὐλα τὰ ὀνόματα, π' ἀρχίναγαν ἀπὸ «κλεφτο», ὅπως: «Κλεφτοδῆμος, Κλεφτοχρήστος κτλ. καὶ τάκαμε «καλο», δηλαδῆς Καλοδῆμος, Καλοχρήστος, Καλογιῶργος». Καὶ συνέχισε:

- Μὰ δὲν βαρυνέσαι, κύρ' ἐπιθεωρητά! Ὁ λύκος τ'ν τρίχα ἀλλάζ', τ'ν ὀρμηὴ δὲν τ'ν ἀλλάζ'! Ὅσο ἔκοψαν οἱ Ἀλευραδίτες τ'ς ζωοκλοπές, τόσ' Τουῦρκοι νὰ μείν'νε. Οἱ ἴδιοι κι ἀπαράλλαχτ' εἶναι.

Ὁ πρόεδρος τῆς σχολικῆς ἐφορείας Θυρίου ρώτησε μὲ μεγάλο ἐνδιαφέρον:

- «Τὶ θὰ γένη μὲ τὰ μεσαρχά;»

- Τὶ ἐννοεῖτε; τὸν ρώτησε ὁ ἐπιθεωρητής.

- Γιά, λέει ὁ πρόεδρος, ἤθελα νὰ ποῦ γιὰ τὸν Σκώτ, τὸν Νεφρό, τὸν Καρδούλα, τὸν Κοίλια, τὸν Κοκορέτσα, τὸν Πατσὰ καὶ τ'ς ἄλλ' νούς.

- Καὶ τ' ζλάπια; ρώτησε ὁ πρόεδρος Λουτροῦ Βάλτου.

- Ποιὰ ζουλάπια; ξαναρωτᾶει ὁ Ἐπιθεωρητής.

- Νά! Ζαρκάδας, Τσάκαλος, Ἀλπός, Λαγός, κύριε ἐπιθεωρητά, λέει ὁ πρόεδρος.

- Ἄμα λειψ'νε τὰ φ'σέκια καὶ τὰ τ' φέκια, εἶπε ὁ Πρόεδρος Φυτειῶν Ξηρομέρου, θὰ μᾶς πνίξινι τὰ ζλάπια. Πρέπ' ν' ἀλλάξινε κι' αὐτά...

Κι' ἔσκασε στὰ γέλια καὶ γέλασαν μαζί του ὅλοι οἱ ντόπιοι δάσκαλοι καὶ πρόεδροι.

- Αὐτά, λέει ὁ πρόεδρος Περδικακίου, δὲν π'ράζ' ν' ἀλλάξινε, μὰ γιὰ τὰ ἥρωϊκὰ τὸ βρίσκω δύσκολο.

- Ποιὰ ἥρωϊκὰ; ρωτᾶει μὲ ἀγανάκτηση ὁ Ἐπιθεωρητής: Ἄν ἐννοεῖτε, κ. πρόεδρε, μὲ τὸ «ἥρωϊκὰ» σὰς τὰ Σουφλιὰ καὶ τὰ Χαντζάρια, αὐτὰ δὲν εἶναι ἥρωϊκὰ, εἶναι ἐγκληματικά!

- Ἄπο ποῦ εἶστε, κύριε Ἐπιθεωρητά; τὸν ρωτᾶει ὁ Περδικακιώτης πρόεδρος.

- Ἄπο τῆ Νάξο.

- Ἄ! Ἐκεῖ τὰ κλεμμένα κατσίκια τὰ βράζετε κι' ἔχεις δίκιο νὰ λὲς τὸ σούβλισμα «ἐγκλημα». Σὰς ξέρω καλά, ἔκαμα ἓνα χρόνο ἐξορία ἐκεῖ. Εἶστε ἀπ' τ'ς μεγαλύτερ'ς ζωοκλέφτες κι' ἄς μὴν ἔχετ' ἐγκληματικά ὀνόματα!... Κι' ἂν λὲς καὶ γιὰ τὸ χωριὸ τ' πηδιοῦ ἀπὸ δῶ, κι' ἔδειξε τὸν Κρητικὸ δάσκαλο, ὄχι, μαναχὰ δὲν πάει πίσω, παρὰ ἔρχεται πιὸ μπροστὰ ἀπ' οὐλ' νούς μας στ' ζωοκλοπές, ἄσχετα ἂν πᾶνε θρᾶσα τὰ σφαχτάρια, γιὰτι κι' αὐτοὶ τὰ βράζινε σὰν ἐσᾶς!

Εἰπώθησαν πολλὰ καὶ διάφορα. Εἶχε περάσει ἡ ὥρα καὶ πλησίαζε μεσημέρι,

ὅταν ζήτησε τὸ λόγο ἓνας ντόπιος δάσκαλος.

- Διαφωνῶ πέρα γιὰ πέρα μὲ τὶς ἀπόψεις σας γιὰ τὰ ὀνόματα, κύριε ἐπιθεωρητά! εἶπε θαρρετά, καθῶς καὶ μὲ τὸ συνάδελφο! κι' ἔδειξε τὸν Κρητικὸ δάσκαλο.

Αὐτὴ ἡ παλικαρίσια δῆλωση ἔκαμε αἴσθηση σ' ὅλους.

- Ποιὸς εἶναι αὐτός; ρωτοῦσαν ὁ ἓνας τὸν ἄλλο.

Ἦταν ὁ δάσκαλος Ἀρωνιάδας Βάλτου.

- Διαφωνῶ ἀπολύτως, συνέχισε, καὶ δὲν διστάζω νὰ σᾶς πῶ, ὅτι δημιουργήσαμε θέμα «ἐκ τοῦ μὴ ὄντος», ἐνῶ εἶχαμε νὰ συζητήσουμε γιὰ τόσα ἄλλα καίρια θέματα τῆς παιδείας, πὸ βράζουν στὸν τόπο μας. Τὰ ὀνόματα δὲν ἔχουν καμμιά ἐπίδραση στὴ διαμόρφωση τοῦ χαρακτῆρα καὶ τῆς προσωπικότητας τοῦ παιδιοῦ. Ὁ ἄνθρωπος δίνει περιεχόμενο στὸ ὄνομα καὶ ὄχι τὸ ὄνομα στὸν ἄνθρωπο. Ὅταν κάνουμε μάθημα ἱστορίας καὶ μιλάμε γιὰ τὸν Κολοκοτρώνη, οὔτε ἐμεῖς οὔτε τὰ παιδιὰ σκεφτόμαστε, ἐκείνη τὴ στιγμή, ἀνθρώπινα ὀπίσθια ἢ κοτρώνια. Ὅταν ἀκοῦμε τὴ λέξη Κολοκοτρώνης, ἀμέσως ὁ νοῦς ὄλων μας πάει στὴν ἀδρὴ μορφή τοῦ ἥρωα μὲ τὴν περικεφαλαία καὶ τὸ σπαθὶ στὸ χέρι. Ὅταν μιλάμε γιὰ τὸν Ἀθανάσιο Διάκο, κανένας μας δὲν σκέφτεται, ἐκείνη τὴ στιγμή, ἔνοπλο παπᾶ, ἀλλὰ τὴ γλυκεῖα μορφή ἐνὸς φουστανελοφόρου, πιασμένου πιστάγγονα ἀπὸ τοὺς Τούρκους.

» Τὸ παιδί, κύριοι, μόλις μάθει τὸ ἐπώνυμό του, ἂν λέγεται Τσεκούρας λ.χ., δὲν σκέφτεται τσεκούρι, ἀλλὰ κάποιον Τσεκούρα, πὸ τοῦ ἔκαμε ἐντύπωση, κι' αὐτὸς συνήθως εἶναι ὁ πατέρας του. Νά, λοιπόν, ἡ λύση τοῦ προβλήματός μας: Νὰ κάμουμε, ὅσο μπορούμε βέβαια, καλοὺς τοὺς πατεράδες, ὥστε τὸ πρῶτο ἴνδαλμα τοῦ παιδιοῦ νὰ στέκεται στὸ ὕφος του. Συνεργασία, λοιπόν, μὲ τοὺς γονεῖς, καθοδήγηση καὶ ἐπισήμανση τῶν κινδύνων. Ἄς ἀφήσουμε τὶς ὀμαδικὲς μετονομασίες. Στὸ τέλος τέλος τῆς γραφῆς, τὰ τσεκούρια, τὰ κοπίδια, τὰ χατζάρια, τὰ σουβλιά, δὲν εἶναι ὄργανα ἐγκλήματος μόνον, ἀλλὰ ὄργανα τοῦ «καθ' ἡμέραν βίου» καὶ ἐπιτελοῦνται μ' αὐτὰ οἱ πιὸ ἀθῶες καὶ τίμιες ἐργασίες. Γιατὶ νὰ τὰ πάρουμε ἀπὸ τὴν ἀνάποδη; Εἶναι σὰν νὰ λέμε, πὸς παπᾶς εἶναι ἐκεῖνος πὸ ψέλνει τοὺς πεθαμένους μόνον, ἐνῶ ὁ παπᾶς κάνει σειρὰ εὐχάριστες καὶ ἀρεστὲς σ' ὅλους μας δουλειές. Καὶ πραγματικά, κύριοι, ὅταν λέμε παπᾶς, σπανίως σκεφτόμαστε κηδεῖα. Πιὸ πολὺ σκεφτόμαστε ἐκκλησία. Βέβαια, δὲν λέω, ὑπάρχουν μερικὰ κακὸν ὀνόματα, πὸ ἐπιβάλλεται νὰ γίνῃ μιὰ προσπάθεια γιὰ ν' ἀλλάξουν: ἀλλὰ αὐτὰ εἶναι ἐλάχιστα καὶ πρὸ παντός δὲν εἶναι προνόμιο τῆς περιοχῆς μας.

Καὶ τελειώνοντας, ἐπανέλαβε καὶ ὑπογράμμισε τὴ διαφωνία του μὲ τὸν ἐπιθεωρητή.

Μόλις τέλειωσε, ἔγινε σιγή. Μόνον ὁ γεροδάσκαλος τοῦ Καρβασαρά, ὁ μακαρίτης ὁ Μητσο - Θᾶνος, χειροκρότησε ἐνθουσιασμένος· καί, καθῶς ὅλοι σωπαῖναν, κατάπληχτοι ἀπὸ τὸ θάρρος τοῦ Ἀρωνιάδη δασκάλου, τὰ χτυπήματα τῶν χερῶν τοῦ γέροντα ἀκούγονταν σὰ δυνατὰ χαστούκια.

- Λύεται ἡ συνεδρίασις! εἶπε ὁ ἐπιθεωρητής: Θὰ συνεχίσωμὲν τὸ ἀπόγευμα, εἰς τὰς πέντε.

Καθῶς ἔβγαιναν, πλησιάζει τὸ δάσκαλο τῆς Ἀρωνιάδας ὁ Μπάρμπα Μητσοῦς ὁ

Θάνος, τὸν συγχάρηκε, τὸν φίλησε καὶ τοῦ εἶπε:

- Δὲν πιστεύω, Τηλέμαχε, ὕστερ' ἀπ' αὐτά, νὰ ἐλπίζης ὅτι θὰ σὲ προωθήσῃ γιὰ μετεκπαίδευση.... Κι' ἀφοῦ κοντοστάθηκε λίγο, συνέχισε:

- Καλλίτερα ἔτσι! Ἐπιθεωρητὴ θὰ σὲ χάναμε, κι' ὁ τόπος ἔχει ἀκόμα τὴν ἀνάγκη σου. Ἐδῶ εἶναι ὁ μέγας ἀγῶνας! καί, χτυπῶντας τὸν στὶς πλάτες, πρόσθεσε ἀμέσως:

- Βάρτ'ς, ὦρὲ Μάχο, βάρτ'ς ὦρέ!...

www.pentalofo.gr

Α Ε Ι Μ Ν Η Σ Τ Ο Σ Κ Α Ι Μ Α Κ Α Ρ Ι Τ Η Σ

«Ὁ ἀείμνηστος πατήρ σας» ἔγραφε σὲ κάποιον ὑπουργό, ὁ μπάρμπα Νάσος, δεξιὸς ψάλτης στὴν Ἁγία Σωτήρα τῆς Ποδολοβίτσας, «συνεδέετο διὰ στενῆς φιλίας μὲ τὸν μακαρίτη πατέρα μου, ἐλπίζω δὲ ὅτι ἡ φιλία αὐτὴ θὰ συνεχισθῆ καὶ ἀπὸ ἡμᾶς».

Πρὶν στείλῃ τὸ γράμμα, μοῦ τὸ ἔδωσε νὰ τὸ διαβάσω, γιὰ νὰ τὸ διορθώσω, ἂν χρειάζοταν.

- Καὶ γιατί, μπάρμπα Νάσο, τὸν ἕναν τὸν λὲς ἀείμνηστο καὶ τὸν ἄλλο μακαρίτη; τὸν ρώτησα.

- Νά, μωρὲ παιδάκι μ' Ἄν ἔλεγα τὸν πατέρα μ' ἀείμνηστο, πάει νὰ πῆ, ὅτ' τόνε θ'μιέται οὐλὸς ὁ κόσμος, ἄσχετα ἂν τόνε σχωρᾷ ἢ ὄχι, ὅσο θ'μιέται καὶ τὸν πατέρα τ' ὑπουργοῦ. Κι' αὐτό, βέβαια, δὲν εἶναι ἀλήθεια. Ἄν, πάλι, ἔλεγα τὸν δ'κότ' τὸν πατέρα μακαρίτ', δὲν ξέρω ἂν εἶναι σωστό, γιατί, ἐδῶ π' τὰ λέμε, δὲν τ' καλλιιάζ κανέννας ἀπ' τ'ς μακαρ'σμοὺς π' διαβάζω τ'ς κηδεῖες, καὶ γι' αὐτὸ μ' φαίνεται πὼς θὰ τόνε κοροΐδευα ἂν τὸν ἔλεγα ἔτσ'. Νὰ σ' πῶ τ'ν ἀλήθεια, ἀντραλεύτ'κα πολὺ μ' αὐτὸ καὶ ρώτησα καὶ τὸν παπᾶ. Κι' ὁ παπᾶς συμφών'σε, πὼς γιὰ ἕναν ὑπουργὸ καὶ πατέρα ὑπουργοῦ, πάει καλλίτερα τὸ «ἀείμνηστος». Τὸ «μακαρίτ'ς» καλλιιάζ γιὰ μᾶς, τ'ς φτωχοὺς, π' δὲν ἔχουμε κι' ἀξιώματα.

Δὲν μπορῶ νὰ πάρω ὄρκο, ἂν ἡ διάκριση αὐτὴ τῶν πεθαμένων σὲ ἀείμνηστους καὶ μακαρίτες ἔγινε γιὰ λόγους ἀκριβολογίας ἢ γιὰ νὰ ἐξυπηρετηθῆ κάποια γήινη σκοπιμότητα, μιὰ καί, κατὰ τὴ γνώμη καὶ τοῦ παπᾶ ἀκόμα ὁ «ἀείμνηστος» ἦταν ἀνώτερος ἀπὸ τὸ μακαρίτη, ὄχι μόνον στὸ μάταιο κόσμο τῆς γῆς, ἀλλὰ καὶ στὴν ἀγγελοκρατούμενη κοινωνικὴ ἱεραρχία τοῦ ἄλλου κόσμου.

Λίγες μέρες ἀργότερα, ἔτυχε καὶ εἶχαμε κηδεῖα στὸ χωριὸ καὶ πῆγα στὴν ἐκκλησία.

«Ἐνρινος», ἀλλὰ καθαρή, ἢ φωνὴ τοῦ παπᾶ:

«Οὐ παραμένει ὁ πλοῦτος,
οὐ συνοδεύει ἡ δόξα,
ἐπελθὼν γὰρ ὁ θάνατος
ταῦτα πάντα ἐξηφάνισεν...»

Ἀπάνω σ' αὐτό, ὁ μπάρμπα Νάσος μὲ στραβοκοίταξε ἀπ' τὸ ψαλτήρι του, ὅπου στεκόταν ὄρθιος, καὶ μοῦ ἔκλεισε τὸ μάτι.

Σ Υ Μ Β Ο Λ Α Ι Ο

Παραθέτω πιὸ κάτω ἓνα πιστὸ ἀντίγραφο ἀπὸ παλιὸ συμβόλαιον, ποὺ βρέθηκε τυχαῖα, πρὶν ἀπὸ λίγα χρόνια.

Πωλητήριον Συμβόλαιον - Ἀριθμὸς 93

Ἐν Ἄρτη σήμερον, τὴν 1ην Σεπτεμβρίου τοῦ ἔτους 1883, ἐνώπιον τοῦ Παντοδυναμοῦ καὶ Παναγάθου Θεοῦ, ἐνώπιον ἐμοῦ τοῦ ταπεινοῦ δούλου Αὐτοῦ συμβολαιογράφου Ἄρτης, Κωνσταντίνου Κ... καὶ ἐνώπιον τῶν γνωστῶν μοι, ταπεινῶν ὁμοίως δούλων τοῦ Θεοῦ καὶ μὴ ἐξαιρετέων συμπολιτῶν μου, κατοίκων Ἄρτης, Θεοδώρου Σ... καὶ Δημητρίου Π... ὡς μαρτύρων, ἐνεφανίσθησαν οἱ γνωστοί μοι, ἀφ' ἑνός, κύρ' Δημητράκης Γ... κάτοικος Σκουληκαριάς, μεγαλοκτηνοτρόφος καὶ μεγαλοκτηματίας, ἐτῶν ἑβδομήκοντα πέντε καί, ἀφ' ἑτέρου, ὁ Ἀθανάσιος Σ... κάτοικος Φλωριάδος Βάλτου, μικροκτηματίας, ἐτῶν εἴκοσι πέντε, οἵτινες συνεφώνησαν καὶ συναπεδέχθησαν τὰ κάτωθι:

Ὁ ἐκ τῶν ᾧδε συμβαλλομένων πρῶτος τῇ τάξει, κύρ' Δημητράκης Γ... τουτέστιν ὁ πωλητής, ἔχων σῶας τὰς φρένας καὶ τὴν συνείδησιν αὐτοῦ ἡρεμον, ὑποπτενόμενος τὴν τοῦ βίου αὐτοῦ ἐπερχομένην τελευτήν, δηλοῖ ὅτι, ὢν ἰδιοκτῆτης καὶ κύριος ποιμνίου ἐκ χιλίων προβάτων, οὔτινος ἢ σύνθεσις εἰς κριούς, θηλείας καὶ ἀμνοῦς ἐμφαίνεται ἐν καταστάσει, προσηρτημένη τῷ παρόντι καὶ ἀναποσπάστως αὐτῷ συνημμένη, ὡς καὶ κτήματος ἐξ ὀγδοήκοντα στρεμμάτων, πεφυτευμένου ἐν μέρει δι' ἑκατὸν ἐλαιοδένδρων, τοῦ ὑπολοίπου χρησιμοποιουμένου ὡς λειβαδίου, περιελθόντος αὐτῷ, ὡς μοναδικοῦ κληρονόμου τοῦ θανόντος ἀδιαθέτου πατρός του, ἀειμνήστου κύρ' Γιώργη Γ... κείμενον εἰς θέσιν Κατωκάμπι τοῦ χωρίου Ἄνω Πέτα καὶ παρακείμενον τοῦ κτήματος Νικολάου Ζ... γνωστῶν κατὰ τὰ λοιπὰ χαρακτηριστικῶν καὶ ὀρίων, ἐκποιεῖ τὰ ἐν λόγῳ περιουσιακὰ αὐτοῦ στοιχεῖα, ἧτοι ποίμνιον καὶ κτῆμα, εἰς τὸν δεῦτερον τῶν ᾧδε συμβαλλομένων Ἀθανάσιον Σ... ἐφεξῆς καλούμενον ἐν τῷ παρόντι «ἀγοραστήν», ὑπὸ τοῦς κάτωθι ὅρους:

1ον) Ὁ ἀγοραστής ὑποχρεοῦται οὐ, μόνον, εἰς τὴν ἀπὸ τοῦδε παραδοχὴν, ἀλλὰ καὶ εἰς συνεχῆ καὶ ἄπαυστον διαλάλησιν, ὅτι ἡ διὰ τοῦ παρόντος συντελουμένη σήμερον πώλησις δὲν συντελεῖται πιέσει χρείας χρημάτων ἢ ἄλλης τινὸς ἀνάγκης, ἀλλὰ μόνον ἐπὶ τῷ λόγῳ, ὅτι ἡ προϊοῦσα ἡλικία τοῦ κύρ' Δημητράκη καὶ ἡ ἀσταθὴς ἐκ τοῦ ἐπερχομένου γήρατος ὑγεία αὐτοῦ ὑπηγόρευσαν αὐτῷ διὰ τοῦ στόματος τοῦ θεράποντος αὐτοῦ ἱατροῦ κύρ' Χρήστου Κ..., ὅπως διακόψῃ ἐργαζόμενος σκληρῶς, συνοδεύων τὸ ποίμνιον αὐτοῦ καὶ δὴ κατὰ τοὺς χειμερινοὺς μήνας εἰς τὰ χειμαδιά, Τούτου δεδομένου καὶ μὴ ἔχοντος τοῦ πωλητοῦ τέκνα ἐν ζωῇ, ἀμφοτέρων γὰρ τῶν υἱῶν του φονευθέντων ἐν τοῖς ἱεροῖς τοῦ Ἔθνους ἀγῶσιν ὡς παλληκάρια τῶν ἀνταρτικῶν σωμάτων ἐν τῇ ἀγίᾳ γῆ τῆς Ἠπείρου, συνεκτιμήσαντος δὲ καὶ τὴν τιμιότητα, τὴν ἐργατικότητα καὶ τὴν χριστιανοσύνην τοῦ δευτέρου τῶν ᾧδε συμβαλλομένων, προῆλθεν οὗτος εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς πωλήσεως τῶν κατὰ τὰ ἀνωτέρω περιουσιακῶν του στοιχείων, πολλῶ μᾶλλον, καθ' ὅσον τὰ ἐναπομένοντα αὐτῷ ὑπόλοιπα τοιαῦτα ἐξαρκοῦν πλήρως διὰ τὴν διαβίωσιν αὐτοῦ καὶ τῆς συζύγου του Σοφίας.

2ον) Ὡς τίμημα συμφωνεῖται τὸ μικρὸν ποσὸν τῶν 100 δραχμῶν συνολικῶς,

ἐπὶ τῷ λόγῳ καὶ μόνον τῆς ἀδελφικῆς φιλίας τοῦ ἀγοραστοῦ πρὸς τοὺς, περὶ ὧν ἐν τοῖς ἄνω διείληπται, υἱοὺς τοῦ πωλητοῦ, ὧν τὴν ψυχὴν Κύριος ἀναπαύσοι!

Τὸ τίμημα θέλει καταβληθῆ εἰς δύο ἴσα μέρη, ἐξ ὧν τὸ πρῶτον σήμερον, ἅμα τῇ ὑπογραφῇ τοῦ παρόντος, τὸ δὲ δεύτερον κατὰ τὴν πρώτην Σεπτεμβρίου τοῦ ἔτους 1884, τοῦ ἀγοραστοῦ ὑποκειμένου εἰς τὴν ὑποχρέωσιν, ὅπως παραδεχθῆ καὶ διαλλαχῆ ἀπαύστως τὴν αἰτίαν τῆς μηδαμινότητος τοῦ ὡς ἄνω τιμήματος.

3ον) Ὑποχρεοῦται, ἐπίσης, ὁ ἀγοραστὴς ὅπως μέχρι καὶ τῆς 31ης Δεκεμβρίου τοῦ ἔτους 1891, διατηρῆ τὰ ζωντανὰ τοῦ ποιμνίου «ἀλύκωτα καὶ ἀψόφωτα» τουτέστιν ὑποχρεοῦται ὅπως διατηρῆ τὸν ἀριθμὸν τῶν ζωντανῶν τοῦ ποιμνίου τουλάχιστον μέχρι τοῦ ἀριθμοῦ χίλια ἀνυπερθέτως, μὴ συνιστώντων λόγους ἀποδεσμεύσεως αὐτοῦ ἐκ τοῦ παρόντος ὅρου οὐδὲ τῆς ἐπιδρομῆς λύκων οὐδὲ τοῦ ἐξ οἴασθῆποτε ἐπιζωοτίας ψόφου.

4ον) Μετὰ τὴν διὰ τοῦ παρόντος παραλαβὴν τοῦ ποιμνίου, κατὰ τὴν διέλευσιν τούτου ἐκ τοῦ χωρίου Σκουληκαριά, κατερχομένου διὰ τὰ χειμαδιά, ὑποχρεοῦται ὁ ἀγοραστὴς ὅπως μεριμνήσῃ ἵνα μὴ ἠχῆσουν τὰ τσοκάνια, τὰ κύπρια καὶ πᾶν ἕτερον εἶδος ποιμενικοῦ κωδωνίσκου, δύο ὥρας δρόμου πεζοῦ πρὸ καὶ μετὰ τὸ χωρίον.

5ον) Ὑποχρεοῦται ὁ ἀγοραστὴς, ὅπως κατὰ τὰς μισθώσεις λειβαδίων, καθ' ἕκαστον φθινόπωρον ἐν τῇ περιοχῇ Καρβασαρά, προβαίνῃ κατὰ προτίμησιν εἰς τὴν μίσθωσιν τῶν λειβαδίων τῶν δι' ἐλαίου κουμπάρων αὐτοῦ ἀδελφῶν κύρ' Μήτσου καὶ κύρ' Θόδωρου Λ... καὶ ὅπως οὐδέποτε καταχρασθῆ τὸ ἐκ τῆς τιοαύτης μισθώσεως μίσθωμα ἢ μέρος αὐτοῦ ὡς συνήθως πράττεται.

6ον) Ὑποχρεοῦται ὁμοίως ὁ ἀγοραστὴς, κατὰ Φεβρουάριον ἐκάστου ἔτους καὶ ἐφ' ὅσον θὰ εἶναι ἐν ζωῇ ὁ κύρ' Δημητράκης Γ... ἢ ἡ σύζυγος αὐτοῦ Σοφία, ὅπως παραδίδῃ εἰς τὸν ἐφημέριον τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Νικολάου τοῦ χωρίου Σκουληκαριά 100 ὀκάδας τυροῦ ἀναλάτου, ἐπὶ τῷ σκοπῷ ἵνα, ἅμα τῷ θανάτῳ αὐτοῦ ἢ τῆς συζύγου αὐτοῦ, οὗτος ψάλλῃ ὀλόκληρον τὴν νεκρώσιμον ἀκολουθίαν καὶ οὐχί, ὡς συνήθως, τὸ ἥμισυ αὐτῆς, διασφαλιζομένης οὕτω τῆς καθ' ὅλου εἰς χοῦν ἀπελεύσεως τοῦ σκηνώματος αὐτοῦ καὶ τῆς συζύγου του.

7ον) Ὑποχρεοῦται, ἐπίσης, ὁ ἀγοραστὴς, μετὰ θάνατον τοῦ κύρ' Δημητράκη καὶ τῆς συζύγου αὐτοῦ Σοφίας, ὅπως μεριμνᾷ διὰ τὴν κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας τῆς ἐκκλησίας τέλεσιν μνημοσύνων καὶ σαρανταλειτούργων ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς αὐτοῦ καὶ τῆς συζύγου του.

Ἐπὶ τοῦ ὅρου τούτου ἐφιστᾶται παρὰ τοῦ πωλητοῦ ἡ ἰδιαιτέρα τοῦ ἀγοραστοῦ προσοχῆ, διὰ τὴν πιστὴν ἐφαρμογὴν τούτου, ἐπαπειλοῦντος αὐτὸν καὶ διὰ τῆς κατάρρας αὐτοῦ, ἐν περιπτώσει μὴ τηρήσεώς του.

8ον) Προσέτι ὁ πωλητὴς παρακαλεῖ ὅπως, μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ καὶ τῆς συζύγου αὐτοῦ, ὁ ἀγοραστὴς μετοικήσῃ ἐκ Φλωριάδος εἰς Σκουληκαριά, ὑποσχόμενος ὅπως, ἐν περιπτώσει ἐκπληρώσεως τῆς ἐπιθυμίας του ταύτης, ἢ ἐν Σκουληκαριά οἰκία τοῦ περιέληθῃ εἰς τὸν ἀγοραστήν, μὲ ἅπαντα τὰ σιγύρια αὐτῆς καὶ τοῦτο ἵνα μὴ βρῖθουν χόρτων αὐτοφυῶν αἱ αὐλαὶ τῆς οἰκίας του καί, γενικώτερον, ἐρημωθῆ αὕτη, πρὸς μεγάλην χαρὰν τῶν κατέναντι κατοικούντων ἀντιδίκων καὶ ἐχθρῶν του.

Ἡ παράγραφος αὕτη ἀποτελεῖ εὐχὴν καὶ οὐχὶ ὅρον.

Ἡ μὴ τήρησις τῶν ὅρων τοῦ παρόντος συνεπάγεται τὴν ἄμεσον ἀκύρωσιν

αὐτοῦ καὶ θεμελιοῖ ἀνέκκλητον δικαίωμα κατασχέσεως τῶν ὡς ἄνω περιουσιακῶν στοιχείων ὑπὸ τοῦ κύρ' Δημητράκη Γ... ἢ τῆς συζύγου αὐτοῦ, ἢ, ἐν περιπτώσει θανάτου αὐτῶν, ὑπὲρ τῶν νομίμων κληρονόμων αὐτῶν.

Μετὰ ταῦτα ὁ κύρ' Δημητράκης Γ... εὐχεται μακροήμερουσιν εἰς τὸν ἀγοραστήν, εἰς τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ καὶ εἰς τὸ ποίμνιον αὐτοῦ, εὐγονίαν ἐκ τῆς, εἰς ἣν ἐπίκειται νὰ συνέλθῃ γάμου κοινωνίαν, εὐτοκίαν εἰς τὴν σύζυγον αὐτοῦ, ἀρρενογονίαν καὶ πᾶσαν προκοπὴν, ἐν ὀνόματι τοῦ Παναγάρχου Θεοῦ, τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καὶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἄν δὲ κακοὶ τινες, βασάνους ἅς προστάξῃ αὐτοῖς ἢ μοῖρα, ἤθελον καγχάσει ὡς ἐκ τῆς ἐθελουσίας τοῦ κύρ' Δημητράκη ἀποστερήσεως, διὰ τοῦ παρόντος, μέρους τῆς πατρῶας αὐτοῦ περιουσίας, ἰκανοποιούμενοι τὰ μάλα ὡς ἐκ τῆς δῆθεν χαλασιᾶς του, κατάραν ἀφήνει, ὅπως αὐτοῖς ἐπισυμβοῦν τὰ κατ' αὐτοῦ τυχὸν παρ' αὐτῶν καταμαρτυρηθησόμενα γευόμενοι δίκης θείας τιμωρίας βαρεῖαν.

Ὁ ἐκ τῶν ᾧδε συμβαλλομένων δεύτερος τῆ τάξει Ἀθανάσιος Σ..., ἀκούσας μετὰ προσοχῆς τετράκις τοὺς διὰ τοῦ παρόντος τασσομένους ὑπὸ τοῦ πωλητοῦ ὄρους καὶ τὰς διατυπωμένας εὐχάς, δηλοῖ ὅτι θὰ ἐκπληρώσῃ τούτους εἰς τὸ ἀκέραιον, γονυπετήσας δὲ πρὸ τοῦ πωλητοῦ, κατησπάσθη τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ ἐμπλεως εὐγνωμοσύνης καὶ συγκινήσεως, εὐχαριστῶν τὸν κύρ' Δημητράκη Γ... διὰ τὴν γαλαντωσύνην αὐτοῦ καὶ τὸν Παναγάρχον Θεὸν διὰ τὴν ὑπὲρ αὐτοῦ μακροθύμως ἐκδηλωθεῖσαν μέριμνάν του, μὴ ὑπάρχοντος δὲ ἐτέρου θέματος πρὸς ἀναγραφὴν ἢ διευκρίνισιν, λαβόντες τὸν κάλαμον κατὰ τὴν ἐμπρέπουσαν αὐτοῖς τάξιν, ὑπογράφουσιν τὸ παρὸν ἀναντιρρήτως.

* * *

Εὐσεβής, λοιπόν, ὁ κύρ' Δημητράκης, ἀλλὰ καὶ δύσπιστος πρὸς τοὺς ἐκπροσώπους τοῦ Ἰψίστου, νοικοκύρης γερός, ἀλλὰ καὶ σωστὸς τσέλιγκας στὰ λειβαδονταραβέρια του, μὲ μοναδικὴ ἐξάιρεση τοὺς κουμπάρους του ἀπὸ λάδι.

Πιστὸς στὶς φιλίες του καὶ στὶς κουμπαριές του. Πατριώτης, ἀναμφισβήτητα.

Πατέρας, ποὺ ἡ πατρικὴ του στοργὴ βρῆκε διέξοδο στὸ φίλο τῶν σκοτωμένων παιδιῶν του, μὰ χωρὶς νὰ τὸν κἀνῃ νὰ λοξέψῃ κι ἀπὸ τὴ γραμμὴ τῆς προνοητικότητας καὶ τῆς σωφροσύνης, πού, σὰν καλὸς κυβερνήτης στὸ βίό του, ἀκολουθοῦσε μόνιμα, καὶ ποὺ ἤθελε ν' ἀκολουθήσῃ κι' ὁ εὐεργετούμενος ἀγοραστής του.

Ἐγῶιστῆς καὶ περήφανος, ἤθελε νὰ ξέρουν ὅλοι, ὅτι δὲν πούλησε ἀπὸ ἀνάγκη.

Μὰ ἂν ρωτήσῃ κανένας γιὰ κείνη τὴ στιγμὴ τῶν κουδουνιῶν, ποὺ ἐπέβαλε στὸ κοπάδι, κατὰ τὸ πέρασμά του ἀπὸ τὸ χωριό, πῶς νὰ τοῦ τὴν ἐξηγήσῃ;

Πῶς νὰ δώσῃ κανένας νὰ καταλάβῃ ἓνας ἀνήξερος τί εἶναι κείνο τὸ πέρασμα τοῦ κοπαδιοῦ, μὲ τὴν ἀχολογὴ τῶν κουδουνιῶν;

Πῶς μπορεῖ νὰ νοιώσῃ, ὅτι ἄλλοτε εἶναι τραγοῦδι χαρούμενο, ἄλλοτε μοιριολοί, ἄλλοτε κάτι σὰ δημοσίευση στὴν «Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως» τοῦ ἰσολογισμοῦ ἐπιχειρήσεως, ἄλλοτε στρατιωτικὴ παρέλαση γιὰ ἐπίδειξη δυνάμεως κι' ἄλλοτε καημὸς ποὺ κουφοβόσκει;...

Ὁ ἀναγνώστης μας ὅποιο χαρακτηρισμὸ κι' ἂν θέλῃ, ἅς δώσῃ στὸν ὄρο αὐτὸν

τοῦ συμβολαίου.

www.pentalofo.gr

Ε Π Ι Θ Ε Ω Ρ Η Τ Α Ι

Ὁ Φάνης ἦταν ἓνα μεστωμένο χωριατόπουλο, ποὺ μόλις «ἀφέθηκε» ἀπὸ τὸ στρατὸ καὶ εἶχε ἔρθει στὴν Ἀθήνα, νὰ βρῆ δουλειά.

Ἄν καὶ ἦταν χωριανοὶ μὲ τὸν ἐπιθεωρητὴ κάποιας δημοσίας ὑπηρεσίας, ποὺ μποροῦσε νὰ τὸν βοηθήσει, γιὰ καλὸ καὶ γιὰ κακό, πῆρε κι' ἓνα συστατικὸ γράμμα ἀπὸ κάποιον κοινὸ τους φίλο, γιὰ νὰ τὸν φροντίσει μὲ μεγαλύτερο ἐνδιαφέρον.

- Τὶ γράμματα ξέρεις, βρὲ Φάνη; ρώτησε ὁ ἐπιθεωρητής.

- Τέλειωσα τὸ δημοτικὸ! εἶπε ὁ Φάνης.

Ἰσπερ ἀπὸ δυὸ τρία τηλεφωνήματα, ὁ Φάνης πῆγε νὰ πιάσει δουλειὰ σ' ἓνα χαλυβουργεῖο.

Μετὰ δέκα μέρες, καταφθάνει ὁ Φάνης στὸ γραφεῖο τοῦ ἐπιθεωρητοῦ, ἔξαλλος. Μπαίνει μέσα καὶ χωρὶς κὰν νὰ χαϊρετίσει, ἀπευθύνθηκε στὸν ἐπιθεωρητὴ μὲ ἔντονη φωνή, σὲ τόνο διαμαρτυρίας:

- Καλὰ, ἀδερφοῦλη μ' γιὰ ξεπλάτσμα μ' εἶχες;

- Γιατί, μωρὲ Φάνη; Τὶ ἔπαθες; τὸν ρώτησε ὁ ἐπιθεωρητής.

- Ἄκου δῶ! τοῦ εἶπε ὁ Φάνης: Δὲν ξέρω, βέβαια, γράμματα καὶ γι' αὐτὸ δὲν ἔχω καὶ τίποτε μεγάλες ἀπαιτήσεις, μὰ ὄχι καὶ νὰ πεθάνω, κουβαλῶντας σίδερα στ' πλάτ!

Κι' ὅπως ὁ ἄλλος τὸν κοιτοῦσε ἀπορημένα, ὁ Φάνης ἐξήγησε:

Ξεκαλ' βῶθ'κα ἀδερφοῦλη μ'! Χάθ' κε ὁ κόσμος νὰ μὲ βάλῃς π' θενὰ φύλακα, νυχτοφύλακα, ἐπιστάτ', ἐπόπτ', ἐπιθεωρητή; Ἄν ἦταν νὰ δ' λεύω ἔτσ', δούλευα καὶ στὸ χωριὸ στὸ ξελάκκωμα καί, μέσα σὲ δυὸ χρόνια, γένομ'να ν' κοκύρ'ς.

Τότε ὁ ἐπιθεωρητὴς τοῦ εἶπε:

- Ἄκου δῶ, βρὲ Φάνη! Ἔχεις ἀπολύτως δίκιο. Δυστυχῶς, ὅμως, ἡ τελευταία θέση ἐπιθεωρητοῦ ποὺ ὑπῆρχε, ἦταν αὐτή, ποὺ πῆρα ἐγώ. Ἄλλη δὲν ὑπάρχει. Καθὼς ξέρεις, κι ἐγὼ ἀπὸ τὸ ἴδιο μέταλλο μὲ σένα εἶμαι καὶ γιὰ τὶς ἴδιες δουλειὲς μὲ σένα κάνω κι' ἐγώ, γι' αὐτὸ ἔβαλα στὸ μάτι αὐτὴ τὴ θεσοῦλα, γιατί, στ' ἀλήθεια, εἶναι ἀλαφριά, ἀλλὰ, σοῦ λέω καὶ πάλι, ἦταν ἡ τελευταία. Δὲν πιστεύω νὰ θέλῃς νὰ βγῶ ἐγὼ καὶ νὰ τὴν πάρῃς ἐσύ;

- Ἀδερφοῦλη μ'! τοῦ ἀπαντᾷ ὁ Φάνης: Αὐτὴ τ' στιγμή, εἶμαι σίγουρος πὼς κάποιον κοροϊδεύ'ς. Δὲν ξέρω, ὅμως, ποιόν. Μπορεῖ κι' ἐμένα, μὰ, ἂν αὐτὰ π' λὲς εἶν' ἀλήθεια, μπορεῖ καὶ τὸ κράτος, τ' σ' ἔχ' αὐτοῦ καὶ κάθεσαι.

* * *

Τὸ γεγονός ὅτι ὁ Φάνης δὲν ἀπέκλεισε τὸ νὰ τοῦ μίλαγε σοβαρὰ ὁ ἐπιθεωρητής, μᾶς ὑποχρεώνει νὰ δεχτοῦμε, ὅτι ἡ «περὶ τῆς διοικήσεως» ἀντίληψή του, δὲν ἦταν καὶ μακρὰ ἀπὸ τὴν πραγματικότητα.

Στὸ τέλος τέλος τῆς γραφῆς, οἱ ἄλλοι συγχωριανοὶ του, πού διωρίστηκαν σὲ διάφορες θεσοῦλες, δὲν ἦταν καλλίτεροι ἀπ' αὐτόν.

Γιατὶ τάχα, δὲν ἔκαμε γιὰ «κωνοπίατρος» ὁ Φάνης στὸν ἀνθελονοσιακὸ ἀγῶνα; Τόσο σπουδαία δουλειὰ ἦταν; «Συμβολὴν καὶ βοήθειαν ἀπὸ ξηρᾶς εἰς τὰς ἀπὸ ἀέρος ἐπιχειρήσεις κατὰ τῶν κωνώπων» προέβλεπε ἡ σχετικὴ ἐγκύκλιος...

Καὶ κάθε πότε, παρακαλῶ! Ὅποτε τύχαινε νὰ εἶναι ντόπιος ὑπουργὸς τῆς Ὑγιεινῆς καὶ νὰ περιοδεύῃ «τὴν χειμαζομένην ἐκ τῶν πάσης φύσεως ἐντόμων καὶ κωνώπων» ἐκλογικὴ του περιφέρεια.

Κι' ἀκόμα, γιατί, τάχα, δὲν ἔκανε γιὰ σημειωτῆς, ἐπόπτης ἢ ἐπιστάτης δημοσίων ἔργων, πού, σὲ ἀναλογία δύο ἐπιστάτες ἢ ἐπόπτες πρὸς ἓνα σκαφτιά, ἐξασφάλιζαν τὴν συμπίεση τοῦ κόστους τῶν δημοσίων ἔργων;

" Ν Τ Ε Ρ Μ Π Υ Ρ Γ Κ Ε Ρ Μ Α Ϊ Σ Τ Ε Ρ "

Δέν ξέρω τι τίτλο θα μπορούσαν να διεκδικήσουν οί κατά καιρούς δήμαρχοι για τή δραστηριότητά τους και για τήν πολιτεία τους γενικώτερα, αλλά τόν τίτλο του ήρωϊκού θα μπορούσε να τόν διεκδικήση με όλο του τὸ δίκαιο, ὁ δήμαρχος τοῦ Καρβασαρά, στήν περίοδο τῆς κατοχῆς.

«Μπυργκερμάϊστερ» ἐτοῦτο, «Μπυργκερμάϊστερ» ἐκείνο, ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος οἱ Γερμανοί. Μπάρμπα Κῶτσο τὸ ἓνα, Μπάρμπα Κῶτσο, τὸ ἄλλο, ἀπὸ τήν ἄλλη μεριά ὁ κοσμάκης. «Κῶτσο, τρέχα, μόλις ἔπιασαν οἱ Ἴταλοὶ τὸ γιό μου!», ὁ ἓνας. Τρέξε, «Κῶτσο, μάζεψαν ὁμήρους οἱ Γερμανοὶ ἀπὸ τὸ δρόμο!», ὁ ἄλλος.

Κι' ἔτρεχε παντοῦ πρόθυμα ὁ γέρο δήμαρχος καὶ βεβαίωνε γιὰ «δικαίους καὶ ἀδίκους», ὅτι εἶναι «χρηστοὶ καὶ φιλήσυχοι» πολῖτες καὶ ὅτι «ἐγγυᾶται προσωπικῶς» γι' αὐτούς.

Καὶ οἱ ὀργανώσεις τῆς ἀντιστάσεως, ξέροντας τὸν ἄγνὸ πατριωτισμὸ του, τήν ἀγαθότητά του καὶ τήν πλήρη ἄγνοια τοῦ κινδύνου ποῦ εἶχε, κάθε τόσο τοῦ στέλναν φουρνιές στελέχη, γιὰ «περαιτέρω» προώθηση.

Ἕνας Θεὸς ξέρει, πῶς τοὺς ἔφερνε βόλτα ὄλους. Μὰ κάποια μέρα τὰ πράγματα σφίξανε γιὰ καλά.

Ἦταν στὰ 1943. Ὁ Γερμανὸς φρούραρχος εἶχε καλέσει τὸν ἔπαρχο, τὸν ἀστυνόμο καὶ τὸν δήμαρχο καὶ τοὺς ζητοῦσε νὰ τοῦ ποῦν, σώνει καὶ καλά, ἀπὸ ποιὲς οἰκογένειες τοῦ Καρβασαρά εἶχαν βγῆ ἀντάρτες.

Ἄμα τοὺς εἶδε καὶ τοὺς τρεῖς νὰ προσπαθοῦν νὰ τοῦ ξεφύγουν, τοὺς ἔταξε προθεσμία ἴσαμε τήν ἄλλη μέρα τὸ ἀπόγευμα, στὶς πέντε, νὰ τοῦ πᾶνε καταστάσεις μὲ τὰ ὀνόματα τῶν ἀνταρτῶν.

Σὲ σύσκεψη, ποῦ κάναν ἀργότερα οἱ τρεῖς τους, ἔμεναν βουβοὶ καὶ σκεφτικοί, ὁ ἓνας ἀντικρὺς στὸν ἄλλο. Καθένας περίμενε νὰ ἀρχίση πρῶτος νὰ λέη κάτι ὁ ἄλλος. Ἡ ὥρα περνοῦσε. Εἶχε βραδυάσει γιὰ καλά.

- Πᾶμε, καὶ αὔριο, σὰν κάνη μέρα ὁ Θεός, τὰ ξαναλέμε! λέει ὁ δήμαρχος.

Ἦταν ἐπόμενο, ἐκείνη τῆ νύχτα, νὰ μὴν ἔκλεισε μάτι κανένας του.

- Σκέφτηκες τίποτα, μπάρμπα Κῶτσο; ρώτησε ὁ ἔπαρχος, τήν ἄλλη μέρα τὸ πρωῖ, τὸν δήμαρχο.

- Σκέφτηκα! ἀπαντᾷ ὁ μπάρμπα Κῶτσο καὶ συνέχισε: Ἔσεῖς θὰ τὰ ρίξετε σὲ μένα καὶ θὰ πῆτε πῶς μόνο ἐγὼ ξέρω...

- Καὶ τί θὰ κάμης;

- Ἀκόμα δέν ξέρω! τοὺς ἀπάντησε.

Τὸ ἀπόγευμα στὶς πέντε, ἀνέβαιναν καὶ οἱ τρεῖς, μὲ κομμένα πόδια, τὶς σκάλες τοῦ γερμανικοῦ φρουραρχείου.

- Λοιπόν; τοὺς ρωτᾷ ὁ φρούραρχος, κοιτάζοντας πότε τὸν ἓναν καὶ πότε τὸν ἄλλον.

- κ. δήμαρχος θὰ σὰς πῆ, κ. φρούραρχε! τοῦ λέει ὁ ἀστυνόμος.

- Ἴλλο Μπυργκερ-μάϊστερ²; ρωτᾶει ξερὰ ὁ φρούραρχος, γυρίζοντας κατὰ τὸ δήμαρχο.

Καὶ τότε ὁ μπάριπα Κῶτσος, μὲ ὀλύμπια γαλήνη, παίρνοντας κι' ἕνα κάθισμα μόνος του, χωρὶς νὰ τοῦ προσφερθῆ, κάθησε καὶ ἄρχισε νὰ τοῦ λέη.

- Ἴκου δῶ, κύριε φρούραρχε! Οἱ ἀντάρτες ἐκεῖ εἶναι καὶ τοῦ ἔδειξε κατὰ τὰ βουνα, ἂν θέλῃς νὰ μάθῃς, ποιοὶ εἶναι, πῆγαινε νὰ τοὺς πιάσῃς ἢ νὰ τοὺς σκοτώσῃς! Ἴμεῖς ποῦ νὰ τοὺς ξέρουμε; Πολλοὶ λείπουν ἀπὸ τὸν τόπο μας, ἀλλὰ, βέβαια, δὲν πάει νὰ πῆ πὼς εἶναι ὄλοι ἀντάρτες. Πὼς νὰ φτιάσω ψεύτικες καταστάσεις, τί ψυχὴ θὰ παραδώσω στὸ Θεό, κι' εἶμαι καὶ γέροντας ἀνθρωπος!

- Δήμαρχε! τοῦ λέει ὁ Γερμανὸς μὲ θυμὸ: Ἴπ' αὐτὴ τῆ στιγμή, δὲν θέλω οὔτε νὰ σὲ ξέρω! Σὲ νόμιζα φίλο μου, ἐνῶ ἐσὺ εἶσαι ὁ χειρότερος ἐχθρὸς μου. Θὰ μοῦ τὸ πληρώσετε αὐτὸ πολὺ ἀκριβὰ καὶ σύντομα, μάλιστα. Καὶ οἱ τρεῖς σας!

Καὶ τότε ὁ μπάριπα Κῶτσος, ποὺ νευρίασε κι' αὐτὸς στὸ μεταξύ, τοῦ ἀπαντᾶ:

- Καὶ ποιὸς σοῦ εἶπε, πὼς θέλω νὰ σὲ ξέρω ἐγώ; Κι' ἐγὼ σὲ νόμιζα φίλο μου, ἀλλὰ ἐσὺ θέλεις νὰ μὲ κάμῃς Καρδερίνη στὰ γεράματα, κι' εἶσαι κι' ἀξιωματικὸς τῆς «καριέρας», ὅπως μοῦ ἔλεγες προχθές. Ἴν σοῦ κρατᾶη, ἐκεῖ εἶναι, καὶ πιάσ' τους, κι' ἀπαράτα με ἴσυχο!

Ἴο διερμηνέας δίστασε νὰ μεταφράσῃ, μὰ ὁ Δήμαρχος, ποὺ τὸ κατάλαβε, τοῦ εἶπε:

- Νὰ τοῦ τὰ πῆς ἀκριβῶς ὅπως τὰ εἶπα!

Ἴοταν τελείωσε ἡ μετάφραση ὁ φρούραρχος ρώτησε.

- Und was bedeutet Karderinis?³

Ἴεκείνη τῆ στιγμή, ὁ δόλιος ὁ μπάριπα Κῶτσος ἐπιστράτευσε ὄλες τὶς γνώσεις του ἀπὸ τὴν ἱστορία κι' ὄλες τὶς ἀναμνήσεις τοῦ ἀπὸ τὸν Καραγκιόζη κι' ἄρχισε νὰ διηγέται πὼς πρόδωσε ὁ Καρδερίνης τὸν Κατσαντώνη, μὲ ὄλες τὶς λεπτομέρειες.

Ἴο Γερμανὸς ἄκουγε· κι' ἅμα τελείωσε ὁ μπάριπα Κῶτσος, τὸν ρώτησε:

- Καὶ τί ἔγινε κατόπιν ὁ Καρδερίνης;

- Τὸν κρέμασε ὁ Ἴλῆ πασάς, πρὶν σκοτώσῃ τὸν Κατσαντώνη! συμπλήρωσε ὁ μπάριπα Κῶτσος.

- Καλὰ τοῦ ἔκαμε! λέει ὁ φρούραρχος ἀπότομα.

Καὶ τότε ὁ δήμαρχος παίρνοντας θάρρος, τοῦ εἶπε:

- Τὰ βλέπ'ς, π' σ'τὰ ἴεγα ἐγώ, κ. φρούραρχε; Καλλίτερα νὰ μᾶς σκοτώ'ῃς ἐσύ, παρὰ νὰ πεθάνουμε ντροπιασμένοι, σὰν τὸν Καρδερίνη...

Ἴο φρούραρχος ἔμεινε σκεφτικὸς γιὰ λίγο καὶ ξάφνου, γυρίζοντας ἀπότομα, εἶπε:

2 «Λοιπὸν, δήμαρχε;»

3 Καὶ τί σημαίνει Καρδερίνης;

- Μπυργκερμάϊστερ, σέ συγγαίρω! Αυτό έπρεπε νά κάμης! Όσο γι' αὐτὰ τὰ γαιδούρια, κι' έδειξε τόν έπαρχο καί τόν άστυνόμο, άπό δῶ καί μπρός θά τοὺς έχης στὶς διαταγές σου. Δέν θ' άναγνωρίζω κανέναν άλλον, έκτὸς άπό σένα, άπό δῶ καί μπρός!

Τοῦ έσφιξε τὸ χέρι καί τόν ξεπρόβαλε ὡς τὴν έξώπορτα.

Ό άστυνόμος κι' ὁ έπαρχος πήγαιναν άπό κοντά, άμίλητοι.

- Μωρὲ μπάρμπα Κῶτσο! εἶπε ὁ έπαρχος: ἤμασταν τυχεροί, ποὺ πέσαμε σὲ καλὸ άνθρωπο, άλλοιῶς θά μᾶς σούβλιζε, έτσι ποὺ τοῦ μίλησες.

- Τὸ κατάλαβα ὅτι εἶναι καλὸς άπό κάτι κουβέντες, ποὺ μοῦ εἶπε προχθὲς τὸ βράδου, ποὺ τόν εἶχα τραπέζι στὸ σπίτι.

- Σὲ τί γλῶσσα μιλάγατε, μπάρμπα Κῶτσο; ρώτησε ὁ έπαρχος.

- Εἶχα κι' ἓναν περαστικὸ έμπορο Άθηναῖο μουσαφίρη, ποὺ μίλαγε καλὰ τὰ γερμανικά.

- Ποιόν; ρώτησε ὁ άστυνόμος, εκείνον τὸν ξανθό, τὸν ψηλό;

- Ναί!

- Για ὄνομα τοῦ Θεοῦ μωρὲ μπάρμπα Κῶτσο, τί Άθηναῖος μᾶς λές! Αὐτουνοῦ τοῦ έδωσες χαρτὶ πὼς εἶναι δημότης Άμφιλοχίας, για νὰ τοῦ βγάλω ταυτότητα.

- Έ καί τί μ' αὐτό; Έπειδὴς εἶναι Καρβασαριώτης, πάει νὰ πῆ πὼς δέν κάνει νὰ εἶναι έμπορος καί νὰ ξέρη γερμανικά;

- Όχι, μπάρμπα Κῶτσο, αλλά... τέλος πάντων, κάνε καί λίγο κράτει! Μόνον φέτος μοῦ έχεις στείλει πιάνω άπό 300 τέτοιους. Θά μᾶς πάρουν χαμπάρι.

Καί τότε ὁ δήμαρχος, μισογελῶντας, εἶπε!

- Σῶπα, άστυνόμε! άκουσες τί εἶπε ὁ φρούραρχος; Νὰ μὲ ὑπακούης τυφλά!...

Έκείνη τὴ στιγμή, ὁ κλητῆρας τῆς δημαρχίας τοῦ έφερε νὰ ὑπογράψη στὸ πόδι, ὅπως πάντα, ἓνα χαρτί.

Ό άστυνόμος χαμογελοῦσε, μὰ ὡστόσο ρώτησε πάλι:

- Κι' άλλος «γνωστὸς συμπολίτης, γεννηθεῖς ἐν έτει 1916», μπάρμπα Κῶτσο;

- Τί νὰ κάνουμε, μωρὲ παιδὶ μ', τοῦ άποκρίνεται ὁ δήμαρχος: Κάποτες γένναγαν πολλὲς φορὲς οἱ γυναῖκες... Καί ψευτοσοβαρεύοντας τοῦ ὑπενθύμισε:

- Έσύ, πάντως, τυφλὴ ὑπακοή! Θυμᾶσαι τί εἶπε ὁ φρούραρχος;

Κι' άφοῦ ὑπέγραψε στὸ πόδι, δίνοντας πίσω τὸ χαρτὶ στὸν κλητῆρα, τοῦ εἶπε:

- Πετάξ Γιώργο, μέχρι στὸ σπὶτ' καί πὲς τ' γυναικῶνε νὰ σφάξνε τὸν κόκοτο, ποῦφερε χτὲς ἢ κουμπάρα ἢ Μπιστιτζάναινα. Θά νάχουμε τραπέζ' τὸ φρούραρχο καί τὸν καθηγητὴ άπόψε!

- Ποιὸν καθηγητὴ, μπάρμπα Κῶτσο; ρωτάει ὁ κλητῆρας.

- Έτοῦτον, διάολε! καί τοῦ έδειξε τὰ χαρτιά.

- Α! κάνει ὁ κλητῆρας, πὼς κι' έτσι, γιατὶ τὸν έκαμες καθηγητὴ έτοῦτον;

-Ίσαμε λοχαγό, ποὺ εἶναι νέοι θὰ τ'ς φκιάνουμε καθηγητὰς καὶ ἐπιστήμονες· ἀπὸ λοχαγὸ κι' ἀπάν' θὰ τ'ς κάνουμε ζωεμπόρ'ς ἢ ἐπαγγελματίες τ'ς ἀγορᾶς. Κολλάει καλλίτερα ἔτσ'!

- Καὶ ἀπόσωσε εἰρωνικά: Ἄς βγάλῃ κι' ὁ τόπος μας καὶ κανέναν ἐπιστήμονα! Εὐκαιρία εἶναι τώρα!

Καὶ γυρίζοντας στὸν ἀστυνόμο:

-Ἐ, μὴν κρυφακοὺς ἐσύ! Εἶπαμε μιὰ φορά. Τυφλὴ ὑπακοή!

* * *

Στὰ 1952, ἔγιναν οἱ πρῶτες δημοτικὲς ἐκλογές, μετὰ τὴν ἀπελευθέρωση. Νὰ τὰ ἀποτελέσματα!

Μπάρμπα Κῶτσος καὶ «οἱ σὺν αὐτῶ» ψῆφοι 680

Ἄντιμπταρμπτακῶτσος καὶ Σία » 1370

Καὶ τότε εἶπε κάποιος πολίτης τῆς ἀκαρνανικῆς ὑπαίθρου ἀπὸ τὴν πανευρωπαϊκὴ του σκοπιά:

- Ἔπρεπε τὸ πάθημα τοῦ Τσῶρτσιλ, στὶς πρῶτες ἐκλογές μετὰ τὸν πόλεμο, νὰ γίνῃ μᾶθημα στὸν Κῶτσο καὶ νὰ μὴν πολιτευθῇ!...

" Π Ρ Ο - Π Ο "

Χάρης στὰ προεκλογικά «Προ-Πò» ó Γιώργος ó Πλής τὰ κατάφερε καὶ μέσα σὲ 15 χρόνια ἀπὸ τσοπανόπουλο βρέθηκε γραμματεὺς β', ἐπὶ συμβάσει, στὸ ὑπουργεῖο Γεωργίας.

Καὶ νὰ πῶς:

Στὶς ἐκλογὲς τοῦ 192... ψήφισε αὐτὸς καὶ τὸ σπίτι του τὸν κύρ' Χρήστο. Κέρδισε τὸ κόμμα τοῦ εὐρ' Χρήστου στὶς ἐκλογὲς, ó κύρ' Χρήστος βγήκε βουλευτὴς κι' ó Γιώργος, ἂν καὶ δὲν εἶχε ἀπολυτήριο δημοτικοῦ σχολεῖου, βρέθηκε καταταγμένος μαθητευόμενος χωροφύλακας.

Στὶς ἐπόμενες ἐκλογὲς, πάλι μὲ τὸν κύρ' Χρήστο, ó Γιώργος. Πάλι ó κύρ' Χρήστος στὰ πράγματα.

Γράμμα ó κύρ' Χρήστος στὸ διοικητὴ τοῦ στῆ Λαμία, νὰ τὸν διευκολύνη γιὰ κανέναν χρόνο, νὰ τελειώσῃ τὸ δημοτικὸ. Τὸ τελείωσε τὸ δημοτικὸ ó Γιώργος.

Στὰ 193... τὰ πράγματα, φάνηκε, ὅτι θ' ἀλλάξουν. Πρῶτος καὶ καλλίτερος τὸ κατάλαβε ó Γιώργος. Γράμμα ἀμέσως στὸν πατέρα του, γιὰ ἀλλαγὴ πολιτικῆς πορείας.

- Ἄρκετὰ ἤμασταν δούλοι τοῦ κύρ' Χρήστου! ἄρχισε νὰ λέῃ στὰ καφενεῖα τοῦ χωριοῦ, ó γέρο Πλής. Φτάνει πιά! Ὁ τόπος ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ δρόμους, ἀπὸ ὄρεινὰ ἰατρεία, ἀπὸ χτηνίατρο. Μᾶς ἔχουν ἀφήσει στὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ. Φτάνει πιά! Ἀλλαγὴ!... Ἀλλαγὴ!. Πρέπει νὰ σταματήσουν τὰ προσωπικὰ ρουσφέτια, πρέπει νὰ κοιτάξουν τὸ γενικὸ καλὸ. Ἀλλαγὴ! Ἀλλαγὴ!

Καὶ δὲ χάνει καιρὸ, σπεύδει καὶ δηλώνει φιλία στὸν κύρ' Κώστα ποὺ κι' αὐτὸς, σὰν καλὸς Βαλτινός, προσχώρησε ἀπὸ τοὺς πρώτους στὸ νέο κόμμα τῆς ἀλλαγῆς καὶ τῆς ἐξυγιάνσεως.

Ἐπειδὴ τὰ προγνωστικὰ τοῦ Γιώργου δὲν λαθεύανε ποτέ, τῆ Δευτέρα τῶν ἐκλογῶν, στὴν κυβέρνησῃ τοῦ νέου κόμματος τῆς ἐξυγιάνσεως, ὑπουργὸς ó κύρ' Κώστας!

Γράμμα στὸ διοικητὴ τοῦ Γιώργου, στὴν Πάτρα, νὰ τὸν διευκολύνη νὰ τελειώσῃ τὸ γυμνάσιο καί, ὡς στὶς ἐπόμενες ἐκλογὲς, ó Γιώργος ἔφτασε ὡς τῆ δευτέρα γυμνασίου.

Νέες ἐκλογὲς σὲ λίγο! Νέα κόμματα στὸν πολιτικὸ στίβο! Πάλι διάλεξε σωστὰ ó Γιώργος καὶ πάλι ἐκδηλώθηκε γιὰ τὸ γενικὸ καλὸ ó γέρο Πλής, ἀλλὰ στὸ πιὸ νέο κόμμα, ὅπου πάλι πρῶτος, ó κύρ' Κώστας προσχώρησε...

Ἔτσι, σιγὰ σιγὰ, ἀπὸ ἐκλογὲς σ' ἐκλογὲς, ó Γιώργος τελείωσε τὸ γυμνάσιο. Νέος του στόχος ἡ παραίτησή του ἀπὸ τὴ χωροφυλακὴ καὶ τὸ βόλεμά του σὲ καμμιά «δ' λούλα τ'ς προκοπῆς».

- Περίμενε τ'ς ἐκλογὲς! τοῦ ἔγραφε ó γέρο Πλής.

Καὶ πράγματι, χάρη στὸ καλομελετημένο ἐκλογικὸ «Προ-πό» του, βρέθηκε,

μετά τις ἐκλογές, ἐκτὸς τοῦ σώματος τῆς χωροφυλακῆς καὶ ἐπὶ συμβάσει, γραμματεὺς β' στὸ ὑπουργεῖο γεωργίας, σύμφωνα μὲ τὸ σχέδιό του.

Δὲν ἀπέμενε, παρὰ ἢ μονιμοποίηση καὶ ἢ ἀναγνώριση τῆς προϋπηρεσίας τοῦ Γιώργου στὴ χωροφυλακῆ.

Τὸ 193... πὸν θὰ γίνονταν οἱ ἐκλογές, δὲν ἦταν μακρὰ. Τὰ πράγματα ἔδειχναν, πὼς πάλι τὸ ἴδιο κόμμα θὰ κυβέρναγε καὶ στὴ νέα τετραετία: γι' αὐτὸ ὁ γέρο Πλῆς ὑπεραμύνονταν τοῦ κυβερνητικοῦ ἔργου μὲ πρόχειρους ἀπολογισμοὺς καὶ αὐτοσχέδιες «ἐκθέσεις πεπραγμένων».

Μὰ τυχαίνει κάποτε καὶ βάζει ὁ διάλογος τὴν οὐρά του.

Κι' αὐτὴ τὴ φορά, ὁ Γιώργος, ὅπως κι' ἄλλοι πολλοί, ἔπεσε ἔξω στὰ προγνωστικά του. Καὶ τὴ Δευτέρα τῶν ἐκλογῶν, ὑπουργὸς Γεωργίας, ὀρκίζονταν ὁ κύρ' Χρῆστος, ὁ παλιὸς μᾶς φίλος.

Ἀποκάηκε ὁ δόλιος ὁ Γιωργαλῆς. Μπῆκε σὲ συλλογὴ βαθειά! Νὰ πάη νὰ συγχαρῆ τὸν κύρ' Χρῆστο ἢ νὰ μὴν πάη; Θὰ δεχτῆ αὐτὸς τὰ συγχαρητήριά του ἢ θὰ τὸν πετάξῃ ἔξω;

Ἵστερα ἀπὸ σκέψη καὶ σχέδιο δέκα πέντε ἡμερῶν ἀποφάσισε νὰ πάη. Ἔτσι τοῦ ἔγραψε, ἄλλωστε, κι' ὁ πατέρας του:

«Νὰ πᾶς, νὰ πᾶς καὶ νὰ παραπᾶς, δικὸς μᾶς ἄνθρωπος εἶναι κι' αὐτός! Χίλια χρόνια μαζί ἤμασταν καὶ παλιὰ κουμπαριά ἔχουμε καί, στὸ τέλος τέλος, σὲ τρεῖς μῆνες θὰ ξανάχουμε ἐκλογές καὶ μᾶς ἔχει ἀνάγκη...»

Μπαίνοντας στὸ γραφεῖο τοῦ ὑπουργοῦ, ὁ Γιώργος σκιάζονταν λίγο. Ἄμα τὸν εἶδε ὁ ὑπουργὸς τοῦ εἶπε:

- Γιώργο, τώρα ἔρχεσαι; Ποῦ ἦσουνά τόσες μέρες;

Καὶ τότε, ὁ ἐκ Βάλτου τέως χωροφύλαξ, ξαναβρίσκοντας τὸν ἑαυτόν του, τοῦ εἶπε:

- Ἄ!, Ὅλα κι' ὅλα, κ. Ἵπουργέ! Μὴν τ'ράς πότες ἔφτακα, πότε ξεκί'σα νᾶρθω, θέλω νὰ μὲ ρωτήῃς. Εἶδα κι' ἔπαθα νὰ περάσω ἀπ' τ'ς κλοιοὺς κι' ἀπ' τ'ς φραγμοὺς. Γιόμ' σ' ὁ τόπος ἀπ' τ'ς ιδιαίτερός!...

Φαίνεται πὼς ἢ δικαιολογία γιὰ τὰ καθυστερημένα συγχαρητήρια, σὲ συνδυασμὸ καὶ μὲ τὴ σωστὴ πρόγνωση τοῦ γέρο Πλῆ περὶ νέων ἐκλογῶν σὲ 3 μῆνες, ὑποχρέωσαν τὸν κύριο ὑπουργὸ σὲ συγκαταβατικὸ χαμόγελο, ποῦ ὑλοποιήθηκε, μετὰ τις ἐκλογές, σὲ μονιμοποίηση τοῦ Γιώργου καὶ σὲ ἀναγνώριση τῆς «προϋπηρεσίας αὐτοῦ ἐν τῇ Βασιλικῇ Χωροφυλακῇ».

Ο Μ Π Α Ρ Μ Π Α Φ Ω Τ Η Σ Ρ Ο Β Ο Λ Α Ε Ι

Παρομοιάζοντας τόν μπάρμπα Φώτη με τόν μπάρμπα Γιώργο του Καραγκιόζη, θα τόν άδικοῦσα, άν δέν σās έλεγα, ότι έπί πλέον ήταν χωρατατζής και έτοιμόλογος. Ροβόλαγε ταχτικά από τὰ όρεινά κρησφύγετά του στον κάμπο, καθώς έλεγε τὸ Άγρίνιο και τόν Καρβασαρά, και δυὸ τρεις φορές, μάλιστα, πήγε και στην Άθήνα.

Σε κάθε αναχώρησή του γινόταν πανηγύρι σωστό στο χωριό, όχι για κείνα, που έλεγε φεύγοντας, αλλά προπαντός για κείνα, που θα διηγίόταν, άμα θα γύριζε.

Στην εμφάνισή του στο Άγρίνιο και στον Καρβασαρά, βροχή οί προσκλήσεις για μουσαφιρίκι γιατί όλοι τόν άγαπούσαν κι' όλοι κάναν γούστο με τὰ χωρατά του μπάρμπα Φώτη, με τις ιστορίες του και τις έξυπνες άπαντήσεις του στα πειράγματα, που του έκαναν.

* * *

Κάποτε στο Άγρίνιο, ό άνηψιός του ό Άντρέας τόν πήγε στον κινηματογράφο. Ό μπάρμπα Φώτης για πρώτη φορά στη ζωή του θα έβλεπε κινηματογράφο. Έτυχε να παίζεται ένα ανατολίτικο έργο, με χορούς της κοιλιās,

Όταν τελείωσε και βγήκαν έξω, ό Άντρέας τόν ρώτησε;

- Πώς σου φάνηκε, μπάρμπα Φώτη;

- Τι να σ' πού, μωρέ πιδάκι μ'! Ούτε τ' Φώταινα δέν έχω ιδή έτσ' ζάρκα⁴.

Θα ήτανε, τότε, γύρω στα όγδόντα, κι' έτσι ή καημένη ή θειά Φώταινα δέν πιστεύω να κινδύνεφε να ύποστη την ταλαιπωρία του έκσυγχρονισμού της σεξουαλικής της συμπεριφοράς...

* * *

Τώρα τελευταία, ένα δυὸ χρόνια πριν πεθάνη, φτάνοντας μιὰ μέρα στον Καρβασαρά, μόλις ξεκαβαλίκεφε από τὸ μουλάρι του, μās είδε να καθόμαστε σ' ένα καφεενδάκι, στην είσοδο της πόλης, κι' ήρθε και κάθησε μαζί μας.

Τόν καλωσορίσαμε και τόν κεράσαμε καφέ. Μετά την πρώτη ρουφηξιά, γυρίζει σοβαρά σοβαρά και με ρωτάει:

- Δέ μ' λές έσύ, π' μās έρχεσαι άπ' ν' Άθήνα, τι φκιάν' εκείος ό Παπαντρέους;

Και συνέχισε:

- Εϊν' άλήθεια, πώς πάει να γκρεμισ' τὸ Βασιλιά και να χαλάσ' τὸ βασιλείο;

Για να τόν κάνω ν' αρχίση τὰ χωρατά του, του είπα:

- Μάλλον άλήθεια είναι, μπάρμπα Φώτη!

Κι' αυτός τότε, παίρνοντας ένα ύφος άθώας άπορίας με ρώτησε:

⁴ ζάρκα = γυμνή

- Καλά μωρέ πιδί μ'! Καί τότενες, πώς θά βγαίν'νε τὰ Δραγατ' κό; Τί θά γράφ'νε άπάν' άπάν; Μέχρι τώρα έγραφαν «Βασίλειον τής Έλλάδος», τώρα τί θά βάλ'νε; «Παπανδρίειον τής Έλλάδος» θά βάλ'νε; Βγαίν' Δραγατ' κό, χωρίς νά γράφτ' «Βασίλειον» άπάν' άπάν';...

Καί περίμενε τήν άπάντηση παρασταίνοντας τὸ χαζό.

Εἶναι ὀλοφάνερο, πὼς πέρα ἀπὸ τὴ δυσπιστία του στὸ καθεστὼς ἐνὸς προεδρικοῦ βιλαετιοῦ, ἤθελε νὰ καυτηριάση μὲ τὸν τρόπο του καὶ τὴν πλήρη ἐγκατάλειψη τοῦ χωριοῦ του ἀπὸ τὸ κράτος, ποὺ ἡ μόνη ἐκδήλωσή του ἐκεῖ πιάνω ἦταν ἡ παρουσία τοῦ δραγάτη μὲ τὰ «δραγατ'κά».

* * *

Κάποτε, πάλι, ποὺ κατέβηκε στὸ Μεσολόγγι, ἓνας ἀνηψιὸς τοῦ Μπάρμπα Φώτη τὸν ρώτησε, ἂν ἦταν καλὴ μιὰ κοπέλα ἀπὸ κάποιον γειτονικὸ χωριὸ ποὺ τοῦ κάναν προξενιό.

Σκέφτηκε, σκέφτηκε καὶ σὲ λίγο εἶπε:

- Ἀπὸ «έχος» καλή! Ἀπὸ «κάλλος» θά τ'ν ἰδῆς, μαναχός σ'. Ν'κοκυρά; Μὲ τ' ὄνομα! Ἄν ρωτᾶς καὶ γιὰ ἠθική, σαραντατέσσερα χρόνια π' τ' ξέρω ἰγὼ ἀπὸ κοπελούλα, δὲν ἀκούσ'κε τίποτα γιὰ δαύτ'νε!

Καὶ βέβαια τὸ προξενιὸ δὲν προχώρησε, μιὰ καὶ μὲ τὸ ὑπὲρ τῆς ἠθικῆς τῆς ὑποψήφιας ἐπιχείρημά του, «ἀθέλητα» φανερώθηκαν τὰ χρόνια τῆς, καμιὰ δεκαριά περισσότερα ἀπὸ τοῦ γαμπροῦ...

- Καλὲς οἱ δόλιες, οἱ ψωμωμένες, ἀλλά, γιὰ «τ'ς ἀλλ'νοῦς», ὄχι καὶ γιὰ τ' ἀνήψι μας...

* * *

Ἄλλοιῶς ὥστόσο, χειρίστηκε κάποτε ἓνα ὅμοιο θέμα, ὅταν τοῦ ζήτησαν πληροφορίες γιὰ κάποιον ἀνηψιὸ του, χωρίς νά ξέρουν τὴ συγγενεία του.

- Τί λές, μπάρμπα Φώτη, εἶναι καλὸς ὁ Χρῆστος ὁ Ν...., Τὸν ξέρ'ς;

- Καλός, καλός! ἔσπευσε νά ἀπαντήση ὁ μπάρμπα Φώτης, γρήγορα γρήγορα, σὰ νά ἤθελε νά πῆ μὲ τὴ γρηγοράδα τῆς ἀπόκρισῆς του: «μὴν κάθεστε, εὐκαιρία!»

- Μωρὲ μπάρμπα Φώτη, μάθαμε ὅτι παίζει χαρτιά!...

Σκέφτηκε λίγο κι' άπάντηση:

- Σωστό! Σωστό εἶν' αὐτό! Ἀλήθεια τὰ παίζ' τὰ χαρτιά, ἀλλά τὰ παίζ' καλά, ὁ παλιοδιάολος!...

* * *

- Ἄρρεβωνιάσκες Νίκο μ'; ρώτησε ἓναν ἀνηψιὸ του στὸ Ἄγρινο μιὰ μέρα ποὺ κατέβηκε ὡς ἐκεῖ.

- Ναί, μπάριμπα Φώτη! τοῦ λέει ὁ ἀνηψιός.

- Μπράβο, καλορίζ κοσ νὰ γέν'ς! Ἀλλὰ ξέρ'ς τι πάει νὰ πῆ παντρειά, φούλη μ';... ἔκαμε πῶς ρώταγε τὸν ἀνηψιό.

Καὶ χωρὶς νὰ πάρη ἀπάντηση, συνέχισε:

- Νά, μωρὲ πιδί μ'. Πῶς νὰ στοῦ πού: Βγάν'ς τ'σλοή ἀπ'τὸ βρακίς' καὶ τ' βάν'ς στὸ κεφάλι! Κατάλαβες; Ἄϊ, δὲ π'ράζ'. Καλορίζ κοσ!

Κι' ἔσκασε στὰ γέλια.

* * *

- Ποιὸν ἔχετε παπᾶ στὸ χωριό, τώρα, μπάριμπα Φώτη; τὸν ρώτησα κάποτε.

- Τούν παπα Στουρνάρα, μοῦ ἀποκριθῆκε.

- Εἶναι καλός;

- Ἄ! ἔχουμε καλὸν παπᾶ. Εἶναι καλὸς ἄνθρωπος κι' ξέρ' καὶ γραμματάκια, γιὰτὶ ἔκανε χρόνια στ' χωροφυλακή.

Καὶ συνέχισε:

- Εἶναι καλός! Εἶναι καλός! Γιὰ νὰ καταλάβ'ς, σ' λέω μαναχὰ ὅτ' σ' κών' τὸ μπλάρ' τ' ἀβασκαμένο ἀπὸ καταῆς στὸ λεπτό, ἅμα διαβάσ' τὸν ἀβασκαμό. Κι' ἐδῶ π' τὰ λέμε, φούλη μ', εἶναι καὶ καταδεχτικὸς ἄνθρωπος, ἀκόμα καὶ κολτσίνα καταδέχεται καὶ παίζ' μετὰ μᾶς!...

Πρέπει νὰ πῶ, ὅτι ἀπὸ τὶς λίγες φορὲς πού μιλαγε σοβαρὰ ὁ μπάριμπα Φώτης, ἦταν κι' αὐτή. Καὶ εἶχε δίκιο. Εἶμαι βέβαιος, πῶς θὰ συμφωνήσουμε ὅλοι μαζί του σὰν γνωρίσουμε, πιὸ κάτω, ἀπὸ κοντὰ τὸν παπα Στουρνάρα.

Ο ΠΑΠΑ ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΣ

Ήταν έννεά ή ώρα τὸ πρωὶ καὶ ὁ παπα Στουρνάρας, ποὺ εἶχε κατέβει ἀπὸ τὸ χωριό του γιὰ δουλειές στὸν Καρβασαρά, κολάτσιζε σ' ἓνα μαγέρικο.

Στὰ διπλανὰ τραπέζια εἶχαν καθήσει καμιὰ εἰκοσαριὰ παιδάκια, Ἑλληνόπουλα ἀπὸ ἓνα σχολεῖο ξενόγλωσσο, ποὺ ἔκανε τὴν ἐκδρομὴ του. Δυὸ παπᾶδες ξένου δόγματος τὰ ἐπιτηροῦσαν. Ὁ ἓνας ἀπ' αὐτοὺς κοίταζε ἐπίμονα τὸν παπα Στουρνάρα, σὰ νὰ ἤθελε νὰ τοῦ πῆ κάτι, πράγματι δέ, ὕστερα ἀπὸ κάποιο δισταγμὸ, πῆγε στὸ τραπέζι του καὶ τοῦ ζήτησε τὴν ἄδεια νὰ καθήσει.

Ὁ παπα Στουρνάρας προθυμοποιήθηκε νὰ τὸν κερᾶση κάτι, ἀλλὰ κείνος ἀρνήθηκε εὐγενικά, γιὰτὶ εἶχε φάει.

- Δὲ μοῦ λέτε, κ. συνάδελφε, λέει ὁ ξένος παπᾶς: Ἔχετε φτωχὰ παιδάκια στὴν περιοχὴ σας;

Κοντοστάθηκε μιὰ στιγμὴ καὶ ἐξήγησε συνεχίζοντας:

- Ἄν ἔχετε κανένα δυὸ φτωχὰ καὶ καλὰ παιδιά, τὸ σχολεῖο μας εὐχαρίστως προσφέρεται ν' ἀναλάβῃ δωρεὰν τὴ μόρφωσή τους!

Ὁ παπα Στουρνάρας τὸν κοίταξε ἀπὸ πάνω ὡς κάτω, σκόρπισε μιὰ δυὸ φορές, μὲ τὸ χέρι του, σ' ὀλόκληρη τὴ γενειάδα τοῦ τὰ ὑγρὰ κατάλοιπα τοῦ πρωῖνου πατσᾶ, ποὺ εἶχαν ξεμείνει στὴν περιοχὴ τῶν χειλιῶν του, σκέφτηκε λίγο καὶ εἶπε:

- Ἄκοπα ἔχουμε φτώχεια ἐδῶ, κ. συνάδελφε, ἀλλὰ δὲν σᾶς δίνουμε παιδάκια!

- Καὶ γιὰτί; ρώτησε ὁ ξένος παπᾶς.

Ξαναχάιδεψε τὰ γένεια τὸν ὁ δικὸς μας, σκέφτηκε πάλι γιὰ λίγο καὶ τοῦ ἀποκρίνεται:

- Γιατί... -- γιὰτί εἶστε τ'ς προπαγάνδας, κι' ἐμεῖς τὰ παιδιά τὰ θέλουμε. Σᾶς ξέρω καλὰ ἐγώ, ἔκαμα, βλέπ'ς, χρόνια στ' χωροφυλακὴ.

Ὁ ξένος παπᾶς ἔφυγε σὰ γάτα βρεγμένη, σήκωσε τὰ παιδάκια, ποὺ στὸ μεταξὺ τέλειωσαν τὸ φαγητό τους καὶ τράβηξαν ὅλοι μαζὶ κατὰ τὴν παραλία.

Ὁ παπα Στουρνάρας σηκώθηκε κι' αὐτός, γνοιασμένος πολὺ.

«Θέλεις νὰ μᾶς πλανέψουνε κανένα παιδάκι;» σκέφτηκε.

Κι' ἄρχισε νὰ τοὺς παρακολουθῆ κατὰ βῆμα. Εὐπνήσε ὁ παλιὸς χωροφύλακας καὶ «ἔθεσεν τοὺς ὑπόπτους ὑπὸ παρακολούθησιν ὄψεως».

Βόλτες οἱ ξένοι, βόλτες κι' ὁ παπα Στουρνάρας. Σταματοῦσαν οἱ ξένοι, σταματοῦσε κι' αὐτός.

Σὲ κάποιο σημεῖο τῆς παραλίας, μερικὰ ντόπια παιδάκια κολυμποῦσαν καὶ καλοῦσαν τοὺς διαβάτες νὰ τοὺς ρίξουν δραχμοῦλες στὸ νερό, γιὰ νὰ τὶς πιάσουν μὲ βουτιές.

Τὰ παιδάκια τοῦ σχολεῖου ψάχνονταν, βρίσκαν κέρματα στὶς τσεποῦλες τους, τὰ πετοῦσαν καὶ τὰ ντόπια βουτοῦσαν καὶ τὰ ἔπιαναν.

Ὁ παπα Στουρνάρας ἀπὸ κοντά, ἔβλεπε, παρακολουθοῦσε, σκεπτόταν, ἀνησυχοῦσε.

Σὲ μιὰ στιγμή, ὁ ξένος παπαῦς ἔβγαλε μερικές δραχμές ἀπὸ τὸ πορτοφόλι του, γιὰ νὰ τὶς πετάξῃ κι' αὐτὸς στὰ παιδιὰ.

Μὰ πρὶν προλάβῃ νὰ ρίξῃ τὴν πρώτη, νὰ σου ὁ παπα Στουρνάρας καὶ τὸν ἀρπάζει ἀπὸ τὸ χέρι, λέγοντάς του:

- Ἄ κύριε συνάδελφε! Στὸν τόπο μας κερνάω ἐγώ!...

Κι' ἔβγαλε μερικές δραχμοῦλες κι' ἄρχισε νὰ τὶς πετάῃ, μιὰ μιὰ, στὸ νερό.

* * *

Στὸ μεταξὺ τὰ παιδάκια τοῦ σχολείου, καθὼς ὁ παπα Στουρνάρας πετοῦσε τὰ κέρματα στὴ θάλασσα, ἔκαναν κύκλο γύρω του καί, μαζί μ' αὐτά, μερικὰ ἀπ' τὰ ντόπια, ποὺ κολυμποῦσαν.

Κάποια στιγμή, ὁ παπα Στουρνάρας, γυρνῶντας στὰ ξένα παιδάκια, τοὺς λέει:

- Αὐτὸ τὸ μέρος παιδιὰ μ', εἶναι ἡ πατρίδα τ' Κατσαντώνη! Ξέρετε τὶ ἦταν ὁ Κατσαντώνης;

Τὰ παιδάκια κοιτάχτηκαν μεταξύ τους, ὅπως κάνουν ὅλα τὰ παιδιά, ὅταν δὲν ξέρουν κάτι.

Τότε ὁ παπα Στουρνάρας στράφηκε σ' ἓνα ντόπιο παιδάκι ποὺ τὸ ἤξερε, καὶ τοῦ λέει:

- Ἔλα δῶ ἐσύ, Καραφωτιά! Γιὰ πὲς μας γιὰ τὸν Κατσαντώνη, νὰ μάθ'νε κι' οἱ ξένοι μας!

Ὁ μικρὸς ἄρχισε νὰ λέῃ ὅλη τὴν ἱστορία τοῦ Κατσαντώνη, χωρὶς ἀνάσα' καὶ τὰ παιδάκια τοῦ ξένου σχολείου ἀκούγανε προσεχτικά.

Ὅταν τελείωσε, τὸν ξαναρώτησε ὁ παπα Στουρνάρας.

- Καὶ ποιὸν εἶχε πρωτοπαλίκαιο, ὠρὲ Καραφωτιά, ὁ Κατσαντώνης;

- Τὸν παππούλη μ'! λέει ὁ μικρὸς κορδωμένος πιά.

Τὰ παιδάκια τοῦ σχολείου κοιτοῦσαν τώρα μὲ θαυμασμὸ καὶ περιέργεια τὸ μικρὸ Καταφωτιά, ποὺ ὅσο τὸ καταλάβαινε αὐτό, τόσο κορδωνόταν περισσότερο.

- Μπράβο, ὠρὲ Καραφωτιά, καλὰ μᾶς τὰ λές! εἶπε ὁ παπα Στουρνάρας.

Καὶ γυρίζοντας στὸν ἀλλοδόγματο παπαῦ, τοῦ λέει:

- Βλέπ'ς, κύριε συνάδελφε, πὼς τὰ μαθαίνουμε καλλίτερα ἀπὸ σᾶς ἐμεῖς γράμματα τὰ παιδιὰ; Ἄμα δὲν τ'ς κάνετε ἐλληνικὴ ἱστορία, τὶ τ'ς μαθαίνετε τότενες;... Κατὰ π' βλέπω, οὔτε ἐλληνικὸ χορὸ θὰ τ'ς μαθαίνετε.

Καὶ χωρὶς νὰ πάρῃ ἀπάντηση, ρωτᾷ τὸν Καραφωτιά:

- Ξέρ'ς τσάμ'κο, ὠρὲ Καραφωτιά;

- Ἄ, ἄ!... λέει ὁ μικρός.

Καὶ τότε ὁ παπα Στουρνάρας, ξαναγυρνώντας στὸν ξένο παπᾶ εἶπε:

- Τὰ βλέπ'ς, π' σ' τᾶλεγα, κύριε συνάδελφε; Ἔτσ' σβηέται ἀγάλια ἀγάλια τὸ ἑλληνικό....

Ἐκείνη τὴ στιγμή ἤρθε τὸ λεωφορεῖο. Μπήκαν μέσα τὰ παιδάκια κι' οἱ παπᾶδες τους, ἀποχαιρέτισαν καὶ φύγανε.

Στὴν παραλία, ξέμεινε ὁ παπα Στουρνάρας κι' ὁ πιτσιρίκος.

- Ποῦ τᾶμαθες ἔτσ' καλά, ὠρὲ Καραφωτιά, γιὰ τὸν Κατσαντώνη;

- Στὸν Καραγκιόζ, παππούλη! λέει ὁ μικρός: Φόντες παίζ' ὁ μπάρμπα Θωμᾶς τὸν Κατσαντώνη δὲ λείπω ποτέ μ'!

- Καὶ χορὸ ποιὸς σ' ἔμαθε;

- Μοναχὸς μ'! Ἄμα βαρῆ τὸ ράδιο, πιάνομαι ἀπ' τὸ κλωνάρ' τ'ς ἀγριλιᾶς, π' εἶναι σ'ν ἀυλή μας καὶ χουρεύω...

- Μπράβο, ὠρέ! λέει ὁ παπᾶς: Πᾶρε τώρα κι' ἓνα δίφραγκο νὰ πάρ'ς καραμέλες!

Σὰν ἔμεινε μόνος του, ὁ παπα Στουρνάρας, ἀναστέναξε κι' εἶπε μονολογώντας:

- Δὲν πᾶμε καλά!... Εὐτυχῶς ποῦ ὑπάρχει κι' ὁ Καραγκιόζης κι' οἱ ἀγριλιές.

Λίγο ἀπὸ τὸν πιτσιρίκο, λίγο ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν παπᾶ, μαθεύτηκαν, σὲ μιὰν ὥρα «τὰ συμβάντα», σ' ὄλον τὸν Καρβασαρά.

Ὁ γερο γιατρός, ὁ Ζ, ποῦ πάντα πείραζε τὸν παπα Στουρνάρα μὲ ἀθῶα πειράγματα, ἔκανε πῶς δὲν ἤξερε τίποτα καὶ μόλις τὸν εἶδε:

- Πῶς ἔτρεχες ἔτσ' ἀλαφιασμένος τὸ πρωί, παπᾶ; τοῦ λέει.

- Ἄ, γιατρέ! Ἄν δὲν τ'ς ἔβανα στ' ἀμάξ νὰ φύγνε, δὲ θὰ ἠσύχαζα! Τ'ς ἔδωκα κι' ἓνα τάιο!

Κι' ἄρχισε, νὰ διηγῆται μὲ λεπτομέρειες τὸ περιστατικό.

- Ἄκους ἐκεῖ! συνέχισε; Ἦθελαν φτωχὰ παιδάκια καί, μάλιστα, καλὰ κιόλας.

- Καλὰ, παπᾶ! λέει ὁ γιατρός: Ἄν τύχαινε καὶ ξέρανε τὰ παιδάκια γιὰ τὸν Κατσαντώνη, δὲν θᾶπιανε τὸ κόλπο σου!

- Ἄϊ μωρὲ γιατρέ! λέει ὁ παπᾶς: Τέτοια θὰ λέμε τώρα; Νὰ χστιανέ μ', εἶναι ὅπως στ'ν τελευταία χαρτοσιὰ τ'ς κολτσίνας αὐτὴν ἢ δ'λειά: Πρέπ' νὰ βρισκ'ς τὰ φύλλα τ' ἀλλ' νοῦ, γιὰτὶ ἀλλοιῶς χάθ'κες. Ἦξερα τὰ φύλλα τ'ς, ἀφοῦ κανένα βιβλίο τ' σχολείου δὲ γράφ' γιὰ τὸν ἔρμο τὸν Κατσαντώνη. Τί; θὰ τ'ς ἔπαιρνε ὁ πόνος αὐτ'νούς, νὰ μάθ'νε τ' παιδιῶν καὶ παραπανίσια; Ἄν ρωτᾶς καὶ γιὰ χορὸ, οὔτ' οἱ δ' κοί μας οἱ δασκάλοι δὲν τὰ μαθαίν'νε τώρα τελευταῖα.

- Καὶ ποῦ ἤξερες πῶς τὰ δικά μας ξέρουνε; ρώτησε ὁ γιατρός.

- Ἐδῶ, γιατρέ, ξέρουμε τὰ φύλλα τ'ν ἀλλ'νῶνε καὶ δὲ θὰ νᾶξερα τὰ φύλλα τὰ δ' κά μ'; Στραβομάρα εἶχα;

- Καὶ γιὰτί, παπᾶ, δὲν τὸν ἄφησες νὰ ρίξη δεκάρες στὴ θάλασσα; ξαναρώτησε ὁ γιατρός.

Ὁ παπα Στουρνάρας τὸν κοίταξε, σκέφθηκε, σκέφθηκε, τοῦ ἔκλεισε τὸ μάτι καὶ εἶπε:

- Ἔ, συνάδελφος ἦταν, κάτ' ἔπρεπε νὰ τὸν κεράσω κι ἐγώ!

Δὲν ξέρω ἂν ἄλλη τοπικὴ ἀνεκδοτολογία, ἔχει νὰ παρουσιάσῃ τέτοια δραματικὴ συμπύκνωση λαϊκῆς διπλωματίας καὶ ἐθνικοῦ ἄγχους.

«Παρακολούθησις ὄψεως» « Ἐνεργὸς ἐπέμβασις πρὸς παρέμπόδισιν προσηλυτισμοῦ διὰ χρήματος».

Τὰ ἤξερε καλὰ αὐτὰ ὁ παπα Στουρνάρας. Δεκαπέντε χρόνια στὴ χωροφυλακὴ δὲν πῆγαν χαμένα.

Καὶ ὕστερα ἡ ἀντεπίθεση, ποὺ σύγχρονα ἦταν καὶ ἐθνικὴ ἔνεση γιὰ τὰ παιδιὰ τοῦ ξένου σχολείου, καὶ σπóρος δυσπιστίας γιὰ τοὺς δασκάλους τους.

Στὴν ἐθνικοθηρησκευτικὴ «κοντσίνα» ποὺ ἐπιδίωξε νὰ παίξῃ ὁ παπα Στουρνάρας μὲ τὸν ἀλλοδόγματο πατπά, σωστὰ διάλεξε τὸ χῶρο τῆς τοπικῆς ἱστορίας καὶ τῆς λαογραφίας γιὰ παλαίστρα του.

Κι' ὅταν ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ ντόπια παιδάκια εἶδε καὶ τὸν Κωραφωτιά, ἔνοιωσε, κατὰ ποὺ τὰ ἔλεγε στὸ γιατρό, «σὰν νὰ τοῦ εἶχε ἔρθει ἀπὸ χέρι τὸ δέκα τὸ καλό», στὴν τελευταία χαρτοσιὰ τῆς κοντσίνας...

* * *

- Παπα Κώστα! τοῦ λέει, δῆθεν αὐστηρά, μιὰ μέρα ὁ δεσπότης, ποὺ πραγματικὰ τὸν ἀγαποῦσε πολὺ. Ἔμαθα πὼς παίζεις κάπου κάπου κοντσίνα στὸ καφενεῖο, στὸ χωριό.

- Ἀλήθεια εἶναι, σεβασμιώτατε! τοῦ ἀπάντησε ὁ παπα Στουρνάρας. Ἀλλὰ ἅμα παίζω κι' ἐγώ μ' αὐτ'νοὺς σταματᾶνε νὰ βλαστ' μᾶνε τ'ς Χριστοπαναγίες, ἐπειδὴς ὅσο νᾶναι, μὲ χαμοσέβονται. Ξέρ'ς τι κακὸ μόρχεται, σεβασμιώτατε, νὰ τ'ς ἀκού νὰ βλαστ'μᾶνε ἀπὸ μέσα κι' γώ νὰ κάθουμαι ἀπ' ὄξω, νὰ παίζω τὸ κομπολόι καὶ νὰ κάνω πὼς δὲν ἀκού; Σ' δίνω τὸ λόγο μ' ὅμως, πὼς ἅμα θὰ τὸ κόψ'νε αὐτὸ τὸ χουῖ, δὲν θὰ ματαμαλάξω χαρτιὰ στὰ χέρια μ'...

- Καὶ γιὰ τὸ χορό, προχθές, στὸ πανηγύρι τῆς Παναγίας, τι ἔχεις νὰ μοῦ πῆς; εἶπε ὁ δεσπότης.

-Ἔ!... ἔτσ' γιὰ τὸ καλὸ καὶ παραδὲ νὰ ξεσ'κώσ'νε καὶ τὰ δασκαλούδια κανένα τσαλίμ', Βλέπ'ς οἱ δάσκαλοι, τώρα, τὰ μαθαίν'νε μαναχὰ τὸν ἀγκαλιαστό, ἀποκρίθηκε ὁ παπα Στουρνάρας.

* * *

Ὅταν ἔλαβε τὴν ἐγκύκλιο τοῦ δεσπότη «περὶ ὑποχρεωτικῆς ὁμιλίας τῶν ἐφημερίων καθ' ἐκάστην Κυριακὴν, διὰ τὴν ἐπεξηγήσιν τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου», ὁ παπα Στουρνάρας στραβομουτσούνιασε.

Ἡ Κυριακὴ ἦρθε καὶ τὸ ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον περὶ δούλων, ταλάντων καὶ κερδῶν διαβάστηκε μεγάλοπρεπα καὶ καθαρὰ ὅπως πάντα.

Ἦρθε κι' ἡ ὥρα τῆς ὁμιλίας.

Παίρνει ὁ παπα Στουρνάρας τὸ Εὐαγγέλιο στὰ χέρια, βγαίνει στὴν Ὡραία Πύλη, ξερόβηξε δυὸ τρεῖς φορές καὶ ἄρχισε:

Ἄν ἤξερατε, χωριανοί, τί λέει ἐτοῦτο δῶ π' κρατάω! Ἄν ἤξερατε τί λέει! Οὐλὴ ἡ σοφία τ' κόσμου ἐδῶ εἶναι γραμμένη. Βέβαια, τὸ σημερὸν Εὐαγγέλιο μᾶς εἶπε γιὰ τὰ κέρδη. Ἄλλὰ μὴν τὸ παραξηγήσετε κι' ἀρχίστε τ'ς αἰσχροκέρδειες! Ἄλλο κέρδος, κι' ἄλλο αἰσχροκέρδεια. Ἐξηγημένα πράγματα!

Καὶ συνεχίζει, ἀπρόοπτα εἰς ἄπταιστον καθαρεύουσιν.

«Τὰ ἀγαθὰ διακρίνονται εἰς οὐσιώδη καὶ ἐπουσιώδη. Ἐκάστη ἐκ τῶν κατηγοριῶν τούτων ὑποδιαιρεῖται εἰς τὰ ἐν ἐπαρκείᾳ καὶ εἰς τὰ ἐν ἀνεπαρκείᾳ τοιαῦτα. Οὕτω ἔχομεν τέσσαρας κατηγορίας ἀγαθῶν.

τὰ οὐσιώδη ἐν ἐπαρκείᾳ,
τὰ οὐσιώδη ἐν ἀνεπαρκείᾳ·
τὰ ἐπουσιώδη ἐν ἐπαρκείᾳ καὶ
τὰ ἐπουσιώδη ἐν ἀνεπαρκείᾳ.

» Περὶ τῶν οὐσιωδῶν καὶ ἐπουσιωδῶν ἐν ἐπαρκείᾳ, ὡς ἐκ τῆς ἐπαρκείας αὐτῶν καὶ καθ' ὃ χρονικὸν διάστημα τελοῦν ἐν τῇ καταστάσει ταύτῃ, δὲν προβλέπονται κρούσματα αἰσχροκερδείας. Διὰ τὰ ἐπουσιώδη ἐν ἀνεπαρκείᾳ ἰσχύουν τὰ περὶ ἀνωτάτου ὀρίου θεμιτοῦ κέρδους. Διὰ τὰ οὐσιώδη ἐν ἀνεπαρκείᾳ θὰ πρέπει νὰ τηροῦνται αἱ περὶ διατιμῆσεως τῶν ἀγαθῶν διατάξεις τοῦ Ἀγορανομικοῦ Κώδικος».

Καὶ ἐξακολούθησε νὰ ἀναπτύσσει καὶ νὰ ἐξηγῇ τίς ποινές ἀπ' τὸν Ἀγορανομικὸ Κώδικα.

Τελειώνοντας ξανατόνισε πάλι:

- Αὐτὰ σᾶς τὰ εἶπα, πρὸς ἄρσιν παρεξηγήσεων! Ἄν π' λήσετε βούτ'ρο καὶ καρύδια ἀκριβά, θὰ νάχετε νὰ κάμετε πρῶτα μὲ τὸ νωματάρχῃ κι' ὕστερα μὲ τὸ Θεό!

Ἄμα ἀπόλυσε ἡ ἐκκλησία, τελευταῖος ἔφυγε ὁ παπα Στουρνάρας καὶ πῆγε στὸ καφενεῖο γιὰ καφέ. Στὰ χέρια του κρατοῦσε ἓνα βιβλιαράκι.

- Τί εἶναι αὐτὸ τὸ βιβλίο, Παπᾶ; τὸν ρώτησε ὁ δάσκαλος.

- Νὰ! τοῦ λέει καὶ τοῦ τὸ δίνει.

Τὸ βιβλίο ἔγραφε ἀπάνω ἀριστερά:

«**ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ**
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΜΠΟΡΙΟΥ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΑΓΟΡΑΝΟΜΙΑΣ»
καὶ γιὰ τίτλο στῆ μέση, μὲ μεγαλύτερα γράμματα
«**ΟΔΗΓΙΑΙ ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗΝ ΤΟΥ ΑΓΟΡΑΝΟΜΙΚΟΥ**
ΚΩΔΙΚΟΣ. ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΑΡΜΟΔΙΩΝ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΩΝ
ΟΡΓΑΝΩΝ»

Ὁ δάσκαλος κατάλαβε ἀλλὰ κι' ὁ παπᾶς κατάλαβε πὼς κατάλαβε ὁ δάσκαλος. Κοιτάχτηκαν γιὰ λίγο καὶ γέλασαν καὶ οἱ δύο τοὺς δυνατὰ μὲ τὴν καρδιά

τους.

www.pentalofo.gr

Δ Ι Κ Ε Σ

- Πρέπει νά μου δώσης αύξηση για τὸ νοίκι τοῦ μαγαζιοῦ! ἔλεγε ὁ κύρ' Θανασοῦλας, ἰδιοκτῆτης καὶ φανατικός ὀπαδὸς τῆς οἰκονομικῆς θεωρίας «ὑπὲρ τῆς ἄρσεως τοῦ ἐνοικιοστασίου». Τὸ λέει τὸ νέο ἐνοικιοστάσιο «σαφέστατα». Κι' ἐπανέλαβε τὸ «σαφέστατα» δυὸ τρεῖς φορές.

Ὁ ἐνοικιαστής του, μικρομπακάλης, παμπόνηρος, καμώνονταν τὸν ἀνήξερο κι' ἀρνιόταν.

Λογόφεραν καί, ὅπως γινόταν συνήθως, στὸ τέλος χώρισαν μαλωμένοι για καλά.

Βιαστικός ὁ μπακάλης, μόλις ἔφυγε ὁ κύρ' Θανασοῦλας, φώναξε τὴ γυναῖκα του νά σταθῆ στὸ μαγαζι καὶ ξεκίνησε γρήγορα γρήγορα για τὸ κέντρο τῆς πόλης, φορῶντας, ἀπὸ τὴ βιασύνη του, τὸ σακκάκι του στὸ δρόμο, καθὼς κατηφόριζε.

- Πάω για δικηγόρο! εἶπε σιγά, στ' ἀφτί τῆς γυναίκας του.

Ἐκεῖνο τὸν καιρό, σ' ὀλόκληρη τὴν ἐπαρχία ὑπῆρχαν, μόνο, ἕνας δικηγόρος κι' ἕνας δικολάβος.

Βρίσκει τὸν κύρ' Σπῦρο τὸ δικολάβο στὸ δρόμο κι' ἔτσι, στὸ πόδι, τοῦ ἀναθέτει τὴν ὑπόθεση.

- Ἐν τάξει! τοῦ λέει ὁ κύρ' Σπῦρος.

Φεύγει ἀπὸ τὸν κύρ' Σπῦρο καὶ πάει τρεχάλα στὸ δικηγόρο.

- Σὲ παρακαλῶ, τοῦ λέει, νά δεχτῆς νά ἀναλάβης τὴν ὑπόθεσή μου!

Καὶ τοῦ ἐξέθεσε τὰ σχετικὰ μὲ τὴ διαφορά, ποὺ εἶχε μὲ τὸν κύρ' Θανασοῦλα.

- Ἐν τάξει! τοῦ λέει κι' ὁ δικηγόρος.

Σὲ λίγο κατέβαινε ἀργὰ ἀργὰ ὁ κύρ' Θανασοῦλας, μὲ ὄλο τὸ βαρύγδουπο ὕφος τοῦ ἐπαρχιώτη νοικοκύρη, τραβῶντας κατ' εὐθεῖαν για τὸ δικηγόρο.

- Λυποῦμαι, κύρ' Θανασοῦλα μου! τοῦ εἶπε ὁ δικηγόρος Ἄλλὰ πρὸ ὀλίγου μὲ ὠρισε δικηγόρο του ὁ νοικάρης σου!

Ὁ κύρ' Θανασοῦλας ἔφυγε νευριασμένος καὶ τράβηξε για τὸ «Δικ.» γραφεῖο τοῦ δικολάβου, καθὼς τὸ ἔγραφε ἢ ταμπέλα του, ἔτσι, ποὺ νά τὸ παίρνη ὁ πελάτης ὅπως ἤθελε, εἴτε για δικολαβικό εἴτε για δικηγορικό, χάρη στὴν τελεία, ποὺ μπῆκε «τυχαῖα» στὸ κάπα.

- Λυποῦμαι, κύρ' Θανασοῦλα μου! τοῦ λέει κι' ὁ κύρ' Σπῦρος, ἀλλὰ θὰ εἴμαστε ἀντίδικοι. Πρὸ πέντε λεπτῶν μου ἀνέθεσε τὴν ὑπόθεση ὁ Χρῆστος.

- Μωρὲ τὸν παληάνθρωπο! εἶπε ὁ κύρ' Θανασοῦλας μὲ ἀγανάκτηση: Μοῦ τοὺς πῆρε καὶ τοὺς δυὸ, ὁ μασκαρᾶς! Καὶ τώρα θὰ πρέπει νά πάω στὸ Ἀγρίνιο για δικηγόρο ὅ,τι αύξηση κι' ἂν πετύχω, θὰ μοῦ τὴ φᾶνε οἱ δρόμοι...

Ἐαναγύρισε στὸ δικηγόρο, τοῦ εἶπε για τὸ δικηγορικό ἀποκλεισμό ποὺ τοῦ ἔκαμε ὁ νοικάρης του, κι' ὁ δικηγόρος, καλὸς ἄνθρωπος, τὸν λυπήθηκε κι' ἀνέλαβε νά

τοὺς συμβιβάσῃ. Ὁ συμβιβασμὸς ἔγινε κι' ὅλα πῆγαν καλά.

- Τὸ ὠραῖο εἶναι, ἔλεγε τὸ βράδῳ στὴν παρέα του ὁ μπακάλης, ὅτι δὲ γλύτωσα, μονάχα, τὰ μισὰ ἀπὸ κείνα, ποὺ μοῦ γύρευε ὁ κύρ' Θανασοῦλας, μὰ δὲν πλήρωσα καὶ δικηγόρους μιὰ καὶ δὲν ξεκίνησε δίκη!

Στὸ διπλανὸ τραπεζάκι, στὸ καφενεῖο, καθόταν κάποιος ἄλλος δικηγόρος ἀπὸ τὸ Ἀγρίνιο, ποὺ ξεκαλοκαίριαζε τότε στὸν Καρβασαρά καὶ πού, ἄθελά του, ἄκουσε ὅλη τὴν ἱστορία. Γύρισε κατὰ τὸν μπακάλη καὶ τὸν ρώτησε γελώντας:

- Ἄν ἦταν καμιὰ δεκαριά δικηγόροι, τί θάκανες; Θὰ πῆγαινες γραμμὴ σ' ὅλους;

- Ἄν ἦταν καμιὰ δεκαριά, κύρ' Κώστα μου, τοῦ ἀπαντᾷ ὁ μπακάλης, τότενες θὰ ἔρχονταν αὐτοὶ γραμμὴ σὲ μένα, ἀντὶς νὰ πάω ἐγὼ σ' αὐτούς! Προσφορὰ καὶ ζήτησι βλέπεις!...

* * *

- Εἶμαστε ξοφλημένοι, κουμπάρε Μῆτσο; ρώτησε ὁ μπάρμπ' Ἀντώνης, κτηνοτρόφος ἀπὸ τὸ Σπάρτο, τὸν κουμπάρο του.

- Ὅχι ἀκριβῶς, κουμπάρε! τοῦ λέει ὁ κύρ' Μῆτσος. Γιὰ τὰ χειμωνιάτικα τὰ λειβάδια εἶμαστε ἐν τάξει, ἀλλὰ μένουν οἱ σταριές. Διακόσια στρέμματα ἐπὶ πέντε, μᾶς κάμουν χίλια.

- Ἔ! τώρα κουμπάρε, ἄκοπα ἐμεῖς, ἓνα σῶμα μιὰ ψυχὴ, θὰ τὰ χαλάσουμε γιὰ χίλιες δραχμές; Ἀρκετὰ πῆρες τώρα, καλά εἶναι!

Ἐπειδὴ δὲν ἦταν ἡ πρώτη φορὰ ποὺ ὁ μπάρμπ' Ἀντώνης ἔβαζε σὲ τέτοια δοκιμασία τὴν ἀμοιβαία ἀγάπη τοὺς ἀπὸ τὴν κουμπαριά καὶ πιὸ πολὺ, ἐπειδὴ, στὶς τελευταῖες ἐκλογές, προτίμησε ν' ἀκούσῃ τὸν Κεφαλονίτη γαλατὰ ποὺ τοῦ ἀγόραζε τὰ γάλατα κι' ὄχι ὅπως «ἀπὸ ἀνέκαθεν» τὸν κύρ' Μῆτσο, ἡ ὑπόθεσις ἔφθασε στὶς μικροδιαφορές.

Πρόεδρος: Γιατὶ δὲν θέλεις νὰ πληρώσῃς τὶς σταριές, ποὺ βόσκησάν τὰ πρόβατά σου;

Μπάρμπ' Ἀντώνης: Δὲν φέλαγαν τίποτα κύριε Εἰρηνοδίκη μ'!

Μετὰ τὴν αὐθεντικὴ ἐρμηνεῖα τοῦ ρήματος «φελᾶω» ἀπὸ τοὺς ντόπιους δικηγόρους, ὁ Πρόεδρος συνέχισε τὶς ἐρωτήσεις.

Πρόεδρος: Ἀφοῦ δὲν ἦταν καλές, τότε, γιατί ἔβαλες καὶ τὶς βόσκησαν τὰ πρόβατα;

Μπάρμπ' Ἀντώνης: Τ'ς ἀλαιμάργησα, π' ἀνάθεμάτ'ς!

Νέα αἴτησι βοηθείας στοὺς δικηγόρους γιὰ τὴ μετάφρασι τοῦ ρήματος «ἀλαιμαργᾶω».

Πρόεδρος: Ἄν παίρνομε μὲ τὸ ἔτσι θέλω κι' ἀπλήρωτα μάλιστα, ὅ,τι ἀλαιμαργᾶμε, θὰ τὸ διαλύσωμε τὸ κράτος Ὁ συνήγορος τοῦ ἐναγομένου παρακαλῶ.

Ὅρίστε!

Συνήγορος τοῦ ἐναγομένου ἦταν ὁ μακαρίτης ὁ μπάρμπα Σπῦρος, δικολάβος

κι' αὐτός, ὄχι ὁ γνωστός μας ἀπὸ τὴν προηγούμενη ἱστορία κύρ' Σπῦρος μὲ τὸ «δίκ.» γραφεῖο, ἀλλὰ κάποιος ἄλλος, ποὺ ἦρθε ἀργότερα στὸν τόπο, συνταξιούχος δικαστικὸς γραμματεὺς, μὲ κατάδηλη στὴν ἔκφραση τοῦ προσώπου τοῦ τὴν ταλαιπωρία του, τόσο ἀπὸ τὴν «ὑπερτριακονταετῆ δημοσίαν ὑπηρεσίαν» του, ὅσο κι' ἀπὸ τὴ χρόνια κήλη, ποὺ τὸν βασάνιζε ἀπὸ καιρό. Καλὸς ἄνθρωπος, ἀγαπητὸς καὶ πρὸ παντὸς δικολάβος μὲ «ἀρχὰς» καθὼς λέγανε.

Συνήγορος: Ἔ! κύριε πρόεδρε! Ὁ καημένος ὁ ἑλάτης μου δὲν τ' ἀλαιμάργησε γιὰ τὸν ἑαυτό του, ἀλλὰ γιὰ τὰ ζωντανά του. Εἶναι ζωόφιλος. Τὶ νὰ κάνωμε, κύριε πρόεδρε; Ἀκόμη καὶ τ'ς μαρμάρους τ'ς πρατίνες τ' ὄρχεται κρῖμα νὰ τ'ς σφάζ. Εἶναι πολὺ μερακλής! Ξέρετε τὶ ὠραῖο κοπάδι ἔχει; Ὅταν τὸ βλέπετε νὰ περνᾷ ἀπὸ τὸν Πετρενῖκο καὶ δῶθε, τὸ χαίρεται ἢ ψυχὴ σας, κύριε πρόεδρε.

Πρόεδρος: Καλά, καλά! (Καὶ γυρίζοντας στὸν ἐναγόμενο): Πόσα πρόβατα ἔχει τὸ κοπάδι σου;

Συνήγορος: (ποὺ κατάλαβε γιὰ ποῦ τὸ πάει ὁ πρόεδρος): Δεχόμαστε συμβιβασμό, κύριε πρόεδρε! Πληρώνουμε τὰ μισά.

Ἵστερα ἀπὸ λιγότεπη, διαπραγματεύση, τελικὰ συμβιβάστηκαν.

Τὸ μεσημεράκι, ἀπάνω στὰ οὔζα, καθὼς κουβέντιαζαν γιὰ τὸ δικαστήριον, λέει ὁ μπάμπ' Ἀντώνης στὸ γαλατά του:

- Γιὰ νὰ ἰδοῦμε, ἅμα θὰ νάρθουμε στὰ πράγματα θὰ μᾶς ἀναγνωρίσ' τὸ κόμμα τ'ς θυσίες π' κάνουμε;...

* * *

Παλιὸς δικηγόρος, Ἀκαρνάν, ἐκ τῶν ἀρίστων στὸ Μεσολόγγι, γνωστὸς στὴν περιοχὴ ὄχι μόνον γιὰ καλὸς δικηγόρος, μὰ καὶ γιὰ πνευματικὸς ἄνθρωπος καὶ χαριτολόγος, βρισκόταν στὸ δικαστήριον, σὲ μιὰν ἀπὸ τὶς τελευταῖες παραστάσεις του, γιὰτὶ σὲ λίγες μέρες θὰ ἔπαιρνε τὴ σύνταξή του.

Ὅπως συνήθιζε, σὲ κάποια στιγμή, κατὰ τὴ διάρκεια τῆς «ἀκροαματικῆς διαδικασίας», πέταξε ἓνα ἀστεῖο.

Φαίνεται πὼς δὲν ἦταν ἀπὸ τὰ πετυχημένα του καὶ θὰ πέραγε ἀπαρατήρητο, ἂν ὁ δικηγόρος τοῦ ἀντιδίκου δὲν ἤθελε νὰ τὸν πειράξῃ πάνω σ' αὐτό, λέγοντας:

- Βλέπετε, κύριε πρόεδρε, προϊόντος τοῦ χρόνου καὶ ἡ εὐφυΐα καὶ ἡ ἐτοιμότης παρουσιάζουν κάποια κάμψη...

Ὅπου ξεπετιέται ὁ γεροδικηγόρος καὶ συμπληρώνει:

- Ἐνῶ, ἀντιθέτως, ἡ βλακεία καθὼς βλέπετε, οὐδέποτε, κύριε πρόεδρε!...

* * *

Πρόεδρος Πρωτοδικῶν στὴν Ἄρτα ἦταν ὁ μακαρίτης ὁ Βασιλείου. Ἦταν γνωστὸς σ' ὅλη τὴν περιοχὴ γιὰ τὴ σταθερότητα τῆς «συνταγῆς» του κατὰ τῆς ζωοκλοπῆς:

Για τὰ χοντρά κομμάτια, ρωτοῦσε τὸν κατηγορούμενο πόσα πόδια εἶχε λ.χ. ἡ φοράδα· κι' ὅταν αὐτὸς ἀπαντοῦσε τέσσερα, ἡ ποινὴ ἦταν γνωστὴ: Δύο χρόνια φυλάκιση καὶ δύο ἔξορία! Για τὰ μικρὰ κομμάτια, γίδια, κατσίκια, πρόβατα, ρώταγε για τὸν ἀριθμὸ τῶν ματιῶν τους, για νὰ ἀντιστοιχίση σ' αὐτὰ τὴν ποινὴ μὲ ἓνα χρόνο φυλακὴ καὶ ἄλλον ἓνα ἔξορία.

Κάποτε λοιπόν, δίκαιζε ἓναν κατσικοκλέφτη ἀπὸ τὴ Βαλμάδα.

- Πόσα μάτια εἶχε τὸ κασίκι, ποὺ ἔκλεψες, κατηγορούμενε; ρώτησε ὁ πρόεδρος.

- Ἐνα κύριε πρόεδρε!

- Πῶς! ἔκανε ὁ πρόεδρος, ξαφνιασμένος λίγο ἀπὸ τὴν ἀπάντηση ποὺ ἀναπάντεχα θὰ ἀνέτρεπε τὴν ἀρμονία τῆς ἀντιζωοκλεπτικῆς συνταγῆς του.

- Πῶς εἶπες; ἐπανελάβε.

- Ἐνα, καὶ μὴν παραξενεύεστε, κύριε πρόεδρε. Ἦταν βαλτινὸ τὸ κασίκι! τοῦ ἀπαντᾷ ὁ κατηγορούμενος. Ἐκεῖ πέρα ἐμεῖς, ἄνθρωποι καὶ ζωντανὰ εἶμαστε μονόματοι, τὸ γράφτ' κι' ἡ ἑλληνικὴ ἱστορία.

Μὲ ἔκφραση ἀπελπισίας, ἀλλὰ καὶ καλοπιστίας, ὁ πρόεδρος, κρυφοκουβέντιασε, ὅπως συνήθως, πίσω ἀπὸ τὸ φάκελλο τῆς ὑποθέσεως, μὲ τοὺς διπλανούς του δικαστὰς, ἀκούστηκαν καὶ κάτι κρυφόμελα καὶ σὲ λίγο, κατεβάζοντας τὸ φάκελλο, εἶπε:

- Ἐξι μῆνες φυλάκιση καὶ ἔξι ἔξορία!... Λύεται ἡ συνεδρίασις, για τὸ ἀπόγευμα στίς 5.

Τὸ ἀπομεσήμερο καθὼς ἔκανε περίπατο στὴ λιακάδα, ὁ πρόεδρος συναντήθηκε μὲ τὸ συνήγορό τῆς ὑπερασπίσεως.

- Ἐσεῖς τοῦ εἶπατε νὰ μοῦ ἀπαντήση ἔτσι; τὸν ρώτησε περίεργα.

- Για τὸ μονόματο τὸ πρωῖνὸ μιλάτε, κύριε πρόεδρε; ρώτησε ὁ δικηγόρος.

- Ναί!

- Ἀκόμα τὸ σκέπτεστε; Σφαχτοδ' λειὰ ἦταν, δὲν χάθ' κε ὁ κόσμος! Ἐπαναστατικὰ κατάλοιπα τοῦ 21 εἶναι αὐτὰ, κ. Πρόεδρε!

- Κρίνων ἐκ τῆς εἰδικῆς ὁρολογίας τῆς ὁποίας ποιεῖσθε χρῆσιν, προκειμένου περὶ ζωοκλοπῆς, ἀποκρίθηκε ὁ πρόεδρος, ὡς καὶ ἐκ τοῦ συσχετισμοῦ τῆς ζωοκλοπῆς πρὸς τὴν ἑλληνικὴν ἱστορίαν, τὸν ὁποῖον πειρᾶσθε, θὰ πρέπει νὰ συμπεράνω, ὅτι καὶ ὑμεῖς ἔλκετε τὸ γένος ἐκ κτηνοτροφικῆς περιφερείας...

- Οὐ μόνον τὸ γένος καὶ τὴν καταγωγὴν, κ. Πρόεδρε, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ τὸν κλίτσ'κα! ἀπάντησε ὁ δικηγόρος.

Δὲν ξέρω ἂν κατάλαβε ὁ πρόεδρος τὴν ἀπάντηση γιατὶ κι' ἐγὼ ἀκόμα δὲν μπόρεσα νὰ ἐξηγήσω τί ἤθελε νὰ πῆ ὁ συνήγορος. Ἄραγε ἐννοοῦσε πῶς ἡ πελατεία του προερχόταν κυρίως ἀπὸ τοὺς κτηνοτρόφους συγχωριανούς του ἢ πῶς ἔτρωγε συχνὰ κι' αὐτὸς κρέας ἀπὸ τὰ κλεμμένα κατσίκια ποὺ τοῦ ἔφερναν οἱ ἀξιότιμοι πελάτες του πεσκέσι; Ἦ μὴν καὶ τὰ δύο μαζί;

* * *

Μιά και μιλάμε για δίκες, νομίζω ότι δέν θά είμαστε μακρυά από τὸ θέμα, ἂν ποῦμε και καμιά ἱστορία για τὸς δικηγόρους ἔξω από τὰ δικαστήρια.

Κάποια φορά λοιπὸν σ' ἓνα ταβερνάκι βρισκόταν μιὰ παρέα νεαροὶ τότε, δικηγόροι, Αἰτωλοί, Ἀκαρνᾶνες, και Εὐρυτᾶνες. Ἀνάμεσά τὸς και ὁ ἀείμνηστος Γεώργιος Καφαντάρης, νεαρὸς τότε δικηγόρος, ἴσως στρατιώτης τῆ χρονιᾶ ἐκείνη, καθὼς και ὁ ἀείμνηστος Βασίλειος Καραπάνος, ἐκλεκτὸς ἀργότερα δικηγόρος τῶν Ἀθηνῶν και πολιτικός.

Ὅτι καλλίτερο, δηλαδή, εἶχε νὰ ἐπιδείξη ἐκεῖνο τὸν καιρὸ ἢ Αἰτωλοακαρνανία, βρισκόταν σὲ κείνη τὴν παρέα.

Ἀφοῦ ἔφαγαν και ἤπιαν, ἄρχισαν ἀγάλια ἀγάλια τὸ τραγούδι. Ὁ μακαρίτης ὁ Καραπάνος τραγουδοῦσε ὑπέροχα τὰ κλέφτικα τραγούδια.

Κάποια στιγμή, περνοῦσε ἔξω από τὴν ταβέρνα ὁ στρατηγὸς ὁ Μπότσαρης. Ἄκουσε τὸ τραγούδι, τοῦ ἄρεσε και μπῆκε μέσα.

Καθὼς εἶδε τὴν διαλεχτὴ παρέα κι' ἀνάμεσά τῆς τὸν Καραπάνο νὰ τραγουδάη, στάθηκε λίγο σκεπτικός, χαμογέλασε κι' εἶπε:

- Ἄϊ ὦρέ, καταραμένο Πανεπιστήμιο Λιμέρια π' χάλασες στ' Ἄγραφα και στὸ Βάλτο!...

Ε Π Ι Δ Η Μ Ι Α

- Συνέβη ἐδῶ καὶ δέκα χρόνια στὸν ὄρεινὸ Βάλτο.

Ἀρχινοσοκόμος, γιὰ πολλὰ χρόνια, στὸν Ἐρυθρὸ Σταυρὸ, ὁ κουμπάρος μου ὁ Θανάσης, δὲν ξέρω πῶς καὶ γιὰτὶ ἀποφάσισε νὰ ξαναγυρίσῃ πίσω, στὸ χωριὸ του, ὅπου ἀνέλαβε καὶ καθήκοντα «ἐμμίσθου κοινοτικοῦ γραμματέως».

Μεγάλη φαμελιὰ εἶχε, φτωχιά ἢ κοινότητα, μικρὸς ὁ μισθὸς τοῦ γραμματικοῦ, ἐξαντλημένα τὰ λίγα χωραφάκια του, μόλις καὶ τοῦ φέρνανε τρεῖς κάδους καλαμπόκι τὸ στρέμμα, μὲ δυσκολία ὁ δόλιος ὁ Θανάσης τὰ ἔφερνε βόλτα.

- Οχτῶ στόματα, κουμπάρε, μοῦ ἔλεγε, καὶ δυὸ τῆς κουμπάρας μὲ τὸ δικό μου, μᾶς κάνουν δέκα: Πῶς νὰ τὰ βγάλω πέρα;

Κάτι παλιές εἰκόνες, ποὺ βρίσκονταν στὸ σπίτι του, ποιὸς ξέρει ἀπὸ πότε, τὸν βοήθησαν ν' ἀμπώξῃ κανέναν χρόνο ἀπὸ τὸ δύσκολο καιρὸ, φωτίζοντας καὶ τὸ Θανάση νὰ τὶς πουλήσῃ καὶ τὸ γυρολόγο παλιατζῆ νὰ τὶς ἀγοράσῃ, ἐνῶ συγχρόνως τὸν ἔβαναν καὶ στὸ δρόμο τοῦ Θεοῦ, γιὰ νὰ ζητήσῃ τὴ βοήθεια κι' ἄλλων ἀγίων ποὺ οἱ εἰκόνες τοὺς κείτονταν λησμονημένες στὰ διάφορα ξωκκλήσια.

Μὰ σὰν τελείωσαν οἱ εἰκόνες, ὄξυ καὶ πάλι ἀντιμετώπιζε, ἔχει ὁ δόλιος, τὸ πρόβλημα τῆς διατροφῆς τῆς πολύστομης φαμελιᾶς του.

Οἱ πρῶτες βοήθειες, ποὺ ἔδωσε ὁ Θανάσης γιὰ ἓνα κάταγμα ποδιοῦ σὰν παλιὸς ἀρχινοσοκόμος, ἢ ἔλλειψη γιαιτροῦ, ἐκείνον τὸν καιρὸ στὸν ὄρεινὸ Βάλτο καὶ ἢ ἀδήρητη ἀνάγκη σοβαρῶν συμπληρωμάτων τοῦ μισθοῦ τοῦ κοινοτικοῦ γραμματέα ἦταν τὰ ὑλικά ποὺ στερέωσαν τὸ θέμελο, γιὰ νὰ χτιστῆ ἢ φήμῃ του σὰ «γιατροῦ».

Στὴν ἀρχὴ δειλὰ δειλά, κατόπι πιὸ θαρρετὰ, ὁ κουμπάρος μου ὁ Θανάσης ἄρχισε νὰ ἐπισκέπτεται ἀρρώστους στὰ σπίτια, Ἄγορασε ἀκουστικά κι' ἢ δουλειὰ ὅλο ἔστρωνε καὶ καλλίτερα ὥσπου σταμάτησαν νὰ τὸν κρᾶζουν μὲ τὸ βαφτιστικὸ του ὄνομα, καλώντας τον ὅλοι «γιατρός».

Μάλιστα μ' ἓνα δυὸ κοντινὰ χωριὰ ὑπέγραψε καὶ κοντότες.

Ἐδῶ ποὺ τὰ λέμε, ἦταν τετραπέρατος καὶ πολὺ προσεχτικὸς. Εἶχε μόνιμη ἐπωδὸ στὴν κάθε διάγνωσή του τὴ σύσταση νὰ φύγῃ ὁ ἄρρωστος γιὰ τὸ Ἀγρίνιο γιὰ νὰ κοιταχτῆ καλλίτερα.

Μιὰ μέρα, ἓνα κοριτσάκι εἶχε πόνο στὴν κοιλίτσα του κάτω δεξιά. Ὁ Θανάσης ἔκαμε σωστὰ τὴ διάγνωση!

- Σκωληκοειδίτις! εἶπε: γρήγορα γιὰ τὸ Ἀγρίνιο!

Καὶ μάλιστα, ἐπειδὴ ἦταν καλὸς καὶ πονόψυχος συνώδεψε τὴ μικρή, μαζί μὲ τὸν πατέρα τῆς ὡς στὴν κλινική, στὸ Ἀγρίνιο.

Τὴν ἄλλη μέρα, ἅμα γύρισε στὸ χωριὸ, ἐκεῖ ποὺ τὸν ρωτοῦσαν οἱ χωριανοί γιὰ τὴ μικρή, σὲ κάποια στιγμή τοὺς λέει:

- Νὰ βάλῃ ὁ Θεὸς τὸ χέρι του, νὰ μὴν εἶναι καμιὰ ἐπιδημία! Ξέρετε πῶς κολλάει αὐτὴ ἢ ἀρρώστεια;

Οί άντρες κουνήσανε τὰ κεφάλια τούς κι' οί γυναικοῦλες σταυροκοπηθήκαν.

Οί φόβοι τοῦ Θανάση για τὴν ἐπιδημία μεταδόθηκαν ἀστραπιαία ὄχι, μόνο, στὸ χωριό, ἀλλὰ καὶ στὴ γύρω περιοχὴ.

Σὲ μιὰ δυὸ μέρες, ἔνοιωσε πόνους φριχτούς τὸ ἀγοράκι τοῦ προέδρου τῆς κοινότητας.

- Γρήγορα για τὸ Ἀγρίνιο, πρόεδρε! λέει ὁ Θανάσης καὶ συνέχισε σὲ λίγο μὲ δυνατὴ φωνὴ για νὰ τὸν ἀκούσουν κι ἄλλοι.

- Φαίνεται πὼς ἔχουμε αὐτὸ ποὺ φοβόμουνα. Ἐπιδημία!

Ἄλλα δυὸ κρούσματα ἐκείνη τὴν ἡμέρα στὸ χωριὸ κι' ἓνα ἀκόμη στὸ διπλανὸ χωριό. Δὲν πέραγε μέρα, ποὺ νὰ μὴν ὑπῆρχαν δυὸ τρία κρούσματα στὴν περιοχὴ, κι' ὁ Θανάσης ἔτρεχε, ἀκούραστος καὶ καταϊδρωμένος, δίνοντας τὶς ὁδηγίες του:

- Στὸ Ἀγρίνιο, στὸ Ἀγρίνιο, γρήγορα!

Ἔτσι, ἀπὸ καλωσύνη του μάλιστα, εἶχε ὀργανώσει καὶ ἓνα σύστημα μεταφορᾶς καὶ ὑποδοχῆς τῶν ἀσθενῶν στὸ Ἀγρίνιο, για νὰ μὴν ταλαιπωροῦνται οί ἄρρωστοι ψάχνοντας για κλινικὲς καὶ κρεβάτια.

Ἐκείνες τὶς μέρες κατέβηκε στὸ Ἀγρίνιο κι' ἓνας ξάδερφός μου για δουλειές.

Μόλις συναντηθήκαμε στὴν πλατεία, ἡ πρώτη κουβέντα ποὺ μοῦ εἶπε, ἦταν νὰ μὲ ρωτήση:

- Δὲν μοῦ λές, ξάδερφε, κολλάει ἡ σκωληκοειδίτις;

- Ἀπ' ὄ,τι ξέρω, ὄχι!

- Λές, τότε, νὰ εἶναι στημένη καμιὰ μηχανὴ τοῦ κουμπάρου τοῦ Θανάση;

- Τὶ μηχανή; ρώτησα.

- Δὲν ἔμαθες; μοῦ λέει.

Κι ἄρχισε νὰ μοῦ ἐξιστορῆ τὰ σχετικά μὲ τὴν ἐπιδημία.

Μπά! Θὰ εἶναι ὀμαδικὴ αὐθυποβολή, εἶπε ἓνας μηχανικὸς ποὺ ἦταν μαζί μου.

Ἦπιαμε καφὲ κι' ὁ ξάδερφος σηκώθηκε καὶ μᾶς ἀποχαιρέτισε γιατὶ βιαζόταν νὰ φύγη για τὸ χωριό.

Τὴν ἄλλη μέρα πρωῖ πρωῖ, χαράματα, ἀκούω νὰ μοῦ χτυπάη τὴν πόρτα κάποιος καὶ νὰ μὲ φωνάζη:

-Ἐ Ἄντρεά! Τὶ συμβαίνει; τοῦ λέω, σκύβοντας ἀπὸ τὸ παράθυρο ἀνήσυχος.

-Ἐπιασε ἡ ἐπιδημία τὰ παιδιά! μοῦ ἀποκρίθηκε.

Τοῦ ἄνοιξα καὶ καθὼς ἀνέβαινε τὴ σκάλα, συνέχισε:

- Μὴ συζητᾶς, ξάδερφε, κολλάει, φαίνεται στ' ἀλήθεια! Καθὼς ἐτοιμαζόμασταν νὰ κοιμηθοῦμε, χτὲς τὸ βράδυ, πιάνει ὁ πόνος πρῶτα τὸν Τάκη κι' ὕστερα ἀπὸ πέντε λεπτὰ τὴ Μαρία. Πόνος; Παναγία βόηθα! Ν' ἀκούς τὸ ρεκατὸ καὶ νὰ σοῦ πιάνεται ἡ ψυχὴ... Καὶ σὰ νὰ μὴν ἔφτανε αὐτό, σὲ λίγο, φωνὲς κι' ἀπ' τὸ μεσότοιχο, τὸ Γληγορέικο. Καὶ τὰ τρία παιδιά τοῦ Γληγόρη, τὰ βάρεσε σχεδὸν τὴν ἴδια ὠρα! Στὴν ἀρχὴ ἔλεγα πὼς δὲν εἶναι τίποτα καὶ νόμιζα πὼς ἔπαθαν ἐκεῖνο, ποὺ εἶπε ὁ φίλος σου

χτές, δέν θυμᾶμαι πῶς τὸ εἶπε. Ἄλλά, στὸ τέλος, εἶδα καὶ ἀπόειδα, τὰ φόρτωσα σ' ἓνα ἁμάξι τὰ ἔφερα, στὴν κλινική, καὶ τώρα εἶναι ὅλα περδίκι!...

* * *

Δέν ξέρω πόσους «βάρεσε» συνολικά ἡ ἐπιδημία τοῦ Θανάση, μὰ ὑπολογίζω πῶς γιὰ πέντε - ἕξι Ε.Σ.Σ.Ο. δέν πρόκειται νὰ βγῆ «εἰς ἀναφορὰ λόχου» γιὰ τὸ γιαντρὸ ὀρεινὸς Βαλτινὸς μὲ πόνο κάτω δεξιά γιὰ σκωληκοειδίτιδα.

Τὸν ἄλλο χρόνο συναντηθήκαμε μὲ τὸν κουμπάρο στὸ χωριό!

- Πῶς πῆγε ἡ ἐπιδημία, κουμπάρε; τὸν ρώτησα.

- Δέν ἦταν ἐπιδημία, κουμπάρε, εὐτυχῶς! Ἦταν ὁμαδικὴ αὐθυποβολή. Ἄλλά τι νὰ ἔκανα; Ἄν πέθαινε κανένα παιδί θαῦρισκα τὸν μπελιά μου. Ὑστερα κουμπάρε, περιττὸ ἄντερο, εἶναι ἡ σκωληκοειδίτις. Παίρνω ὄρκο, πῶς στὶς ἑκατὸ σκωληκοειδίτιδες, ποὺ κάνουν στὴν Ἀθήνα εἶναι καὶ δέν εἶναι οἱ πενήντα πραγματικές· οἱ ἄλλες εἶναι κολλίτιδες. Μὰ μιὰ κι' ἀνοίγουνε τὸν ἄρρωστο, γιὰ νὰ μὴν παραδεχτοῦν τὸ λάθος τους, τοῦ κόβουνε τὸ ἄχρηστο τ' ἄντεράκι!

- Ἐν τάξει, κουμπάρε! τοῦ λέω: Κατὰ τὰ ἄλλα πῶς πᾶς; Ὡς Ἐπισκευὴ βλέπω στὸ σπίτι, οἱ κλάψες γιὰ τὰ οἰκονομικά σταματημένες, πεδιλάκια ὅλα τὰ κουμπάρουλα, κουστουμάκι φίνο ἐσὺ σωστὸς γραμματικός, δόξα τῷ Θεῷ, εἶσαι μιὰ χαρά!

- Κουμπάρε; Θεὸς νὰ πῆς, ὅτι αὐτὰ ἔχουνε καμμιά σχέση μὲ τὴν ἐπιδημία;

- «Σὺ εἶπας», «Ἀθανάσιε» τοῦ εἶπε ὁ μπάρμπα Σπύρος ὁ νεοκόρος καὶ ξεμάκρυνε ἀπὸ κοντὰ μας γελῶντας.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ

Ὁ μπάριμπα Δημοσθένης ἀπὸ νέος εἶχε ἀφοσιωθῆ στὰ θεῖα.

Ἡ προσωπικότητά του εἶχε ἀπὸ χρόνια δεθῆ μὲ τὴν ἐκκλησία καὶ τοὺς παπᾶδες. Ἀντιπρόσωπος τῆς «Ζωῆς», ἐπίτροπος στὸν Ἀἰ Θανάση, στὸν Καρβασαρά, καὶ συμπαραστάτης μόνιμος τῆς ἐκκλησίας, σὲ ὅλες τὶς ἐκδηλώσεις τῆς γιὰ τὸ γενικώτερο καλό.

Τοῦ εἶχαν δώσει καὶ τὸν τίτλο τοῦ «ἀναγνώστη» καὶ κάθε φορά, ποὺ δὲν εἶχε δεύτερο παπᾶ στὸν Καρβασαρά, τῆ Μεγάλη Παρασκευή, αὐτὸς κράταγε τὸ ἱερὸ πανι τοῦ Ἐπιταφίου, καθὼς πήγαιναν νὰ τὸ βάλουν στὸ κουβούκλιο. Ὅμοια καλὸς κι' ἀγαπητὸς ἦταν καὶ στὴν κοινωνία κι' ὅλοι τὸν σέβονταν καὶ τὸν ἀγαποῦσαν, τὸν μπάριμπα Δημοσθένη. Πέθανε στὰ 1956

Ἡ κηδεῖα του ἔγινε μὲ ὄση ἐπισημότητα ἐπέβαλλαν οἱ στενές του σχέσεις μὲ τὴν ἐκκλησία καὶ τὸ παπαδικὸ καὶ μὲ πραγματικὴ συμμετοχὴ τοῦ κοσμάκη στὸ πένθος.

Δέκα παπᾶδες, πέντε δεξιὰ ἀπὸ τὴν Ὠραία Πύλη καὶ πέντε ἀριστερὰ καὶ στὴ μέση ὁ μακαρίτης ὁ Βενέδικτος, ἀρχιμανδρίτης καὶ τοποτηρητῆς τοῦ δεσπότη στὸ Ἀγρίνιο, ἄνθρωπος δραστήριος καὶ μαχητῆς δυνατὸς τοῦ Χριστοῦ.

Γιὰ πρώτη φορά στὴ ζωὴ μου ἄκουσα ὀλόκληρη τὴ νεκρώσιμη ἀκολουθία. Ἡ παρουσία τοῦ μακαρίτη τοῦ Βενέδικτου δὲν ἐπέτρεπε οὔτε νὰ σκεφθοῦν οἱ παπᾶδες «νὰ πηδῆξουν» καμιὰ παράγραφο τῆς νεκρώσιμης ἀκολουθίας, ὅπως γίνεται συχνά.

Ἄμα τελείωσαν τὰ ψαλτικά, ἦρθε ἡ ὥρα γιὰ τὸν ἐπικήδειο.

Στητὸς στὴν Ὠραία Πύλη μπροστά, ὁ Βενέδικτος, ψηλός, σοβαρὸς πρὸς τὸ ἀγριωπό, μὲ ἄψογη ἠπειρώτικη προφορὰ ἄρχισε νὰ ἀποχαιρετᾷ τὸ φίλο του:

«Στὸ καλὸ νὰ πᾶς, Δημοσθένη! Στὸ καλὸ, ὦρὲ Δῆμο! Ἐσὺ ἔφτακες στὴν κορφὴ, ὦρὲ, κι' ἐγὼ εἶμαι ἀκόμα στὸν ἀνήφορο!... Ἐσὺ βῆκες στὴ στεριά, ὦρὲ Δημοσθένη, κι' ἐγὼ εἶμαι ἀκόμα τοῦ πελάου... Στὸ καλὸ, ὦρὲ Δῆμο, καὶ καλὴν ἀντάμωση στὸν παράδεισο, ὦρὲ!»

Ἐκεῖ, ἀκριβῶς, ξέφυγε λίγο ὁ καημένος ὁ Βενέδικτος! Κι' ὄχι γιὰ τὸ ἔλειπε ἢ μόρφωση, κάθε ἄλλο, ἦταν πτυχιούχος τῆς θεολογίας ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιο, καὶ μιλοῦσε πολὺ καλὰ σὲ ζωντανὴ τοπικὴ δημοτικὴ, ποὺ τὴν καταλάβαινε ὁ κοσμάκης, σὲ μιὰ δημοτικὴ γλῶσσα πραγματικὴ, ποὺ δὲν ἔχει καμιὰ σχέση μὲ τὴ δημοτικὴ τῆς πνευματικῆς ἀριστοκρατίας τῶν πρωτοποριακῶν τῆς ἐποχῆς μας.

Ξέφυγε, ὅμως, ὁ καημένος, μὲ τὸ παραδείσιο ραντεβού ποὺ ἔδινε στὸ μπάριμπα Δημοσθένη. Ξέφυγε, καὶ τὸ στραβοπάτημά του εἶχε ἀντιδράσεις στὸ λαϊκὸ στοιχεῖο τοῦ πληρώματος τῆς ἐκκλησίας. Καὶ νά, πῶς:

Ὁ μακαρίτης ὁ Γερακάρης, μαραγκὸς τὸ ἐπάγγελμα, εἶχε φροντίσει, ἀπὸ τὸ μεσημέρι, «νὰ κάψῃ λίγο τὸ χάρο», μ' ἓνα δυὸ πενηντάρια οὔζο καί, τὸ ἀπογεματάκι, κατὰ τὶς τέσσερες, πῆγε κι' αὐτὸς στὴ κηδεῖα.

Ἡ ἐπίδραση τοῦ «χαροκαυτικοῦ» δὲν εἶχε περάσει τελείως.

Μόλις λοιπὸν ἀπόσωσε τὴ φράση ὁ Βενέδικτος «Καλὴ ἀντάμωση στὸν παράδεισο!», ὁ Γερακάρης ξεμπροστιάζεται πρὸς τὸ φέρετρο, ἔχοντας φορεμένο τὸ σακκάκι ἀπὸ τὸ ἀριστερό, μόνο, μανίκι καί, σηκώνοντας τὸ δεξιὸ χέρι ψηλά, φωνάζει:

- Καλά! Ὁ μπάμπια Δημοσθένης ἦταν ἅγιος ἄνθρωπος καὶ θὰ πάη στὸν παράδεισο! Ἐσύ, ποῦ τὸ ξέρεις, ὅτι θὰ πᾶς ἐκεῖ;

- Γιὰ κάμποσα δευτερόλεπτα ἔγινε κυριολεκτικὰ «νεκρικὴ σιγή». Κερένιος στὴν Ὡραία Πύλη ὁ Βενέδικτος, σταύρωσε τὰ χέρια κι' ἔμεινε ἀμίλητος. Μόλις πέρασαν δυὸ τρία δευτερόλεπτα ἀπὸ τὸ σάστισμα, ἀμέσως ἔτρεξαν δυὸ τρεῖς καὶ πῆραν σιγὰ σιγὰ, τὸ Γερακάρη καὶ τὸν ἔβγαλαν ἔξω, ὅσο ἀθόρυβα γινόταν.

Στὸ μεταξὺ ὁ Βενέδικτος ἐξακολουθοῦσε νὰ στέκη ἀμίλητος κι' ἄσπρος σὰν πανί. Μὰ ὅταν ἀπομακρύνθηκε ἢ κουστωδιά τῶν μυαλωμένων, ποὺ ἀπήγαγε τὸ Γερακάρη, ὁ ἀρχιμανδρίτης μᾶς ἔδωσε νὰ καταλάβουμε καὶ τὴν ἐξυπνάδα του καὶ τὴ σωφροσύνη του καὶ τὴν πολιτικότητά του.

Κοίταξε ἀκόμη μιὰ φορὰ κατὰ τὴν πόρτα καὶ εἶπε δυνατὰ καὶ θυμωμένα:

- Ποιὸς μίλησε; Ποιὸς τόλμησε νὰ μὲ διακόψῃ; Βγάλτε τον ἔξω! Ἀμέσως ἔξω, εἶπα! Δὲν ἔχει θέση ἀνάμεσά μας αὐτός!

Καὶ συνέχισε τὸν ἀποχαιρετισμὸ σὰν τάχα νὰ μὴν εἶχε τρέξει τίποτα:

- Στὸ καλὸ, Δημοσθένη, στὸ καλὸ! Κι' εὐχομαί ὁ Θεὸς νὰ μὲ φέρῃ κοντά σου κι' ἐμένα τὸν ἀμαρτωλό, στὸν Παράδεισο!

Τὸ βράδυ, στὸ τραπέζι τῆς παρηγοριᾶς, ὁ Βενέδικτος μοῦ ἔλεγε:

- Ἀπὸ τὰ λίγα πράγματα ποὺ φοβόμουνα στὴ ζωὴ μου, εἶναι καὶ τὸ πλήρωμα τῆς ἐκκλησίας στὸ χωριό σας. Κι' ὅσο ἤθελα νὰ ἀποφύγω κάτι τέτοιο, ποὺ συνέβη σήμερα, δὲν μπόρεσα. Ἐσεῖς, βρὲ παιδί μου, δὲν ἔχετε ἐδῶ «οἶκον τοῦ Θεοῦ» ἔχετε «Ἐκκλησίαν τοῦ Δήμου». Ἀκόμα καὶ τὸ «Χριστὸς Ἀνέστη τὸ Πάσχα» τὴ στιγμὴ ποὺ τὸ πρωτολέει ὁ παπᾶς, τὸ ἐπαναλαμβάνετε φωναχτὰ ὅλοι μαζί, μέσ' στὴν ἐκκλησία, σὰν πολιτικὸ σύνθημα.

- Καὶ γιατί τάχα, πάτερ μου, ἀλησμονᾶς πὼς στὰ χρόνια τῆς σκλαβιάς, ἐπὶ τουρκοκρατίας, ἦταν καὶ κάτι τέτοιο; Εἶπε κάποιος γέροντας τῆς συντροφιάς.

Ὁ Βενέδικτος, σκέφτηκε λίγο καὶ εἶπε ἐνθουσιασμένος:

- Αὐτὸ εἶναι! Συγνώμην βρὲ παιδιά! Δὲν τὸ εἶχα σκεφθῆ. Τὸ ἐρχόμενο Πάσχα θὰ ἔρθω νὰ λειτουργήσω στὴν ἐκκλησία σας καὶ θὰ φωνάξω κι' ἐγὼ μαζί σας τὸ «Ἀνέστη».

Τό βιβλίο διαμορφώθηκε σέ ψηφιακή μορφή από αντίτυπο
για τίς ανάγκες τής ιστοσελίδας www.pentalofo.gr

www.pentalofo.gr